

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Παντελής Ζούρας Μαίρη Βούκανου Δημήτριος Θερμός
Αγγελική Μαστρομιχαλάκη Αντώνιος Παναγάκης

Θρησκευτικά

Ο Θεός στη ζωή μας

Γ' Δημοτικού

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Θρησκευτικά Γ' Δημοτικού

Ο Θεός στη ζωή μας

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Παντελής Ζούρας, Θεολόγος, Εκπαιδευτικός Μαίρη Βούκανου, Δασκάλα Δημήτριος Θερμός, Δάσκαλος Αγγελική Μαστρομιχαλάκη, Δασκάλα Αντώνιος Παναγάκης, Δάσκαλος
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Κυριάκος Σταυριανός, Επίκ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης Ηλίας Ζαχαριώτης, Σχολικός Σύμβουλος Εμμανουήλ Χαρίτος, Δάσκαλος
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Παναγιώτα Φούρκα-Ταταράκη, Εικονογράφος - Σκιτσογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Σπυριδούλα Βέηλίου, Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	Γεώργιος Οικονόμου, Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Ζωή Πηλιάκου, Θεολόγος, Εκπαιδευτικός
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Αντώνης Βάος, Εικαστικός Καλλιτέχνης
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	Ελληνικά Γράμματα Α.Ε., Multimedia Α.Ε.

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

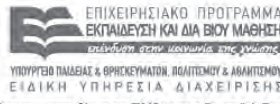
Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Παντελής Ζούρας Μαίρη Βούκανου Δημήτριος Θερμός
Αγγελική Μαστρομιχαλάκη Αντώνιος Παναγάκης

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Θρησκευτικά Γ' Δημοτικού

Ο Θεός στη ζωή μας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' Ο Θεός είναι μαζί μας

1. Ο Αγιασμός στο σχολείο μας	8
2. Ο Σταυρός: Το σύμβολο των χριστιανών	11
3. Ο Θεός είναι κοντά μας	14
4. Η προσευχή είναι επικοινωνία με τον Θεό	16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' Το δώρο της ζωής

5. Ο Δαβίδ δοξολογεί τον Θεό	20
6. Ο θαυμαστός μας κόσμος	22
7. Ο Θεός φροντίζει όλα τα πλάσματά του	24
8. Η γέννηση ενός παιδιού είναι δώρο στην οικογένεια	26
9. Όλα τα παιδιά του κόσμου είναι αδέρφια	29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' Η ζωή θέλει αγάπη και προσπάθεια

10. Ο άνθρωπος συνεργάτης του Θεού	34
11. Χαρίσματα του ανθρώπου	36
12. Ο Θεός ευλογεί τη δημιουργική εργασία	38
13. Όταν η ζωή μας κινδυνεύει	41
14. Οι σχέσεις μας με τους άλλους και με τον Θεό	44
15. Η Κιβωτός της αγάπης	47
16. Η εμπιστοσύνη στον Θεό	50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' Με τον Χριστό αλλάζει η ζωή

17. Παναγία, η μητέρα του Χριστού	54
18. Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου	57
19. Ο Χριστός γεννιέται	60
20. Πώς γιορτάζονται τα Χριστούγεννα	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' Η χαρά στη ζωή

21. Ο Χριστός βαπτίζεται στον Ιορδάνη	66
22. Η γιορτή των Θεοφανίων	68
23. Βαφτίσια, γιορτή χαράς	71
24. Η ονομαστική μου γιορτή	74
25. Το πανηγύρι της ενορίας μας	76
26. Θεία Κοινωνία: Το Μυστήριο της αγάπης	78
27. Οι Τρεις Ιεράρχες: Γιορτάζουν τα σχολεία	82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' Η ζωή με τους γύρω μας

28. Ζούμε με τους άλλους	86
29. Στην οικογένεια μαθαίνουμε τη ζωή	88
30. Με τους αληθινούς φίλους πλουτίζουμε τη ζωή	90
31. Ο Θεός αγάπη και συγχωρεί	93
32. Ο καλός Σαμαρείτης	95
33. Η Αγία Φιλοθέη: Παράδειγμα καλοσύνης	97
34. Το κακό ασχημίζει τη ζωή	99

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' Τα Πάθη και η Ανάσταση του Χριστού

35. Αρχίζουν τα Πάθη του Χριστού	102
36. Ο Ιησούς στον Σταυρό	105
37. Μεγάλη Παρασκευή: «Η ζωή εν τάφω»	107
38. «Χριστός Ἀνέστη!»	110
39. Λαμπρή, μέρα ξέχωρης χαράς!	113

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' Γιορτές μετά το Πάσχα

40. «Ο Κύριός μου και ο Θεός μου»	116
41. Ο Άγιος Γεώργιος	118
42. Η Ανάληψη του Χριστού	120
43. Κοσμάς και Δαμιανός: Ανάργυροι ιατροί	122
Γλωσσάρι	125
Πηγές Εικονιστικού Υλικού.....	127

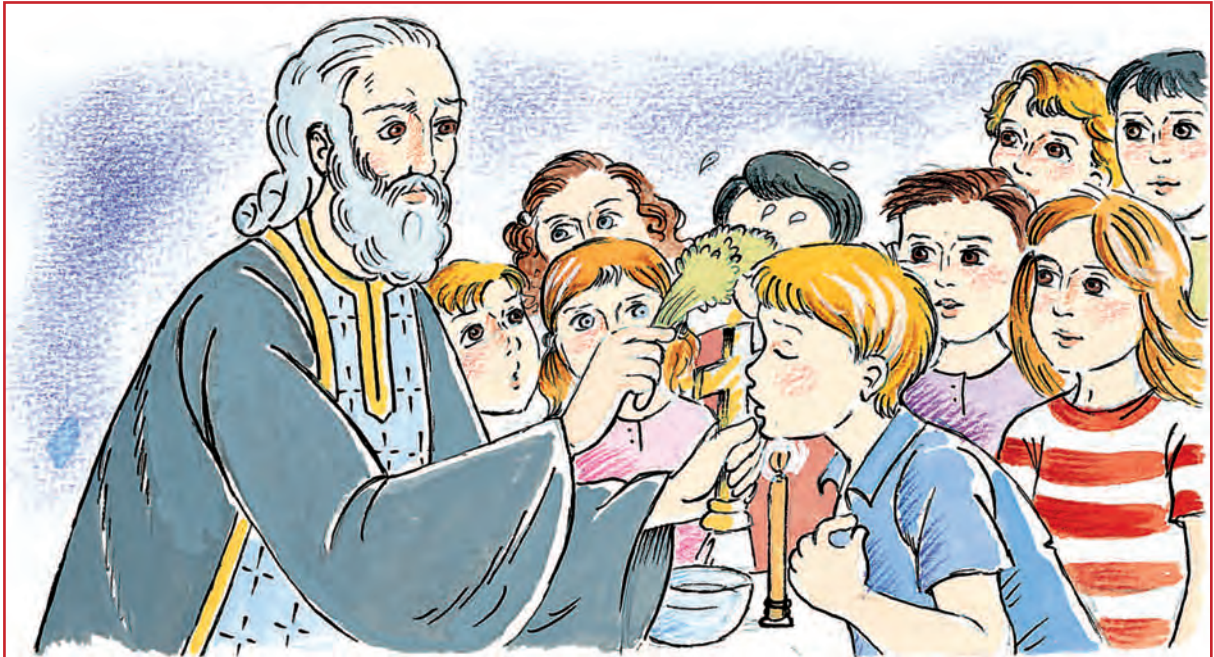
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Ο Θεός είναι μαζί μας

1

Ο Αγιασμός στο σχολείο μας

Πέρασε πια το όμορφο καλοκαίρι και οι διακοπές. Το σχολείο βουίζει και πάλι από τις χαρούμενες φωνές των παιδιών. Όλοι ξαναβρίσκουν τους αγαπημένους τους φίλους. Τα πρόσωπά τους λάμπουν από χαρά για την καινούρια σχολική χρονιά.

Στην αυλή του σχολείου, βρίσκεται ένα τραπέζι μ' ένα ωραίο τραπεζομάντιλο. Πάνω του είναι τοποθετημένα με τάξη ένα γυάλινο δοχείο με νερό, ένα κλωνάρι βασιλικός που μοσχομυρίζει, ένα κερί κι ένα θυμιατό*.

Χτυπά το κουδούνι και τα παιδιά κάνουν γραμμές κοντά στο τραπέζι. Είναι η ώρα του **Αγιασμού**. Ο ιερέας φορά το πετραχήλι** του. Με ευλάβεια, τοποθετεί έναν Σταυρό δίπλα στο δοχείο με το νερό. Αφού ανοίξει το **Ευχολόγιο**, αρχίζει να διαβάζει ευχές και να ψάλλει μαζί με τον ψάλτη ωραίους ύμνους. Ο ιερέας παρακαλεί τον Θεό να δίνει υγεία, δύναμη και καθαρό μυαλό στα παιδιά και στους δασκάλους. Ύστερα παίρνει στα χέρια του τον Σταυρό και το κλωνάρι του βασιλικού, τα βυθίζει τρεις φορές στο νερό για να αγιαστεί, και ψάλλει:

«Σῶσον Κύριε τόν λαόν σου...»

Όλοι στο τέλος φιλούν τον Σταυρό και ο παπάς τούς ραντίζει με τον βασιλικό και τους εύχεται: «Καλή χρονιά!».

* Θυμιατό: Το σκεύος μέσα στο οποίο καίγεται το λιβάνι· λέγεται και λιβανιστήρι.

** πετραχήλι: Μακρύ χρυσοκέντητο ύφασμα που φορά ο ιερέας από τον λαιμό (τράχηλο), όταν τελεί Ακολουθίες ή Μυστήρια.

Ο Αγιασμός στη ζωή μας

Η **Ακολουθία** του Αγιασμού γίνεται και σε άλλες περιπτώσεις στη ζωή των ανθρώπων. Την πρωτομηνιά στις εκκλησίες. Στα εγκαίνια ενός καινούριου σπιτιού ή ενός νέου καταστήματος. Σ' ένα καινούριο καράβι ή αυτοκίνητο πριν από το πρώτο του ταξίδι.

Όταν λοιπόν αρχίζουμε κάτι καινούριο, ζητάμε τη βοήθεια του Θεού. Με τον Αγιασμό έρχεται η χάρη του Θεού και βρίσκεται κοντά μας σε κάθε τίμιο έργο που κάνουμε, για να μας στηρίξει και να μας δίνει δύναμη.

Μαθαίνω τις λέξεις

Αγιασμός: Ακολουθία που τελείται, για να αγιαστεί το νερό.

Ευχολόγιο: Βιβλίο της Εκκλησίας με ευχές από Ακολουθίες όπως του Αγιασμού, της Βάπτισης, του Γάμου και άλλες.

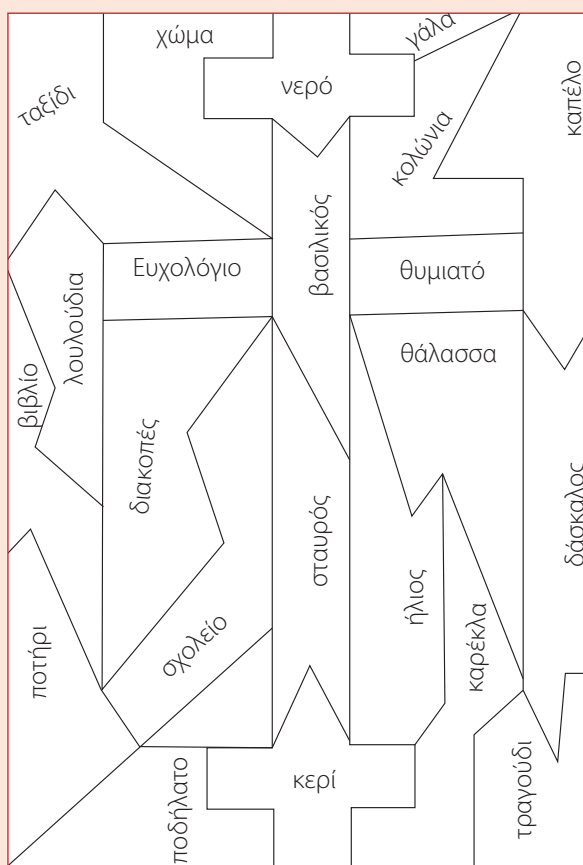
Ακολουθία: Κάθε τελετή της Εκκλησίας.

Ανακαλύπτω...

Τα υλικά που χρησιμοποιεί ο ιερέας στον Αγιασμό είναι: νερό, βασιλικός, κερί, θυμιατό, Ευχολόγιο, Σταυρός.

Χρωματίζω μόνο τα μέρη στα οποία είναι γραμμένα τα υλικά που χρησιμοποιούνται στον ΑΓΙΑΣΜΟ. Έτσι θα σχηματίσω το ιερό σύμβολο των χριστιανών, για το οποίο θα μιλήσουμε περισσότερο στο επόμενο μάθημα.

Απολυτίκιο

Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, νίκας τοῖς εὐσεβέσι κατ' ἐναντίων δωρούμενος, καὶ τὸ σὸν φυλάττων, διὰ τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα.

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Σώσε, Κύριε, τον λαό σου και αξιώσέ τον να χαρεί τα αγαθά σου. Σε όσους σε σέβονται χάριζε νίκες ενάντια στο κακό, και σκέπαζε με τον Σταυρό σου αυτούς που πιστεύουν σ' εσένα.

Περιγράφω

Τώρα που ξέρω τα υλικά του Αγιασμού, περιγράφω την Ακολουθία, όπως έγινε στο σχολείο μου και σημειώνω τι μου έκανε εντύπωση.

Με λίγα λόγια

- Την πρώτη μέρα της νέας σχολικής χρονιάς γίνεται στο σχολείο ο Αγιασμός από τον ιερέα της ενορίας μας.
- Ο Αγιασμός γίνεται, για να είναι ο Θεός μαζί μας και να μας δίνει δύναμη και φώτιση.
- Για να γίνει ο Αγιασμός, ο ιερέας χρειάζεται: νερό, ένα κερί, λίγο βασιλικό, το θυμιατό, τον Σταυρό και το Ευχολόγιο.
- Αγιασμός γίνεται, όταν ξεκινάμε μια καινούρια δουλειά ή χρησιμοποιούμε κάτι για πρώτη φορά.

Με μία φράση

Για κάθε καινούριο και σπουδαίο γεγονός της ζωής μας ζητάμε την ευλογία του Θεού με τον Αγιασμό.

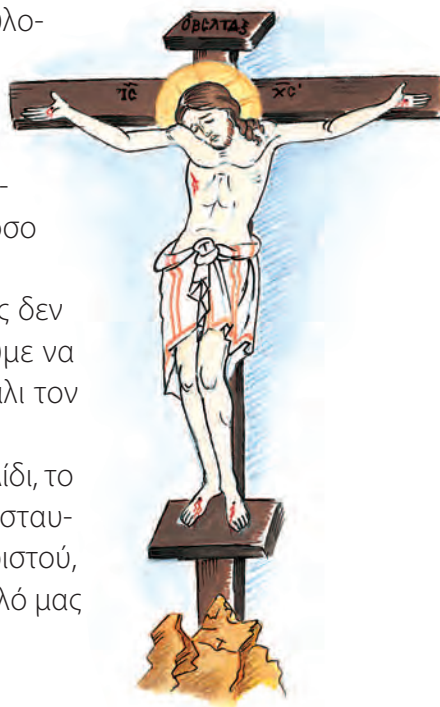

Ο Σταυρός: Το σύμβολο των χριστιανών

Στο μάθημα του Αγιασμού είδαμε τον παπά να μας ευλογεί με ένα κλωνάρι βασιλικό και τον Σταυρό, που είναι το πιο σπουδαίο **σύμβολο** των χριστιανών. Όταν τον αντικρίζουμε, έρχεται στον νου μας ο Χριστός που μαρτύρησε πάνω σ' αυτόν για όλους τους ανθρώπους. Προσφέροντας ο Χριστός τη ζωή του για χάρη μας, φανέρωσε πόσο πολύ μας αγαπά.

Κάθε φορά που κάνουμε τον σταυρό μας, δείχνουμε πως δεν ξεχνάμε την αγάπη του Θεού για μας. Αλλά και όταν θέλουμε να πάρουμε δύναμη ή να ξεπεράσουμε κάποιον φόβο μας, πάλι τον σταυρό μας κάνουμε.

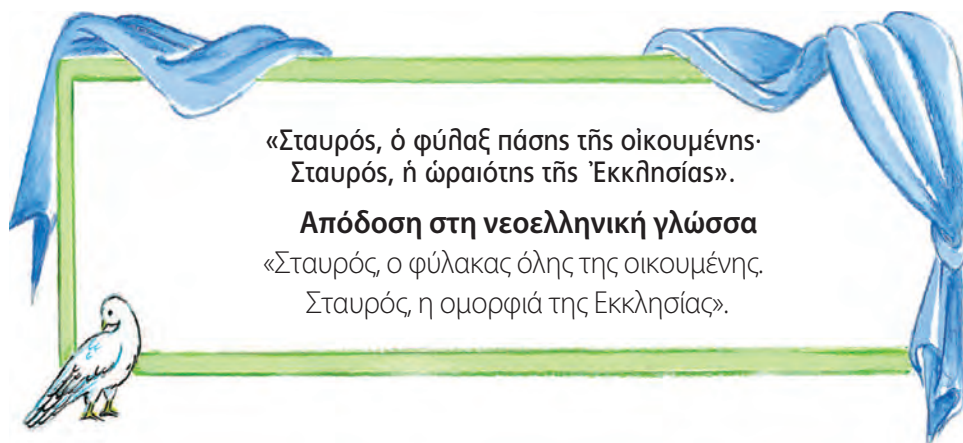
Από τη βάπτιση μέχρι τον θάνατο ο σταυρός είναι το στολίδι, το φυλαχτό και η δύναμη των χριστιανών. Ο βαπτιστικός μας σταυρός μάς θυμίζει πως ανήκουμε στη μεγάλη οικογένεια του Χριστού, την Εκκλησία. Και οι σταυροί στα μνήματα φέρνουν στο μυαλό μας τη Σταύρωση του Χριστού και την Ανάστασή του.

Μαθαίνω τις λέξεις

σύμβολο: Πολλές φορές ένα αντικείμενο, μια εικόνα, ένα σχήμα φανερώνουν και κάτι άλλο πέρα από αυτό που δείχνουν. Αυτά λέμε πως είναι σύμβολα. Για παράδειγμα: ο Σταυρός είναι το σύμβολο των χριστιανών, το περιστέρι είναι το σύμβολο της ειρήνης, οι πέντε κύκλοι είναι το σύμβολο των Ολυμπιακών Αγώνων.

«Σταυρός, ό φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης·
Σταυρός, ή ωραιότης τῆς Ἐκκλησίας».

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

«Σταυρός, ο φύλακας όλης της οἰκουμένης.
Σταυρός, η ομορφιά της Εκκλησίας».

Η εύρεση και Ύψωση του Τιμίου Σταυρού

Η μητέρα του Μεγάλου Κωνσταντίνου, η Αγία Ελένη, ήταν χριστιανή. Πήγε λοιπόν να προσκυνήσει στους Αγίους Τόπους* το 326 μ.Χ. Όταν έφτασε εκεί, άρχισε ν' αναζητά τον Σταυρό του Χριστού. Ψάχνοντας έφτασε στον Γολγοθά, δηλαδή στο μέρος που είχε σταυρωθεί ο Χριστός. Εκεί, έβαλε να σκάψουν και βρήκαν τον Σταυρό. Το νέο μαθεύτηκε γρήγορα και κόσμος πολύς πήγαινε να προσκυνήσει. Εκεί που βρήκαν τον Σταυρό, η Αγία Ελένη έχτισε τον λαμπρό ναό της Αναστάσεως, που υπάρχει μέχρι σήμερα. Ο Τιμιος Σταυρός τοποθετήθηκε σε ψηλό σημείο μέσα στον ναό, για να μπορούν όλοι να τον βλέπουν και να τον προσκυνούν.

Μετά από χρόνια, οι Πέρσες κυρίεψαν τα Ιεροσόλυμα. Μαζί με άλλα πολύτιμα πράγματα πήραν και τον Τιμίο Σταυρό. Αυτό πίκρανε πολύ τους χριστιανούς. Δεν πέρασε όμως πολύς καιρός και ένας πολύ σπουδαίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου, ο Ηράκλειος, νίκησε τους Πέρσες. Πήρε έτσι πίσω τον Τιμίο Σταυρό και τον έφερε στην Κωνσταντινούπολη. Με μεγάλη συγκίνηση οι χριστιανοί είδαν τον πατριάρχη να υψώνει τον Σταυρό. Κάθε χρόνο, στις 14 Σεπτεμβρίου, θυμόμαστε τα γεγονότα αυτά και γιορτάζουμε την Ύψωση του Τιμίου Σταυρού.

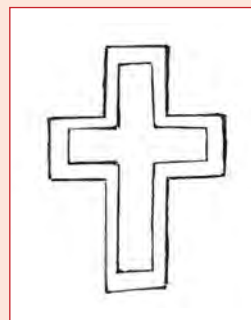
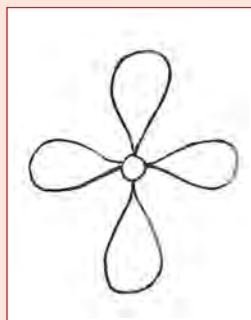
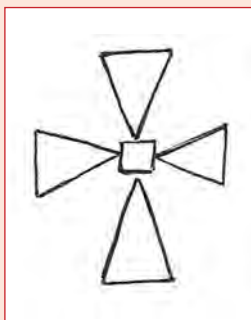
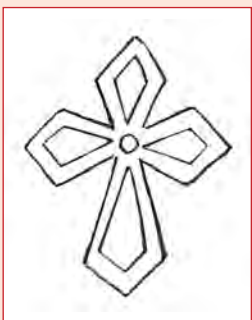
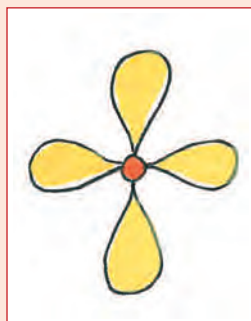
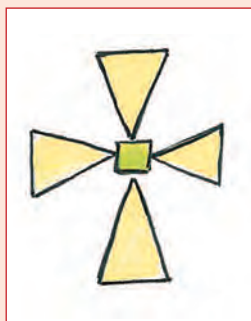
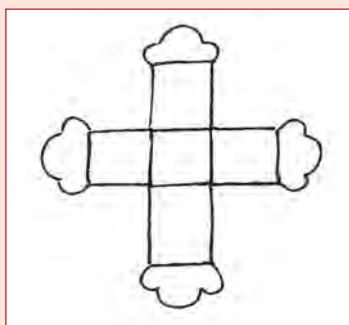
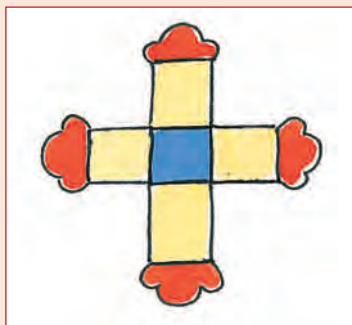
Πώς κάνω τον σταυρό μου;

- Ενώνω τα τρία πρώτα δάχτυλα του δεξιού χεριού μου.
- Τα σηκώνω ενωμένα προς το μέτωπό μου.
- Μετά τα κατεβάζω προς την κοιλιά μου.
- Στη συνέχεια προς τον δεξιό ώμο μου.
- Και τέλος στον αριστερό, εκεί που χτυπάει η καρδιά μου.

* Άγιοι Τόποι: Τα μέρη που έζησε και δίδαξε ο Χριστός στην περιοχή της Παλαιστίνης.

Σχεδιάζω και χρωματίζω σταυρούς

Με λίγα λόγια

- Ο Σταυρός είναι το πιο σημαντικό σύμβολο των χριστιανών.
- Βλέποντάς τον θυμόμαστε τη Σταύρωση του Χριστού, που δείχνει τη μεγάλη αγάπη του Θεού για μας.
- Ο Σταυρός είναι το φυλαχτό και το στολίδι των χριστιανών.
- Ο Τίμιος Σταυρός βρέθηκε από την Αγία Ελένη στην Ιερουσαλήμ.
- Γιορτάζουμε την «Ύψωση του Τιμίου Σταυρού» στις 14 Σεπτεμβρίου.

Με μία φράση

Ο Σταυρός είναι το πιο σπουδαίο σύμβολο των χριστιανών και φανερώνει την αγάπη του Θεού για τους ανθρώπους.

Ο Θεός είναι κοντά μας

Ο Χριστός περνούσε από πολλά μέρη της Ιουδαίας. Παντού πολλοί άνθρωποι μαζεύονταν γύρω του, για να τον δουν και να τον ακούσουν. Κι εκείνος τους μιλούσε, τους συμβούλευε, αλλά και γιάτρευε αρρώστους. Κανένας δεν έφευγε παραπονεμένος από κοντά του, αφού όλους φρόντιζε να τους **παρηγορήσει**. Γι' αυτό όλοι ήθελαν να τον αγγίξουν, για να τους ευλογήσει.

Μα πιο πολύ απ' όλους έσπρωχναν και στριμώχνονταν γύρω του τα μικρά παιδιά που αγαπούσαν πολύ τον Χριστό.

Μια φορά, λοιπόν, οι μαθητές του Χριστού τα μάλωσαν και

**Ο Χριστός
και τα παιδιά**

τα έδιωξαν από κοντά του. Ο Ιησούς όμως πήρε το μέρος των παιδιών. Γι' αυτό είπε στους μαθητές του: «Αφήστε τα παιδιά και μην τα εμποδίζετε να 'ρθουν κοντά μου. Στα

παιδιά ανήκει η **Βασιλεία του Θεού** και σε όσους μεγάλους η καρδιά τους είναι αθώα, όπως αυτών των παιδιών». Κι άπλωσε τα χέρια του, πήρε τα παιδιά στην αγκαλιά του και τα ευλόγησε χαϊδεύοντας τα κεφαλάκια τους.

Μαθαίνω τις λέξεις

παρηγορήσει (παρηγορώ): Μικραίνει τη λύπη κάποιου, συντροφεύει κάποιον στη λύπη του.

Βασιλεία του Θεού: Ο Χριστός με τον ερχομό του μας έδειξε πως με την αγάπη, την εμπιστοσύνη και τη χαρά ο κόσμος γίνεται καινούριος.

Η δύναμη της προσευχής ενός μικρού παιδιού

Είπε ο Γέροντας* Παΐσιος: «Προσέξτε τα μικρά παιδιά τι αθωότητα έχουν στη σκέψη. Με τις προσευχές των μικρών παιδιών μπορούμε να κάνουμε θαύματα, γιατί ο Κύριος ακούει τις αθώες τους προσευχές».

«Ο γέροντας Παΐσιος», π. Δ. Τάτσης.

Συζητώ και γράφω:

1. Με ποιον τρόπο νιώθουμε εμείς τα παιδιά ότι μας αγαπά ο Χριστός;

2. Με ποιους τρόπους δείχνουμε ότι κι εμείς αγαπάμε τον Χριστό;

Με λίγα λόγια

- Ο Χριστός νοιάζεται για τους ανθρώπους και τους δείχνει την αγάπη του.
- Όλα τα παιδιά είναι ευλογημένα από τον Χριστό.
- Ο Χριστός καλεί τους ανθρώπους να γίνουν αθώοι όπως τα μικρά παιδιά, για να γνωρίσουν τη Βασιλεία του Θεού.

Με μία φράση

Ο Θεός είναι μαζί μας με τη στοργή και την αγάπη του και μας καλεί να έχουμε πάντα αθώα καρδιά όπως τα παιδιά.

* Γέροντας: Σεβάσμιος μοναχός, καλόγερος, αφιερωμένος στο έργο του Θεού.

Η προσευχή είναι επικοινωνία με τον Θεό

Με τους ανθρώπους που μας αγαπούν και τους αγαπούμε θέλουμε να συναντιόμαστε και να συζητάμε. Να μιλάμε για τις χαρές και τις λύπες μας, τα προβλήματά μας, τα σχέδιά μας για το μέλλον. Αυτό το λέμε **επικοινωνία**. Με αυτούς που βρίσκονται μακριά μας επικοινωνούμε με τηλεφωνήματα και γράμματα.

Μπορούμε όμως να επικοινωνήσουμε και να συναντηθούμε με τον Θεό, που δεν τον βλέπουμε; Μπορούμε με την **προσευχή**. Με την προσευχή μιλάμε στον Θεό. Τον ευχαριστούμε για όσα μας χαρίζει, τον παρακαλούμε να μας βοηθήσει στις δυσκολίες μας, αλλά και να βρίσκεται πάντοτε κοντά μας. Όμως και όλα όσα ακούμε και βλέπουμε στην εκκλησία, είναι μια μεγάλη προσευχή στον Θεό. Μια προσευχή **παρακλήσης** και **ευχαριστίας** για όλα όσα μας προσφέρει. Όταν πάλι κάνουμε τον σταυρό μας, παίρνουμε δύναμη και νικάμε

τους φόβους μας, γιατί γνωρίζουμε ότι ο Θεός νοιάζεται για μας και μας βοηθάει.

Μαθαίνω τις λέξεις

επικοινωνία: Συνάντηση, συνομιλία.

προσευχή: Ο τρόπος επικοινωνίας του ανθρώπου με τον Θεό.

παρακλήση: Για να παρακαλέσουμε, να ζητήσουμε κάτι.

ευχαριστία: Για να ευχαριστήσουμε τον Θεό για όσα μας προσφέρει.

Γράφω μόνος ή με την ομάδα μου μια μικρή προσευχή

Χρησιμοποιώ τις παρακάτω λέξεις:

φιλία, αγάπη, ζήλια, εγωισμός, μοναξιά, ειρήνη, υγεία

Η Κυριακή Προσευχή

Όταν κάποτε ρώτησαν τον Χριστό τι να λέμε στην προσευχή μας, εκείνος είπε μια πολύ απλή προσευχή. Κι επειδή ο ίδιος ο Κύριος Ιησούς Χριστός την είπε, την ονομάζουμε «Κυριακή Προσευχή». Πιο πολύ όμως τη γνωρίζουμε ως «Πάτερ ημών»:

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·

ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·

ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου·

γενηθήτω τὸ θέλημά σου,

ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς·

τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον

δὸς ἡμῖν σήμερον·

καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,

ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις

ἡμῶν·

καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,

ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Ἀμήν.

Πατέρα μας, που βρίσκεσαι στους ουρανούς,

να είναι αγιασμένο το όνομά σου·

να έρθει η βασιλεία σου·

να γίνει το θέλημά σου,

όπως από τις ουράνιες δυνάμεις (τους Αγίους

και τους Αγγέλους), έτσι κι από τους ανθρώπους·

Την απαραίτητη για τη ζωή μας τροφή (ψωμί)

δώσε μας σήμερα·

και συγχώρεσε τα λάθη μας,

όπως κι εμείς συγχωρούμε τα λάθη των άλλων·

και μη μας αφήσεις να πέσουμε σε πειρασμό,

αλλά γλίτωσέ μας από τον πονηρό.

Ας γίνει.

Η προσευχή ενός μικρού κοριτσιού

«Σ' ευχαριστώ, Θεέ μου, για την όμορφη μέρα που πέρασα!

Σ' ευχαριστώ, που με αγαπούν τόσο η μαμά και ο μπαμπάς!

Σ' ευχαριστώ, που έχω αδέρφια και παίζω μαζί τους,

κι ας μαλώνουμε καμιά φορά!

Σε παρακαλώ, να μας φυλάς όλους γιατί σε αγαπούμε

και προσπαθούμε να σου μοιάσουμε!

Κι αν μπορείς, πες του παππού μου που είναι κοντά σου

πως μου αρέσουν πολύ οι ιστορίες του

και πως, όταν τις θυμάμαι, νομίζω πως εκείνος μου μιλά!

Καληνύχτα!»

«Ο Θησαυρός του Γέροντα», Π. Ζούρας

Πότε και πού προσευχόμαστε;

Ο Θεός είναι κάθε στιγμή παντού*. Γι' αυτό μπορούμε να προσευχόμαστε όποτε και όπου το θελήσουμε. Το πρωί, το μεσημέρι, το βράδυ. Στο σχολείο, στο σπίτι, στο τραπέζι πριν ή μετά το φαγητό, στην εκκλησία, στην παιδική χαρά, στον δρόμο καθώς περπατούμε. Κάθε στιγμή μέσα στη μέρα και παντού μπορούμε να του εμπιστευτούμε τη χαρά, τον φόβο ή τη λύπη μας. Κι εκείνος μας ακούει πάντα, χαίρεται ή λυπάται μαζί μας, μας φωτίζει και φροντίζει για μας όπως η μάνα κι ο πατέρας μας.

Όπως το σώμα χρειάζεται τροφή για να ζήσει, έτσι και η ψυχή του ανθρώπου χρειάζεται τη δική της τροφή. Η προσευχή είναι η τροφή της ψυχής.

Εκκλησιασμός

Είναι ωραίο, όταν οι μαθητές πηγαίνουν με το σχολείο στην εκκλησία. Γιατί μπορούν να ευχαριστήσουν όλοι μαζί τον Θεό για τη χαρά που νιώθουν στο σχολείο, για τις γνώσεις, τις φιλίες και την αγάπη όλων.

Με λίγα λόγια

- Όπως μας αρέσει να επικοινωνούμε με τους φίλους μας, έτσι θέλουμε να επικοινωνούμε και με τον Θεό, που μας αγαπά και νοιάζεται για μας.
- Μια προσευχή που ο ίδιος ο Χριστός μάς δίδαξε είναι το «Πάτερ ημών» ή όπως αλλιώς λέγεται «Κυριακή Προσευχή».
- Μπορούμε να προσευχόμαστε πάντα και παντού, αφού ο Θεός είναι «πανταχού παρών».
- Προσευχόμαστε: για να ευχαριστήσουμε τον Θεό, για να τον παρακαλέσουμε ή να του ζητήσουμε συγχώρεση.

Με μία φράση

Η προσευχή είναι επικοινωνία με τον Θεό.

* Ο Θεός είναι κάθε στιγμή παντού: «Πανταχού παρών», όπως λέει και μια προσευχή της Εκκλησίας μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Το δώρο της ζωής

5

Ο Δαβίδ δοξολογεί τον Θεό

Πολλά χρόνια πριν από τη γέννηση του Χριστού, ζούσε στη Βη-

*Ένας βασιλιάς
μεγαλώνει στη Βηθλεέμ*

θλεέμ ο Δαβίδ, ο γιος του Ιεσσαί, που ήταν βοσκός. Ήταν παιδί με καθαρή καρδιά, γεμάτη αγάπη για τον Θεό. Βόσκοντας τα πρόβατα του πατέρα του, έβλεπε τις ομορφίες της φύσης. Και με τα μάτια της ψυχής του έβλεπε τον Θεό ντυμένο με φως. Τον ουρανό σαν πλουμιστό αντίσκηνο*. Τα σύννεφα σαν άμαξα του Θεού και τους ανέμους σαν αγγελιοφόρους του. Κι έκανε τον θαυμασμό του τραγούδι και ύμνο στον Θεό. Τα χρόνια περνούσαν κι ο Δαβίδ πρόκοβε στην αρετή.

Ο Δαβίδ και ο Γολιάθ

Οι Ισραηλίτες κάποτε βρίσκονταν σε πόλεμο με τους **Φιλισταίους**, που ήταν **ειδωλολάτρες**. Ένας απ' αυτούς, ο γιγαντώσωμος στρατιώτης Γολιάθ, τους προκαλούσε και τους κορόιδευε. Ζητούσε μάλιστα να παλέψει με κάποιον Ισραηλίτη.

Ο Δαβίδ ζήτησε με πίστη τη βοήθεια του Θεού. Στάθηκε μπροστά στον Γολιάθ με θάρρος, χωρίς να φοβάται, και με τη μικρή του σφεντόνα κατόρθωσε να τον νικήσει. Οι Ισραηλίτες πανηγύρισαν τη νίκη και οι Φιλιισταίοι το έβαλαν στα πόδια.

Οι Ψαλμοί του Δαβίδ

Μετά από καιρό, ο Θεός ανέθεσε στον Δαβίδ μια μεγάλη αποστολή: Να γίνει βασιλιάς και να διοικήσει με δικαιοσύνη και σοφία τον λαό του. Αυτός υπάκουσε, οργάνωσε καλά τον στρατό και νίκησε τους εχθρούς των Ισραηλιτών.

Ήταν όμως και άριστος ποιητής και **υμνωδός**. Στον καιρό της ειρήνης έγραψε ωραιότατα ποιήματα και προσευχές προς τον Θεό: τους Ψαλμούς. Πολλοί απ' αυτούς μιλούν για τον Χριστό, που θα γεννιόταν από τη γενιά του πολλούς αιώνες αργότερα. Σε άλλους ο Δαβίδ δοξάζει τον Θεό για το ενδιαφέρον και τη φροντίδα που δείχνει για όλους τους ανθρώπους.

Όπως όλοι οι άνθρωποι, έτσι κι ο Δαβίδ έκανε σφάλματα. Μετανοούσε όμως για τα λάθη του ειλικρινά και ζητούσε συγχώρεση από τον Θεό. Σε μια τέτοια περίπτωση έγραψε κι έναν ψαλμό, ο οποίος ονομάζεται «ψαλμός της μετανοίας».

* πλουμιστό αντίσκηνο: Παρομοιάζει τον ουράνιο θόλο με μια όμορφα στολισμένη σκηνή.

Μαθαίνω τις λέξεις

Φιλισταίοι: Λαός που πήγε στην Παλαιστίνη από τη Δύση, μάλλον κρητικής καταγωγής, και βρέθηκε πολλές φορές αντιμέτωπος με τους Ισραηλίτες.

ειδωλολάτρης: Αυτός που πιστεύει στα είδωλα, κατασκευασμένα ομοιώματα των θεών.

υμνωδός: Αυτός που γράφει ύμνους.

Βρίσκω τις σωστές και τις λανθασμένες προτάσεις

- ☐ Ο Δαβίδ ήταν βοσκός και γιος του Ιεσσαί.
- ☐ Οι Φιλισταίοι πίστευαν στον αληθινό Θεό.
- ☐ Ο Δαβίδ φοβήθηκε τον Γολιάθ.
- ☐ Οι Ψαλμοί είναι ποιήματα που υμνούν τον Θεό.
- ☐ Ο Δαβίδ δεν είχε ελαττώματα.
- ☐ Ο Δαβίδ μετάνιωνε για τα λάθη του και ζητούσε συγχώρεση από τον Θεό.

Στίχοι από έναν ψαλμό του Δαβίδ:

«Θεέ μου, σ' αναζητώ απ' τα χαράματα, διψάει για εσένα η ψυχή μου... Τα χείλη μου θα σ' ανυμνούν. Όλη μου τη ζωή θα σ' ευλογώ και σ' όνομά σου θα προσεύχομαι... Η σκέψη μου σ' εσένα όλο γυρίζει και ψιθυρίζω προσευχές, γιατί μου στάθηκες βοηθός... Μαζί σου δέθηκε η ζωή μου και με στηρίζει το δυνατό σου χέρι...»

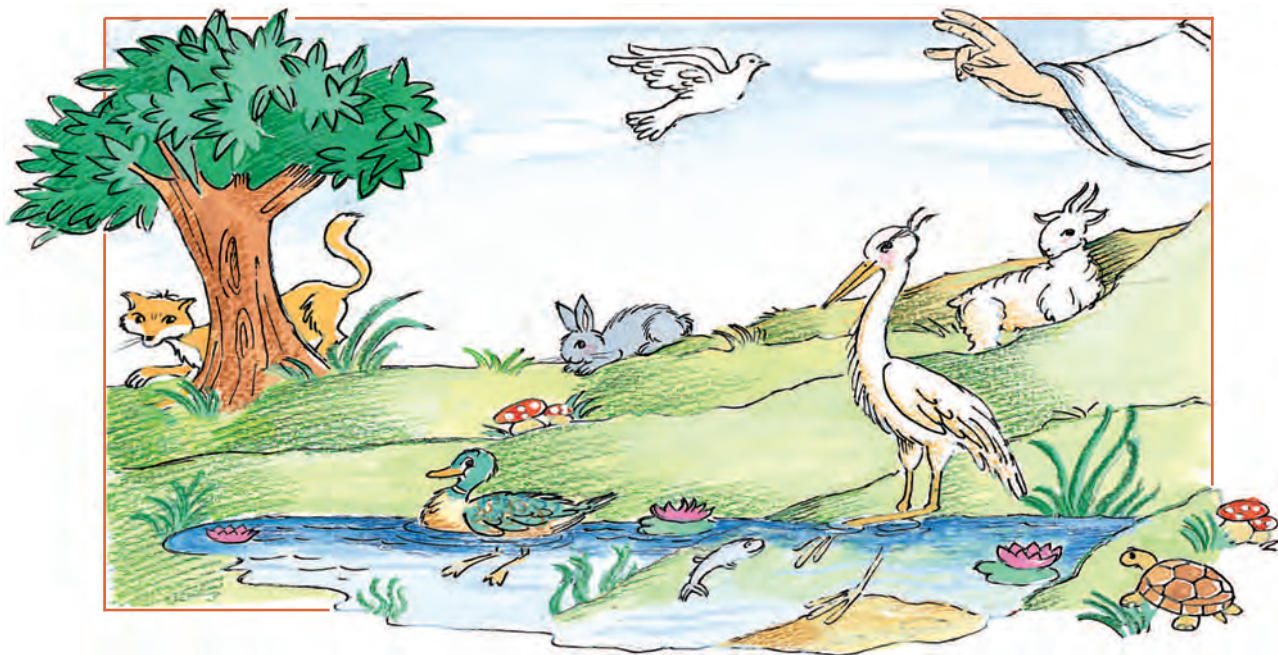
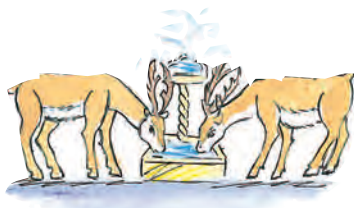
(Ψαλμός 62).

Με λίγα λόγια

- Ο Δαβίδ από μικρή ηλικία υμνολογούσε και δόξαζε τον Θεό.
- Σε εποχές κινδύνων και πολέμων ήταν γενναίος και δεν έχανε την πίστη του στον Θεό.
- Όταν σαν άνθρωπος έσφαλλε, ζητούσε από τον Θεό συγχώρεση.
- Οι ψαλμοί του Δαβίδ διαβάζονται μέχρι σήμερα στις Ακολουθίες της Εκκλησίας.

Με μία φράση

Ο Δαβίδ ήταν βασιλιάς, ποιητής, υμνωδός και είχε πάντα εμπιστοσύνη στον Θεό.

Ο βασιλιάς Δαβίδ δεν ήταν μόνο καλός κυβερνήτης, αλλά, όπως μάθαμε, ήταν και σπουδαίος ποιητής. Εκείνος έγραψε τους ψαλμούς που πολλές φορές ακούμε στην εκκλησία. Ένας μάλιστα μιλάει για τη **σοφία** του Θεού, που δημιούργησε έναν τόσο **θαυμαστό** και όμορφο κόσμο.

Η μεγάλη σοφία του Θεού

Και πραγματικά, αν παρατηρήσουμε τη φύση γύρω μας, θα δούμε ότι όλα τα πλάσματα, από το πιο μικρό μέχρι το πιο μεγάλο, τα ζωντανά ή τα άψυχα έχουν τη θέση τους μέσα στη φύση. Είναι σαν τους κρίκους μιας αλυσίδας. Αν ένας απ' αυτούς λείψει, η αλυσίδα σπάει, δηλαδή χαλάει η **ισορροπία** της φύσης.

Μπορούμε να φανταστούμε τη ζωή μας χωρίς τη θάλασσα ή χωρίς τον ήλιο; Χωρίς τη βροχή, τον αέρα, τα δέντρα, τα ποτάμια, τα ζώα, τα λουλούδια;

Ο Δαβίδ υμνεί τη σοφία του Θεού

Γι' αυτό ο Δαβίδ έγραψε: «Πόσο μεγάλη και θαυμαστά είναι τα έργα σου, Κύριε· όλα όσα υπάρχουν γύρω μας, και τα μικρά και τα μεγάλα, και τα άγρια και τα ήμερα, και τα βουνά και τις πεδιάδες, όλα με σοφία τα δημιούργησες και η γη γέμισε μ' αυτά».

Ο Δαβίδ, λοιπόν, δεν υμνεί μόνο τη σοφία του Θεού, αλλά ομολογεί και την πίστη του ότι όλα όσα υπάρχουν στον κόσμο γύρω μας, τα έχει δημιουργήσει εκείνος με φροντίδα και αγάπη.

Μαθαίνω τις λέξεις

σοφία: Η σωστή σκέψη και κρίση.

θαυμαστός: Αυτός που είναι άξιος να τον θαυμάσει κανείς.

ισορροπία: Το σωστό ζύγισμα. Εδώ σημαίνει πως ο Θεός «ζύγισε», δηλαδή σκέφτηκε, σχεδίασε και πραγματοποίησε τα πάντα, ώστε να λειτουργούν τέλεια και να βοηθούν στη λειτουργία όλης της φύσης.

Βλέπω και μαθαίνω

Πηγή φωτ.: Μουσείο Θεόφιλος, Βαριά Μυτιλήνης.

Η ζωγραφική είναι μια τέχνη που «ύμνησε» με τον δικό της τρόπο τον θαυμαστό μας κόσμο και την ομορφιά του. Οι ζωγράφοι μάς έχουν δώσει χιλιάδες έργα τέχνης με εικόνες της φύσης. Θέλουν έτσι να δείξουν πόσο υπέροχη είναι, αλλά και πόσο μεγάλη σημασία έχει για τον άνθρωπο και για όλα τα πλάσματα.

Δίπλα, μπορείς να δεις ένα τέτοιο θέμα. Είναι μια λεπτομέρεια του πίνακα «**Το μάζωμα των ελαιών**» του **Έλληνα ζωγράφου Θεόφιλου** (Βαριά Μυτιλήνης). Η ελιά, εκτός από την ομορφιά της, προσφέρει στον άνθρωπο ένα από τα πολυτιμότερα δώρα της φύσης: τον καρπό που μας δίνει το λάδι, τη βάση του καθημερινού μας φαγητού.

Συζητώ και γράφω

Τι αγαπώ και θαυμάζω στη φύση:

Με λίγα λόγια

- Ο Δαβίδ θαυμάζει και υμνεί σε πολλούς ψαλμούς του τη σοφία του Θεού.
- Πραγματικά, αν κοιτάξουμε την πλάση γύρω μας, θα δούμε πόσο θαυμαστός είναι ο κόσμος μας.
- Όλα τα πλάσματα έχουν τη θέση τους στη φύση και αν κάποιο απ' αυτά εξαφανιστεί, τότε χαλάει η ισορροπία της.

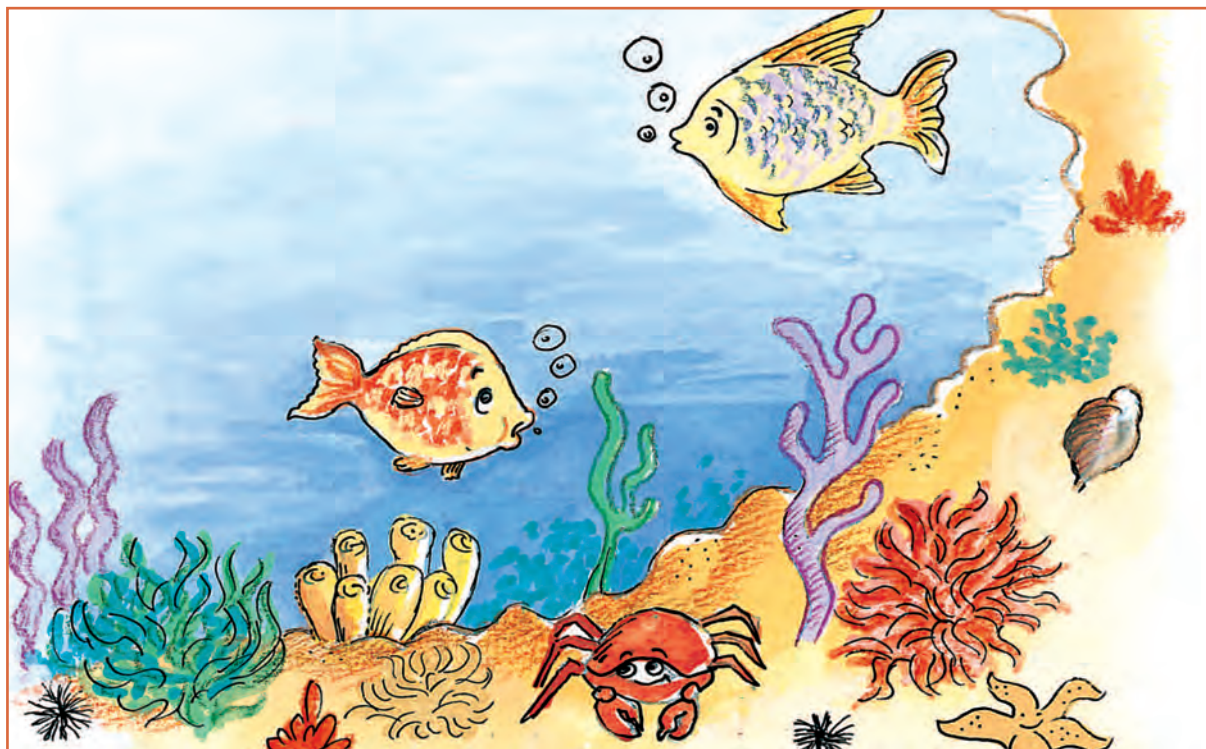

Με μία φράση

Ο Θεός με μεγάλη σοφία δημιούργησε τον όμορφο και θαυμαστό μας κόσμο.

Ο Θεός φροντίζει όλα τα πλάσματά του

Είδαμε στο προηγούμενο μάθημα πως ο Θεός είναι γεμάτος αγάπη για τον άνθρωπο και τη φύση. Έδωσε το δώρο της ζωής σε εμάς τους ανθρώπους αλλά και σε όλα όσα υπάρχουν γύρω μας, στο φυσικό και ζωικό **περιβάλλον**.

Ο Πατέρας που νοιάζεται για όλους

Είναι πατέρας μας, αφού νοιάζεται για μας, μας αγαπάει και μας φροντίζει όπως ο γονιός φροντίζει τα παιδιά του. Σε μια ομιλία του ο Χριστός είχε πει: «Κοιτάξτε τα πουλιά, που, αν και δε σπέρνουν ούτε θερίζουν, βρίσκουν πάντα τροφή για να φάνε. Εσείς δεν αξίζετε περισσότερο από τα πουλιά;».

Είναι καλό να αγαπάμε και να σεβόμαστε όχι μόνο τους συνανθρώπους μας, αλλά και όλα τα δημιουργήματα του Θεού. Τα δέντρα, τα ζώα, τα πουλιά έχουν ανάγκη από την αγάπη και την προστασία μας.

Ας δείξουμε την αγάπη μας

Ας δείχνουμε λοιπόν σε όλους και σε όλα την αγάπη μας! Για να μπορούμε να ελπίζουμε πως η φύση δε θα καταστραφεί ποτέ και η γη θα γίνει ένα όμορφο σπίτι, στο οποίο θα ζουν **αρμονικά** όλα τα πλάσματα του κόσμου μας!

Μαθαίνω τις ήέξεις

περιβάλλον: Οτιδήποτε βρίσκεται γύρω μας.

αρμονικά: Να έχουμε μεταξύ μας σχέσεις αγάπης και συνεργασίας.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Στο σχολείο μας περνάμε τις περισσότερες ώρες της ημέρας. Φροντίζουμε να διατηρείται ο χώρος μας καθαρός;

Προτείνουμε μερικούς τρόπους φροντίδας της αίθουσάς μας, της αυλής μας, του δάσους της περιοχής, της παραλίας που βρίσκεται κοντά μας.

Κάθε γράμμα του αλφαβήτου κι ένα λουλούδι ή ένα ζώο!

Φτιάχνουμε ένα ή δυο στιχάκια για όσα γράμματα θέλουμε. Διαβάζουμε στην τάξη τα ποιήματά μας. Να μερικά παραδείγματα:

A:

Παντρεύτηκε η άνοιξη τον άγριο χειμώνα
κι ο ήλιος δώρο έστειλε μια ρόδινη **Ανεμώνα!**

B:

Βγήκε βόλτα η **Βιολέτα**, βγήκε κι ο **Βασιλικός**
μοσκομύρισε ο κόσμος γέμισε δροσιά και φως.
(«Η Αλφαβήτα των λουλουδιών», Ζ. Βαλάση)

Με ήίγα ήόγια

- Ο Θεός νοιάζεται για όλα τα δημιουργήματά του, όπως νοιάζονται οι γονείς για τα παιδιά τους.
- Αγαπάμε και σεβόμαστε τους συνανθρώπους μας, γιατί είμαστε όλοι αδέλφια στη μεγάλη οικογένεια του Θεού.
- Αγαπάμε και σεβόμαστε το περιβάλλον μας.

Με μία φράση

Όταν ο άνθρωπος αγαπάει και σέβεται όλα τα δημιουργήματα του Θεού, τότε ζει αρμονικά μαζί τους και είναι χαρούμενος.

Η γέννηση ενός παιδιού είναι δώρο στην οικογένεια

Όπου κι αν κοιτάξουμε γύρω μας θα μπορέσουμε να δούμε «μικρά και μεγάλα θαύματα», όπως λένε κι οι μεγάλοι. Το μεγαλύτερο ίσως από αυτά είναι το **θαύμα της γέννησης**. Ο ερχομός δηλαδή ενός παιδιού στην οικογένεια και στον κόσμο.

Τα παιδιά είναι χαρά και ζωή. Είναι ένα μεγάλο δώρο του Θεού, η ζωντανή απόδειξη της αγάπης και της δύναμής του. Είναι η επιβεβαίωση ότι η ζωή συνεχίζεται. Γι' αυτό και τα δεχόμαστε με χαρά και αγάπη.

Το νεογέννητο είναι μικρό κι αδύναμο. Δεν μπορεί να προστατέψει τον εαυτό του. Περιμένει από τους άλλους να το αγαπήσουν και να το φροντίσουν.

Όμως πολλές φορές, δυστυχώς, τα παιδιά αντί για αγάπη και **φροντίδα** γνωρίζουν την κακία και την **αδιαφορία**. Συχνά ακούμε για παιδιά που για διάφορες αιτίες τα εγκαταλείπουν οι γονείς τους ή τα χτυπούν ή δε νοιάζονται γι' αυτά.

Οι πιο πολλοί άνθρωποι όμως με μεγάλη χαρά δέχονται τον ερχομό ενός παιδιού στην οικογένειά τους. Η αγάπη τους γι' αυτό φανερώνει και την αγάπη τους για τη ζωή και τον Θεό.

Μαθαίνω τις λέξεις

θαύμα της γέννησης: Ο θαυμαστός τρόπος που έρχεται ένα παιδί στη ζωή.

φροντίδα: Το ενδιαφέρον και η προσοχή για κάποιον ή για κάτι.

αδιαφορία: Το αντίθετο της φροντίδας. Όταν δεν ενδιαφερόμαστε και δεν προσέχουμε κάτι.

Φτιάχνω κολλάζ

Με φωτογραφίες από περιοδικά και εφημερίδες ή και με δικές σου φωτογραφίες φτιάξε ένα κολλάζ που να δείχνει ότι ο ερχομός ενός παιδιού δίνει μεγάλη χαρά στους ανθρώπους. Μπορείς να φέρεις στην τάξη σου και αντίγραφα από πίνακες ζωγραφικής με ένα τέτοιο θέμα και να τη στολίσεις με όλα αυτά ή να οργανώσεις με τους συμμαθητές σου μια μικρή έκθεση.

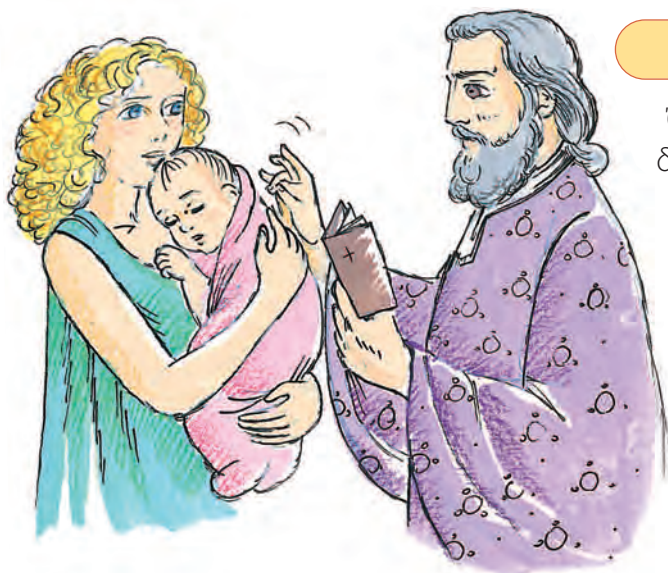
Μια ιστορία από την Αγία Γραφή

Στη Βίβλο* υπάρχουν πολλές διηγήσεις που μιλούν για τη χαρά που φέρνει η γέννηση ενός παιδιού στην οικογένεια. Μια απ' αυτές είναι και η ιστορία του Αβραάμ και της Σάρρας.

Ο Αβραάμ και η γυναίκα του Σάρρα είχαν αποκτήσει πολλά πλούτη. Όχι όμως παιδιά. Αχ! πόσο θα ήθελαν να είχαν ένα! Τα χρόνια περνούσαν, αλλά αυτοί δεν έχαναν την ελπίδα τους. Προσεύχονταν γι' αυτό μέρα και νύχτα μ' όλη τους την καρδιά. Και ο Θεός άκουσε τις προσευχές τους κι απέκτησαν ένα παιδί. Κι ας ήταν γέροι. Γιατί για τον Θεό όλα είναι δυνατά. Ο Αβραάμ και η Σάρρα ήταν πολύ ευτυχισμένοι κι ευχαριστούσαν τον Θεό για το μεγάλο δώρο που τους χάρισε. Όταν η Σάρρα έσφιξε το μωρό στην αγκαλιά της φώναξε: «Χαρά και γέλιο μου έδωσε ο Κύριος. Ποιος θα φανταζόταν ότι θα μπορούσα να γεννήσω παιδί στα γεράματά μου!». Γι' αυτό έδωσαν στο μικρό αγοράκι το όνομα Ισαάκ, που στα εβραϊκά θα πει γέλιο.

* Βίβλος: Η Αγία Γραφή, δηλαδή η Παλαιά και η Καινή Διαθήκη.

Από τις ευχές της Εκκλησίας μας

Όταν γεννηθεί ένα παιδί, ο ιερέας της ενορίας διαβάζει ευχές στο νεογέννητο και τη μητέρα του.

Σαράντα μέρες μετά τη γέννηση του μωρού, οι γονείς το πηγαίνουν στην εκκλησία. Εκεί ο παπάς διαβάζει ευχές και προσεύχεται στον Θεό να το ευλογήσει, να μεγαλώσει, να είναι υγιές και να γίνει καλός άνθρωπος.

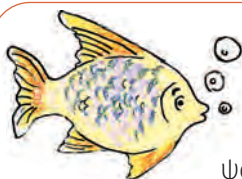
Συζητώ μέσα στην τάξη

Τι ένιωσα, όταν είδα κι εγώ ένα νεογέννητο μωρό για πρώτη φορά;

Μια ευχή

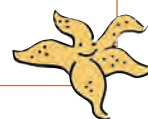
«Παντοδύναμε Κύριε, ευλόγησε τούτο το παιδί και φώτιζέ το να κάνει πάντα το καλό, για να μπορέσει με το άγιο Βάπτισμα να γίνει ένας από τους εκλεκτούς της Βασιλείας σου».

Ένα ψαράκι αλλιώς από τ' άλλα

«Καθώς όλα τα ψαράκια πήγαιναν προς το σχολείο της κυρα-Σουπιάς, ένα ξεχώριζε! Ήταν παράξενο κι αστείο! Δεν έμοιαζε με κανένα από τα γνωστά είδη ψαριών... Ο Τριγωνοψαρούλης καμιά φορά σιγοτραγουδούσε μελαγχολικά: «Δεν είμαι χαζούλης, δεν είμαι κουτός, είμαι ο Τριγωνοψαρούλης και είμαι διαφορετικός».

«Ο Τριγωνοψαρούλης», Β. Ηλιόπουλος

Με λίγα λόγια

- Τα παιδιά είναι μεγάλο δώρο του Θεού στον άνθρωπο.
- Είναι η χαρά και η ελπίδα της ζωής, γι' αυτό και τα δεχόμαστε με αγάπη.
- Ο άνθρωπος γεννιέται μικρός κι αδύναμος και για να μεγαλώσει χρειάζεται την αγάπη και τη φροντίδα των μεγάλων.
- Μερικές φορές όμως καθώς μεγαλώνει, γνωρίζει την κακία και την αδιαφορία.
- Κάθε παιδί έχει τις δικές του χάρες, ακόμα κι αν έχει διαφορές από τους υπόλοιπους ανθρώπους.

Με μία φράση

Ο ερχομός κάθε νέου παιδιού στην οικογένεια είναι δώρο Θεού, γι' αυτό αξίζει να το δέχονται όλοι με χαρά.

Όλα τα παιδιά του κόσμου είναι αδέλφια

Κάθε παιδί που έρχεται στον κόσμο είναι δώρο Θεού και χαρίζει χαρά κι ευτυχία όχι μόνο στην οικογένειά του αλλά και στον κόσμο όλο.

Πάτερ ημών

«Πάτερ ημών», λένε και τα πρώτα λόγια της πιο γνωστής μας προσευχής, για να μας θυμίσουν πως ο Θεός είναι ο πατέρας όλων μας κι εμείς είμαστε αδέλφια, παιδιά της ίδιας οικογένειας. Γι' αυτό όλοι έχουμε τα ίδια δικαιώματα στη ζωή, σε όποιο μέρος της γης και αν γεννηθήκαμε, όποιο χρώμα και αν έχει το δέρμα μας.

Τα παιδιά έχουν ανάγκη από προστασία. Έχουν και δικαιώματα, που όλοι μας πρέπει να γνωρίζουμε και να φροντίζουμε να εφαρμόζονται. Όμως πολλά παιδιά υποφέρουν και ζουν δυστυχισμένα, επειδή κάποιοι μεγάλοι τους συμπεριφέρονται με σκληρότητα. Οι πόλεμοι, η φτώχεια, η **προσφυγιά** και η **θλίψη** σκοτεινιάζουν συχνά τα παιδικά προσωπάκια, όπως τα σύννεφα σκοτεινιάζουν τον ήλιο στον ουρανό.

Μαθαίνω τις λέξεις

«Πάτερ ημών»: Πατέρα όλων μας.

προσφυγιά: Όταν οι άνθρωποι αναγκάζονται να φύγουν από την πατρίδα τους.

θλίψη: Η λύπη, η στενοχώρια.

Για τους χριστιανούς δεν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους. «Δεν υπάρχει πια Ιουδαίος και ειδωλολάτρης, δεν υπάρχει δούλος και ελεύθερος, δεν υπάρχει άντρας και γυναίκα, όλοι είμαστε ένας χάρη στον Ιησού Χριστό», είπε ο Απόστολος Παύλος.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Έχεις ποτέ σκεφτεί πόσες δυσκολίες αντιμετωπίζει ένα παιδί που αναγκάζεται να εργάζεται στους δρόμους; Συζήτησε με τους συμμαθητές σου για τα παιδιά αυτά.

Είσαι ένα μικρούλι, τόσο da μυρμηγκάκι!

Φαντάσου πως είσαι ένα τόσο da μικρό πλασματάκι. Περπατάς στον δρόμο, στο σπίτι σου ή στην αυλή. Προσπάθησε να περιγράψεις τι συμβαίνει γύρω σου, δίπλα σου και... πάνω σου! Τι κινδύνους αντιμετωπίζεις; Σε προσέχουν οι άνθρωποι;

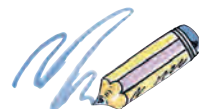

Μια προσευχή για τα παιδιά που υποφέρουν:

Πολλά παιδιά υποφέρουν. Προσευχόμαστε, για να έχουν όλα τα παιδιά της γης φαγητό κάθε μέρα, ένα ζεστό σπίτι και πολλή αγάπη.

Σκέψου και γράψε μαζί με τους συμμαθητές σου ένα γράμμα προς τον Θεό για τα παιδιά αυτά. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις τις λέξεις: πόνος, πόλεμος, σπίτι, βιβλία.

Θεέ μου, _____

Στην Αφρική, στην Ασία και σε άλλα μέρη του κόσμου, υπάρχουν χιλιάδες παιδιά που δεν έχουν πάει ποτέ σχολείο. Πολλά παιδιά δεν έχουν σπίτι, φαγητό και νερό, γιατί στην πατρίδα τους γίνεται διαρκώς πόλεμος. Πολλά είναι κι εκείνα που τα αναγκάζουν οι μεγάλοι να δουλεύουν ασταμάτητα. Είναι κι άλλα που πεθαίνουν, γιατί δεν έχουν φάρμακα, για να γιατρευτούν.

Όλοι εμείς που μαθαίνουμε για τα παιδιά αυτά μπορούμε, αν θέλουμε, να τα βοηθήσουμε. Αν εμείς βρισκόμασταν στη θέση τους, πώς θα αισθανόμασταν, αν δε μας βοηθούσε ποτέ κανείς;

Πρώτα πρώτα η Εκκλησία μας στέκεται κοντά τους. Στέλνει λοιπόν εθελοντές σ' όλα τα μέρη της γης, για να τα βοηθήσουν προσφέροντας τρόφιμα, φάρμακα, νερό, βιβλία και ό,τι άλλο χρειάζονται τα παιδιά. Διδάσκουν ακόμη σ' όλους την αγάπη και τη δύναμη της προσευχής. Όλη αυτή η προσπάθεια λέγεται *ιεραποστολικό έργο*.

Υπάρχουν όμως και **εθελοντικές οργανώσεις**, που βοηθούν με τον δικό τους τρόπο όσους έχουν ανάγκη. Και είναι τόσα πολλά τα προβλήματα των παιδιών σ' όλον τον κόσμο!

Η Εκκλησία της Ελλάδας και πολλοί **διεθνείς οργανισμοί**, όπως η UNICEF και ο Ερυθρός Σταυρός, μπορούν να μας βοηθήσουν να δείξουμε την αγάπη μας.

Φωτογραφίες από την ορθόδοξη ιεραποστολή στην Ινδία. Πηγή: προσωπικό φωτογραφικό αρχείο π. Κωνσταντού Τσίφη.

Μαθαίνω τις ηέξεις

εθελοντικές οργανώσεις: Ομάδες ανθρώπων που οργανωμένα προσφέρουν την εργασία τους με τη θέλησή τους, χωρίς να τους αναγκάζει κανείς και χωρίς να πληρώνονται.

διεθνείς οργανισμοί: Οργανισμοί που συμμετέχουν σ' αυτούς άνθρωποι από πολλές χώρες.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Έχεις δει γύρω σου παιδιά που υποφέρουν; Παιδιά που περπατούν ξυπόλυτα, που καθαρίζουν τα τζάμια των αυτοκινήτων ή που ζητιανεύουν στους δρόμους; Υπάρχουν διαδικτυακοί τόποι που μπορούν να σε βοηθήσουν να μάθεις περισσότερα και να συζητήσεις με τους συμμαθητές σου.

(www.UNICEF.gr, www.hamogelotoupaidiou.gr, www.apostoliki-diakonia.gr)

Γράψε τρεις ερωτήσεις που θα ήθελες να κάνεις σ' αυτά τα παιδιά:

A)

B)

Γ)

Ο τηλεοπτικός σταθμός της τάξης σου!

Η τάξη σου έχει από σήμερα τον δικό της τηλεοπτικό σταθμό! Γίνε δημοσιογράφος και μαζί με την ομάδα σου προσπάθησε να κάνεις μια εκπομπή, για να βοηθήσεις τα παιδιά που υποφέρουν. Ζωγράφισε και γράψε μηνύματα, για να ενημερώσεις όλες τις άλλες τάξεις για τα παιδιά που:

Δεν έχουν νερό να πουν.

Δεν έχουν αρκετό φαγητό.

Δεν έχουν σχολεία, για να μάθουν γράμματα.

Δεν έχουν φάρμακα.

Βρίσκονται σε νοσοκομεία τραυματισμένα εξαιτίας ενός πολέμου.

Τ' αναγκάζουν οι μεγάλοι να εργάζονται.

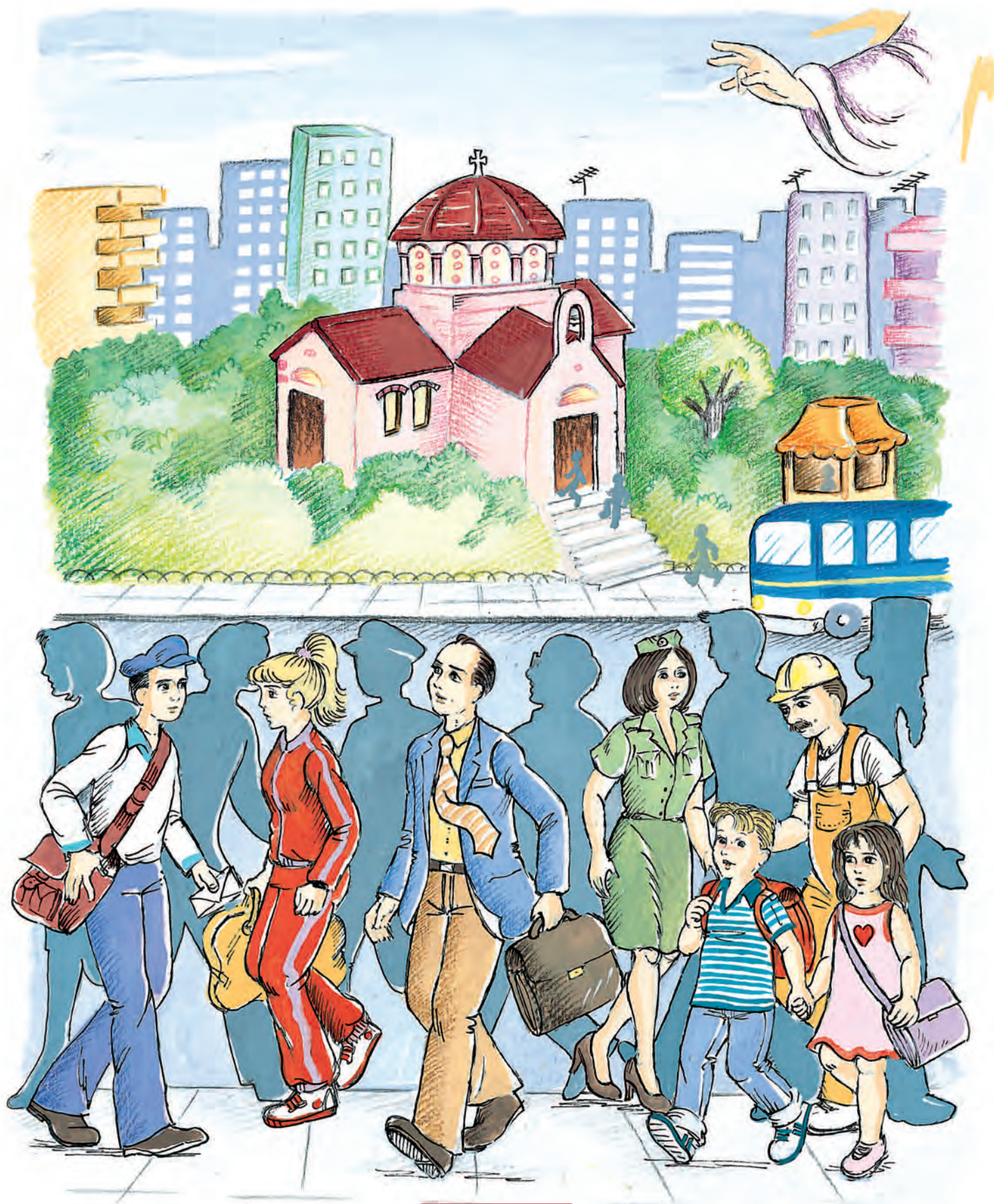
Με λίγα λόγια

- Ο Θεός είναι ο πατέρας όλων μας.
- Όλα τα παιδιά της γης έχουν τα ίδια δικαιώματα στη ζωή.
- Η ιεραποστολή και οι εθελοντικές οργανώσεις μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά που υποφέρουν.

Με μία φράση

Όλα τα παιδιά του κόσμου είναι αδέλφια και έχουν τα ίδια δικαιώματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Η ζωή θέλει αγάπη και προσπάθεια

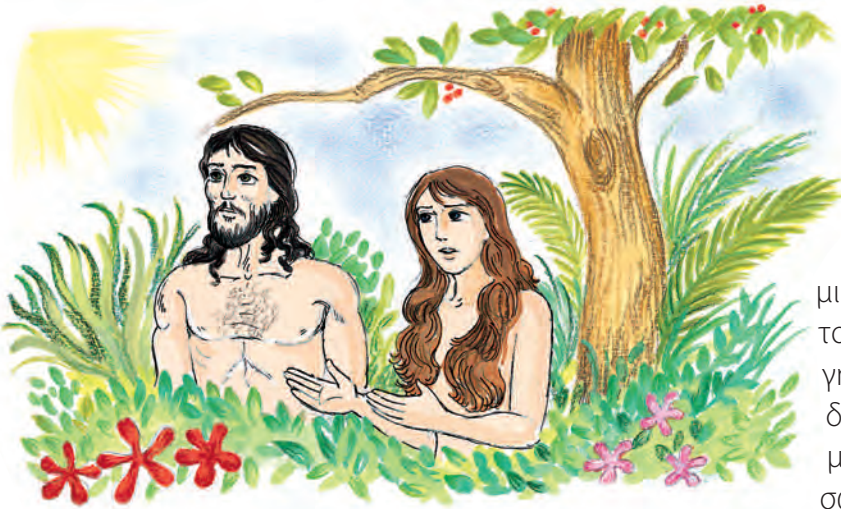

10

Ο άνθρωπος συνεργάτης του Θεού

Πριν από πάρα πολλά χρόνια, τα ωραία και θαυμαστά που στολίζουν τη γη μας δεν υπήρχαν. Ούτε η ατέλειωτη ομορφιά τ' ουρανού, ούτε ο ήλιος που χαρίζει φως και ζεστασιά, ούτε τα χρώματα και οι μυρωδιές των λουλουδιών, ούτε η απεραντοσύνη της θάλασσας, ούτε τα ζώα της στεριάς και της θάλασσας και τα πουλιά. Σκοτάδι και παγωνιά ήταν παντού.

*Η δημιουργία του ανθρώπου
και η ευλογία από τον Θεό*

Η δημιουργία όλων αυτών, που μας δίνουν χαρά και ζωή κράτησε πολύ καιρό. Αυτόν τον όμορφο κι ευλογημένο κόσμο ο Θεός τον ετοίμασε με αγάπη για τον άνθρωπο. Ο άνθρωπος είναι το τελευταίο δημιούργημα του Θεού. Το σώμα του το έφτιαξε από το χώμα της γης. Γι' αυτό τον ονόμασε Αδάμ, δηλαδή *χωματένιο*. Αλλά δε στάματησε εκεί. Φύσηξε στο πρόσωπό του τη θεική **πνοή**, για να

μπορεί ο άνθρωπος να τον ακούει και να του μιλά. Για να μπορούν οι άνθρωποι να επικοινωνούν και να συνεργάζονται.

Όμως, για να μην είναι μόνος ο Αδάμ στην πλάση, ο Θεός αποφάσισε να του δώσει συντροφιά. Από την πλευρά του Αδάμ δημιούργησε τη γυναίκα που ονομάστηκε Εύα, δηλαδή *ζωή*. Ο Αδάμ χάρηκε πολύ, όταν αντίκρισε την Εύα. Οι δυο τους λέγονται *πρωτόπλαστοι* και έγιναν η πρώτη οικογένεια. Ο Θεός τους ευλόγησε, ώστε να προσδεύουν, να συνεργάζονται και να φροντίζουν όλη τη δημιουργία.

Μαθαίνω τις ηέξεις

πνοή: Ανάσα. Είναι η ανάσα της ζωής που έδωσε ο Θεός στον άνθρωπο.

Ο Θεός από αγάπη προς τον άνθρωπο τού παραχώρησε το ομορφότερο μέρος της γης, τον κήπο της Εδέμ. Ήταν ένα πανέμορφο μέρος με σκιερά καρποφόρα δέντρα, όμορφα λουλούδια που μοσχοβολούσαν και όλων των ειδών τα ζώα που ζούσαν ήσυχα. Ποτάμια και ρυάκια διέσχιζαν τον *Παράδεισο* των πρωτοπλάστων. Όλα τα αγαθά της γης ήταν στη διάθεσή τους.

*Η ζωή και η ευδύνη
του ανθρώπου στον Παράδεισο*

Στον άνθρωπο έμεινε μόνο να καλλιεργεί τη γη και να έχει την ευθύνη για τη φύση. Έγινε έτσι συνεργάτης του Θεού. Η εργασία στον Παράδεισο ήταν μια ευχάριστη απασχόληση χωρίς κόπο και ιδρώτα.

Αλλά και σήμερα κάθε φορά που ο άνθρωπος φροντίζει το περιβάλλον, υπακούει στην εντολή που του έδωσε ο Θεός, όταν τον τοποθέτησε στον Παράδεισο: να σέβεται και να προστατεύει τη φύση.

ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

Συζητώ μέσα στην τάξη

Με ποιο τρόπο ένα παιδί γίνεται συνεργάτης του Θεού;

Η ακροστιχίδα του Παραδείσου

1. _____	1. Οι πρώτοι άνθρωποι στη γη.
2. _____	2. Ο πρώτος άνθρωπος πάνω στη γη.
3. _____	3. Διέσχισαν τον Παράδεισο ποτάμια και...
4. _____	4. Η πρώτη γυναίκα (αντίστροφα).
5. _____	5. Ο Θεός είναι ο... του κόσμου.
6. _____	6. Ο Παράδεισος βρισκόταν στον κήπο της...
7. _____	7. Η εργασία στον Παράδεισο γινόταν χωρίς κόπο και...
8. _____	8. Ο άνθρωπος είναι... του Θεού.
9. _____	9. Το πρώτο ζευγάρι των ανθρώπων αποτέλεσε την πρώτη...
10. _____	10. Αυτό σήμαινε το όνομα του πρώτου ανθρώπου (αντίστροφα).

Η δική μου οικογένεια:

Σε ένα χρωματιστό χαρτόνι κανσόν γράφω τα ονόματα των μελών της οικογένειάς μου ή ζωγραφίζω τους γονείς, τ' αδέρφια, παππούδες, γιαγιάδες, θείους ή κολλάω οικογενειακές φωτογραφίες που μου έχουν δώσει οι γονείς μου!

Με λίγα λόγια

- Ο Θεός εμπιστεύτηκε στον άνθρωπο τον πανέμορφο κόσμο που δημιούργησε.
- Ο κάθε άνθρωπος έχει την ευθύνη να προστατεύει το περιβάλλον που παρέλαβε σαν δώρο από τον Θεό.

Με μία φράση

Ο Θεός τίμησε τον άνθρωπο κάνοντάς τον συνεργάτη του στη φροντίδα του κόσμου.

Είδαμε στο προηγούμενο μάθημα πόσο ξεχωριστός από τα άλλα δημιουργήματα είναι ο άνθρωπος. Γιατί ο άνθρωπος έχει **χαρίσματα** που δεν τα έχει κανένα άλλο δημιουργήμα.

Τα δώρα του Θεού στον άνθρωπο

Πρώτα-πρώτα σκέφτεται, έχει μυαλό, νου, όπως το λέμε. Θέλει και μπορεί να μαθαίνει, να ψάχνει, ν' ανακαλύπτει και να δημιουργεί. Καταλαβαίνει και μπορεί να διαλέγει ανάμεσα στο καλό και το κακό, το δίκαιο και το άδικο. Έχει και μια μικρή φωνούλα στην καρδιά του, τη *συνείδηση*, για να μπορεί να τα ξεχωρίζει. Έχει ακόμη κάτι πολύ σημαντικό: να ζει και να σκέφτεται με *ελευθερία*. Αυτά τα τόσο ξεχωριστά χαρίσματα τού δόθηκαν ως **εφόδια** για τη ζωή του.

Με τη βάφτισή του ο άνθρωπος μπαίνει στην αγκαλιά της Εκκλησίας. Ο Θεός τότε τον προικίζει με καινούρια χαρίσματα όπως η αγάπη, η ειρήνη, η χαρά, η πίστη και άλλα. Ο άνθρωπος, βέβαια, έχει και τα δικά του χαρακτηριστικά που κληρονομεί από τους γονείς του.

Όλα αυτά τα δώρα από τον Θεό και τους γονείς χρειάζονται φροντίδα και καλλιέργεια από τον ίδιο τον άνθρωπο. Έτσι θα αποκτήσει μόρφωση, θα γνωρίσει καλύτερα τον εαυτό του και θα γίνει χρήσιμος για τους συνανθρώπους του και την κοινωνία.

Μαθαίνω τις λέξεις

χαρίσματα: Οι ξεχωριστές ικανότητες που δώρισε ο Θεός στον άνθρωπο.

εφόδια: Τα απαραίτητα που έχει κάποιος άνθρωπος και τον βοηθούν να βαδίζει στη ζωή.

Λόγια Πατέρων της Εκκλησίας

Είσαι από χώμα πλασμένος κι έχεις λιγότερη δύναμη από πλάσματα που δεν έχουν νου. Όμως σου έδωσα τη χάρη να εξουσιάζεις και να κυριαρχείς στη φύση. Και με τον νου που σου χάρισα, μπορείς να φτάσεις ακόμη και στον ουρανό.

Μέγας Βασίλειος

Πηγή: Επίσημο αναμνηστικό λεύκωμα, Αθήνα 2004.

Καλλιεργώντας τα χαρίσματά μας γινόμαστε νικητές

Περιγράφω χαρίσματα

- που έχουν οι καλλιτέχνες (ζωγράφοι, γλύπτες, χορευτές κ.ά.).

- που έχουν οι αθλητές.

- που έχουν οι διάφοροι επαγγελματίες.

- που έχουν οι συμμαθητές μου.

Με λίγα λόγια

- Ο άνθρωπος ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα πλάσματα που δημιούργησε ο Θεός, γιατί έχει τον νου, τη συνείδηση, την ελευθερία και την ικανότητα να δημιουργεί.
- Καλλιεργώντας αυτά τα χαρίσματα του Θεού και χρησιμοποιώντας τα εφόδια από τους γονείς, ο άνθρωπος πορεύεται στη ζωή και προσφέρει στους συνανθρώπους του.

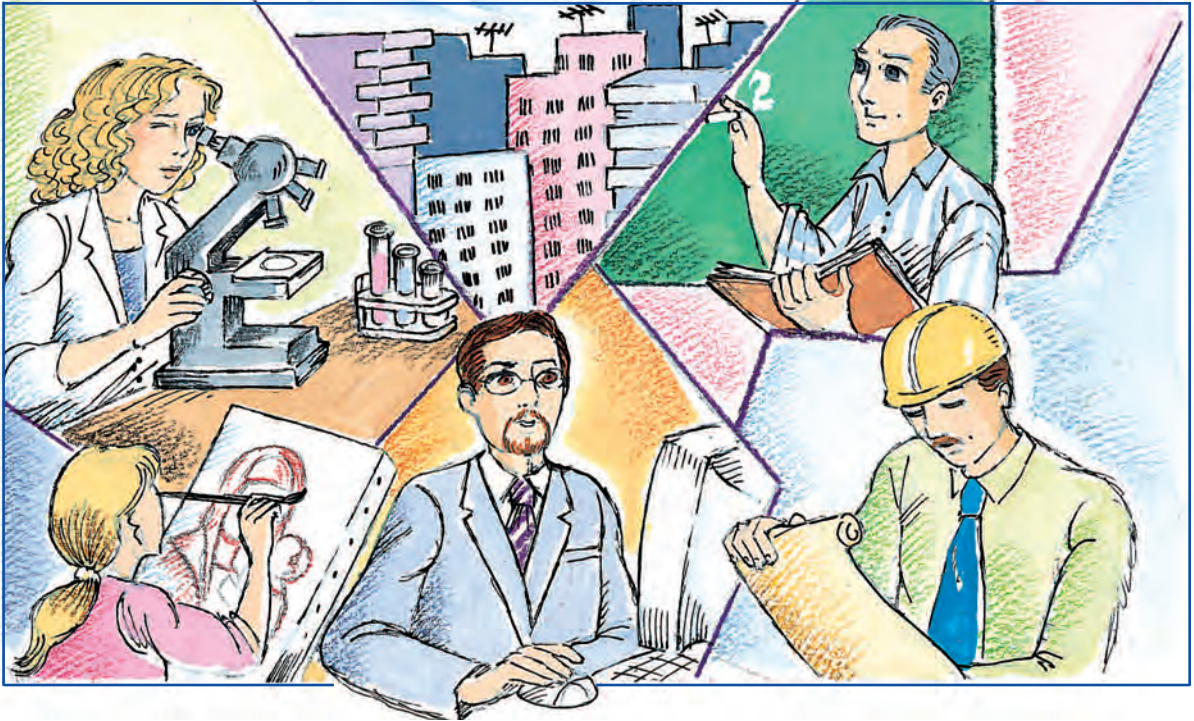

Με μία φράση

Ο Θεός μάς προίκισε με ξεχωριστά χαρίσματα που καλλιεργούμε για το καλό το δικό μας και των άλλων.

Ο Θεός ευλογεί τη δημιουργική εργασία

Καθετί όμορφο και χρήσιμο που βλέπουμε στην κοινωνία μας το έχει καταφέρει ο άνθρωπος με τα χαρίσματά του και την εργασία του. *Η χαρά της εργασίας*

Καλλιτέχνες, μηχανικοί, ιατροί, τεχνίτες και εργάτες, υπάλληλοι εργάζονται και δημιουργούν. Όλα τα επαγγέλματα έχουν κάτι να προσφέρουν. Από τη μια, στον ίδιο τον άνθρωπο που δουλεύει, για να ζει την οικογένειά του. Από την άλλη, στην κοινωνία που έχει ανάγκη την εργασία όλων.

Όμως δεν εργάζονται μόνο οι μεγάλοι αλλά και τα μικρά παιδιά. Ο χώρος εργασίας τους είναι το σχολείο. Εκεί ανακαλύπτουν και καλλιεργούν τα χαρίσματά τους, μορφώνονται και τέλος μεγαλώνοντας διαλέγουν το επάγγελμα που τους ταιριάζει περισσότερο.

Ο Χριστός εργαζόταν κοντά στον Ιωσήφ. Οι Απόστολοι, οι μαθητές του Χριστού, εργάζονταν. Οι πιο πολλοί απ' αυτούς ήταν ψαράδες. Ο Απόστολος Παύλος έφτιαχνε σκηνές. Ο ίδιος είπε: «Στο όνομα του Κυρίου μας Ιησού Χριστού όλοι πρέπει να εργάζονται τίμια, για να βγάλουν το ψωμί τους».

*Ο Χριστός και οι μαθητές
του εργάζονταν*

Όταν όλοι οι άνθρωποι στην κοινωνία λειτουργούν μ' αυτόν τον τρόπο, τότε δημιουργούν έργα **πολιτισμού**. Σ' αυτά τα έργα στηρίζονται οι επόμενες γενιές, για να προσδεύσουν ακόμη περισσότερο με τη δικιά τους εργασία και συνεργασία. Αλλά έτσι οι άνθρωποι γίνονται και συνεργάτες του Θεού στο σχέδιό του για ζωή δημιουργική, γεμάτη αγάπη και ειρήνη.

Σούνιο. Πηγή φωτ.: Ελλάδα 1992, ΕΟΤ.

Μαθαίνω τις λέξεις

πολιτισμός: Η υλική (κτίρια, μνημεία) και πνευματική (λογοτεχνία, επιστήμες) ανάπτυξη ενός λαού.

Συζητώ και γράφω

α) Συζητώ με τους συμμαθητές μου για το επάγγελμα των γονέων μου και για το επάγγελμα που μου αρέσει. Κατόπιν γράφω λίγα λόγια σχετικά.

β) Θα έχεις ακούσει ότι υπάρχουν μικρά παιδιά που εργάζονται. Τι σκέφτεσαι γι' αυτό;

Σωστό ή λάθος

Κάποιες από τις παρακάτω φράσεις είναι σωστές και άλλες λανθασμένες. Κυκλώνω το αντίστοιχο γράμμα στη θέση ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ. Όταν τελειώσω, θα έχω σχηματίσει αυτό που δημιουργούν οι άνθρωποι, όταν συνεργάζονται.

		ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1.	Οι καλλιτέχνες δημιουργούν έργα άξια θαυμασμού.	Π	Ε
2.	Τα μικρά παιδιά δεν εργάζονται.	Φ	Ο
3.	Οι άνθρωποι δεν είναι ανάγκη να συνεργάζονται ποτέ.	Δ	Λ
4.	Η εργασία είναι ευλογημένη από τον Θεό.	Ι	Ρ
5.	Οι πρωτόπλαστοι στον Παράδεισο δεν εργάζονταν καθόλου.	Γ	Τ
6.	Ο Χριστός εργαζόταν κοντά στον Ιωσήφ.	Ι	Π
7.	Ο απόστολος Παύλος έφτιαχνε σκηνές.	Σ	Λ
8.	Οι μαθητές του Χριστού δεν εργάζονταν.	Κ	Μ
9.	Στην κοινωνία μας δε χρειάζεται να δουλεύει κανένας.	Ω	Ο
10.	Η εργασία, αν και έχει κόπο, δίνει χαρά στον άνθρωπο.	Σ	Χ

Με λίγα λόγια

- Η εργασία είναι ευλογημένη από τον Θεό.
- Ο Χριστός και οι Απόστολοι εργάζονταν.
- Οι άνθρωποι, όταν είναι μικροί, καλλιεργούν τα χαρίσματά τους, ώστε, όταν μεγαλώσουν, να εργαστούν στο επάγγελμα που τους ταιριάζει καλύτερα.
- Με την τίμια εργασία τους οι άνθρωποι γίνονται χρήσιμοι στην οικογένειά τους και στην κοινωνία που ζουν.
- Όταν συνεργάζονται οι άνθρωποι, δημιουργούν έργα πολιτισμού.

Πηγή φωτ.: Οι Θησαυροί του Αγίου Όρους Εκδοτική Αθηνών.

**Πολλοί από τους μαθητές του Χριστού
ήταν ψαράδες**

Με μία φράση

Ο άνθρωπος με την εργασία του γίνεται συνεργάτης του Θεού.

Τα πολύ παλιά χρόνια οι Ισραηλίτες ζούσαν στην Αίγυπτο και ήταν υπόδουλοι. Τα βάσανά τους ήταν πολλά

και η ταλαιπωρία τους μεγάλη. Ο Θεός που έβλεπε τη δυστυχία τους τους βοήθησε να απελευθερωθούν και τους υποσχέθηκε μια χώρα όπου θα ζούσαν ελεύθεροι και χαρούμενοι. Όμως αυτή η νέα πατρίδα βρισκόταν πολύ μακριά από την Αίγυπτο και για να φτάσουν εκεί έπρεπε να πεζοπορήσουν, να περάσουν θάλασσα, να διασχίσουν ερημιές.

Ένας ολόκληρος λαός, άντρες, γυναίκες, παιδιά, **πορευόταν** στην έρημο. Σε κάθε δύσκολη στιγμή αυτής της μεγάλης κι επικίνδυνης πορείας είχαν την αγάπη, τη βοήθεια και την προστασία του Θεού. Αρκετές φορές όμως ξεχνούσαν τον Θεό και τις ευεργεσίες του. Γκρίνιαζαν και παραπονούνταν για τις δυσκολίες.

Ο Μωυσής, ο άνθρωπος που διάλεξε ο Θεός για αρχηγό τους, λυπόταν που οι συμπατριώτες του ξεχνούσαν τόσο εύκολα. Προσευχόταν, λοιπόν, θερμά για τον λαό του. Κι ο Θεός, που δεν αφήνει τα πλάσματά του στην απελπισία, έδινε γρήγορα απάντηση. Έτσι όταν κυνηγήθηκαν από τους Αιγυπτίους κι έφτασαν ως την Ερυθρά θάλασσα, τα νερά χωρίστηκαν με θαυμαστό τρόπο και πέρασαν απέναντι μόνο οι Ισραηλίτες, γλιτώνοντας οριστικά από τους διώκτες τους.

*Ο Θεός συνοδεύει και προστατεύει έναν
λαό που πορεύεται στην έρημο*

Άλλοτε υπέφεραν από έλλειψη τροφής. Τότε ένα σμήνος ορτύκια πέταξε χαμηλά πάνω από τα κεφάλια τους. Εξασφαλίστηκε η τροφή. Και το άλλο πρωί μια σκόνη από λευκούς κόκκους κάλυψε την έρημο. «Τι είναι αυτό;» ρωτούσαν μεταξύ τους οι Ισραηλίτες. «Είναι το μάννα, το ψωμί που σας στέλνει ο Θεός», απάντησε ο Μωυσής. Και έτσι για πολύ καιρό είχαν τροφή που ήρθε από τον ουρανό.

Αλλά και όταν αργότερα υπέφεραν από δίψα, ο Θεός συμβούλεψε τον Μωυσή να χτυπήσει έναν βράχο με το ραβδί του κι αμέσως πετάχτηκε νερό άφθονο για όλο τον λαό. Και μέχρι να φθάσουν στη νέα τους πατρίδα οι ευεργεσίες του Θεού δε σταμάτησαν.

ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

[illegible]

Μαθαίνω τις λέξεις

πορευόταν (πορεύομαι): Βάδιζε, προχωρούσε.

Στα χρόνια του Χριστού

Η κόρη ενός δασκάλου των
Ισραηλιτών που τον έλεγαν
Ιάειρο ήταν πολύ άρρωστη.
Γι' αυτό εκείνος έτρεξε στον Ιησού και του ζήτησε να την κάνει
καλά. Ο Ιησούς βλέποντας την πίστη του δέχτηκε. Όταν έφτα-
σαν στο σπίτι του όμως, όλοι έκλαιγαν κι έλεγαν πως το κορί-
τσι είχε πεθάνει. Ο Ιησούς είπε στον Ιάειρο να μην ακούει αυτά
που λένε και να συνεχίζει να πιστεύει. Και αμέσως ανήλθε
το κορίτσι.

Στις μέρες μας

Στις μέρες μας Στα χρόνια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι γερμανικές δυνάμεις κατοχής θέλησαν να καταστρέψουν τον Ορχομενό Βοιωτίας. Οι κάτοικοι είχαν τρομοκρατηθεί.

Η επίθεση έγινε με πολλά τανκς που όμως δεν κατάφεραν να προχωρήσουν πολύ. Λίγο πριν φτάσουν στον ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου σταμάτησαν! Ακίνητοποιήθηκαν! Η πόλη σώθηκε κι όλοι ευχαρίστησαν την Παναγία για τη θαυμαστή της βοήθεια.

Θεοτόκος Ελεούσα, 14ος αιώνας.

Ιλιγγη φωτ. Βυζαντινές εικόνες της Βεποιας, Εκο. Ακρίτα

Βοηθούν οι Άγιοι

Η πίστη για τη δύναμη του Θεού, της Παναγίας και των Αγίων εκφράζεται και με το δημοτικό τραγούδι.

«Βοήθα Άγιε Γιώργη, και συ Άγιε Κοσμά
στις δυσκολίες όλες, να σ' έχουμε γιατρεία,
σε μπόρες, σε κινδύνους, σε φόβο, σε κακό,
τον Άγιό μας να 'χουμε μονάχα βοηθό».

Δημοτικό Τραγούδι

«Σύν Χριστῷ πανταχοῦ, φόβος οὐδαμοῦ».

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Με τον Χριστό κοντά μας πάντοτε, κανένας φόβος δεν υπάρχει.

«Ο Γέρων Πορφύριος», Γ. Κρουσταλάκης

Πηγή φωτός: Σινά, οι θησαυροί της Μονής Εκδοτική Αθηνών.

Παναγία του Πάθους, 1579,
Μονή Αγ. Αικατερίνης Σινά.

Βρίσκω τη σωστή απάντηση

Γιατί οι Ισραηλίτες, όταν βρίσκονταν σε δύσκολη θέση, γκρίνιαζαν και παραπονούνταν στον Μωυσή; (Απαντώ, υπογραμμίζοντας μία από τις παρακάτω προτάσεις.)

- α) Είχαν παράπονα από τη συμπεριφορά του.
- β) Δεν είχαν εμπιστοσύνη και πίστη στον Θεό.
- γ) Δεν ήθελαν να φύγουν από την Αίγυπτο.

Με λίγα λόγια

- Ο Θεός με θαυματουργικό τρόπο έσωσε πολλές φορές τους Ισραηλίτες στην έρημο.
- Ο Χριστός, η Παναγία και οι Άγιοι είναι βοηθοί και συμπαραστάτες των ανθρώπων.

Με μία φράση

Και στις πιο δύσκολες στιγμές της ζωής μας ο Θεός, η Παναγία και οι Άγιοι είναι δίπλα μας.

Οι σχέσεις μας με τους άγγλους και με τον Θεό

Ο Θεός όχι μόνο μας προστατεύει, όταν κινδυνεύουμε, όπως είδαμε στο προηγούμενο μάθημα, αλλά μας λέει και τι να κάνουμε, για να ζούμε μεταξύ μας αρμονικά και ειρηνικά. Μας δίνει οδηγίες χωρίς όμως να μας υποχρεώνει να τις ακολουθούμε, αν δε θέλουμε.

Οι Δέκα Εντολές

Έτσι έγινε και με τους Ισραηλίτες, τότε που πορεύονταν στην έρημο. Κάλεσε τον Μωυσή να ανέβει ψηλά στο βουνό του Σινά κι εκεί του έδωσε δέκα πολύ σημαντικές οδηγίες, τις **Δέκα Εντολές**. Με απλά λόγια, ο Θεός τους υπενθύμισε ότι αυτός τους ελευθέρωσε από τη δουλεία των Αιγυπτίων. Δεν είχαν λοιπόν ανάγκη να εμπιστεύονται θεούς ψεύτικους, τα είδωλα. Τους συμβούλεψε ακόμη να σέβονται τους γονείς τους, να είναι τίμιοι, να μην κάνουν αδικίες.

Έκαναν και μια **συμφωνία**. Αν οι Ισραηλίτες ακολουθούσαν αυτές τις εντολές, θα είχαν τον Θεό βοηθό, θα γίνονταν συνεργάτες του. Για να θυμούνται τη συμφωνία τους, χάραξαν τις εντολές σε δυο πέτρινες πλάκες. Οι Δέκα Εντολές ή **Δεκάλογος** έγιναν για τους Ισραηλίτες **νόμος**, για να ζήσουν ειρηνικά και να προκόψουν στη νέα τους πατρίδα.

Ας δούμε τον Δεκάλογο του Θεού

1. Εγώ είμαι ο Κύριος, ο Θεός σου, που σε πήρα μακριά από την Αίγυπτο, τον τόπο της σκλαβιάς σου. Δε θα υπάρχουν για σένα άλλοι θεοί, εκτός από μένα.
2. Δε θα φτιάξεις είδωλα.
3. Δε θα προφέρεις για ασήμαντους λόγους τ' όνομα του Θεού σου.
4. Να αφιερώσεις την ημέρα του Σαββάτου στον Κύριο και Θεό σου.
5. Να τιμάς τον πατέρα σου και τη μητέρα σου.
6. Δε θα κάνεις απιστίες στον άντρα σου ή τη γυναίκα σου.
7. Δε θα κλέψεις.
8. Δε θα σκοτώσεις.
9. Δε θα πεις ποτέ ψέματα εναντίον των συνανθρώπων σου.
10. Δε θα επιθυμήσεις τίποτα απ' ό,τι ανήκει στον συνάνθρωπό σου: το σπίτι του, τη γυναίκα του, το παιδί του, το χωράφι του ή τα ζώα του.

Μαθαίνω τις λέξεις

Δεκάλογος: Έτσι λέγονται αλλιώς οι **Δέκα Εντολές**.

συμφωνία: Όταν δύο ή περισσότεροι άνθρωποι έχουν την ίδια γνώμη για κάποιο ζήτημα που τους απασχολεί.

νόμος: Οι κανόνες που κάνουν μια κοινωνία να λειτουργεί ομαλά.

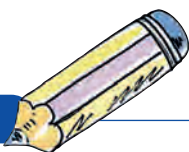
Οι σχέσεις του ανθρώπου με τον Θεό και με τον συνάνθρωπο

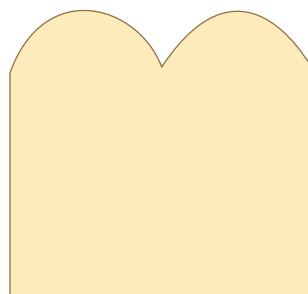
Όταν διαβάσουμε προσεκτικά τον Δεκάλογο, θα παρατηρήσουμε ότι οι τέσσερις πρώτες εντολές αναφέρονται στη σχέση ανάμεσα στον Θεό και τους ανθρώπους, ενώ οι έξι υπόλοιπες στη σχέση των ανθρώπων με τους συνανθρώπους τους.

Οι Δέκα Εντολές είναι οι συμβουλές αγάπης «ενός Πατέρα στα παιδιά του», για να μπορέσουν να ζήσουν όλοι μαζί ειρηνικά κι ευτυχισμένα.

Δραστηριότητα

Αντιγράφω, με διαφορετικό χρώμα την καθεμιά, τις Δέκα Εντολές και τις κάνω δίπτυχο. Μπορώ να χρησιμοποιήσω χαρτόνι που θα το κόψω σε σχήμα όπως το διπλανό, για να μοιάζει με δυο πέτρινες πλάκες.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Συζητώ για τη σημασία που έχει ο Δεκάλογος στη ζωή των ανθρώπων.

Το ήξερες αυτό;

Για τους χριστιανούς αφιερωμένη ημέρα στον Θεό είναι η Κυριακή, που σημαίνει «ημέρα του Κυρίου». Είναι ημέρα χαράς και ανάμνησης της Ανάστασης του Χριστού, που καλεί όλους τους πιστούς στην εκκλησία.

ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

Με λίγα λόγια

- Ο Θεός παρέδωσε στον Μωυσή τις Δέκα Εντολές του χαραγμένες σε δυο πέτρινες πλάκες.
- Οι Δέκα Εντολές είναι μια συμφωνία ανάμεσα στον Θεό και τους ανθρώπους.
- Όλες οι Εντολές μαζί βάζουν τις βάσεις για να χτίσουν οι άνθρωποι σωστή σχέση με τον Θεό αλλά και με τους συνανθρώπους τους.

Με μία φράση

Οι Δέκα Εντολές μοιάζουν με τις συμβουλές ενός πατέρα που θέλει να αποκτήσουν τα παιδιά του μια αληθινή σχέση αγάπης μαζί του και με τους συνανθρώπους τους.

Στην **Αγία Γραφή** υπάρχουν αρκετές ιστορίες που δείχνουν πως οι άνθρωποι πολλές φορές γίνονται σκληροί, άδικοι, **άπληστοι, εγωιστές**. Όταν όμως η αγάπη και η ειρήνη αρχίζουν να χάνονται από τη ζωή, τότε ο Θεός επεμβαίνει, για να μη χαθούν ολότελα. Η Κιβωτός του Νώε και ο Κατακλυσμός είναι μια απ' αυτές τις ιστορίες.

Η Κιβωτός του Νώε

Οι άνθρωποι είχαν απομακρυνθεί από τον Θεό την εποχή που ζούσε ο Νώε, άνδρας πιστός και δίκαιος. Ο Θεός τού μίλησε και του είπε πως μια μεγάλη καταστροφή, ένας Κατακλυσμός, θα έπνιγε τα πάντα. Του έδωσε εντολή και οδηγίες να κατασκευάσει μια Κιβωτό. Μέσα σ' αυτήν ο Νώε και η οικογένειά του καθώς κι ένα ζευγάρι απ' όλα τα ζώα θα γλίτωναν τον θάνατο. Ο Νώε εμπιστεύτηκε τον Θεό και τον υπάκουσε.

Σαράντα μερόνυχτα έβρεχε με δύναμη. Η Κιβωτός της σωτηρίας του Νώε ταξίδευε πάνω στα νερά. Κάποτε σταμάτησε. Τότε ο Νώε έστειλε ένα περιστέρι να βρει γη μετά τον Κατακλυσμό κι εκείνο επέστρεψε με ένα κλαδί ελιάς στο ράμφος του. Έτσι ήρθε η ελπίδα για έναν κόσμο ειρηνικό και δίκαιο. Ένα ουράνιο τόξο στόλισε τον ουρανό. Ήταν η υπόσχεση του Θεού για την αγάπη του.

Μαθαίνω τις λέξεις

Αγία Γραφή: Η Βίβλος, τα ιερά κείμενα της Εκκλησίας μας. Αποτελείται από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη.

άπληστος: Αυτός που δεν είναι ευχαριστημένος με όσα έχει κι επιθυμεί όλο και περισσότερα.

εγωιστής: Αυτός που σκέφτεται μόνο τον εαυτό του και αδιαφορεί για τους άλλους.

Από τη σύγχρονη παιδική λογοτεχνία

«– Μ' ακούς, Νώε;

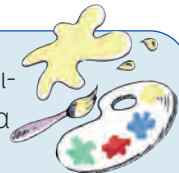
– Ναι, Κύριε! τολμά να ψελλίσει. Σ' ακούω.

Η φωνή του Θεού γεμίζει την κάμαρα. Του αποκαλύπτει όσα πρόκειται να συμβούν. Κατακλυσμοί και πλημμύρες. Καταστροφές. Μα να μην ανησυχεί. Ο ίδιος τίποτε δε θα πάθει. Γιατί 'ναι δίκαιος. Κι αγαπά. Αγαπά το αγκάθι όπως και το λουλούδι. Τα πουλιά, τα ζώα, τους ανθρώπους, καλούς και κακούς, χωρίς διάκριση. Γι' αυτό θα σωθεί. Για να σωθεί η αγάπη. Να μην ορφανέψει ο κόσμος. Να μη μείνει δίχως αγάπη ο κόσμος και καταστραφεί».

«Η Βίβλος για παιδιά», Ζ. Κανάβα

Παίζω και δημιουργώ

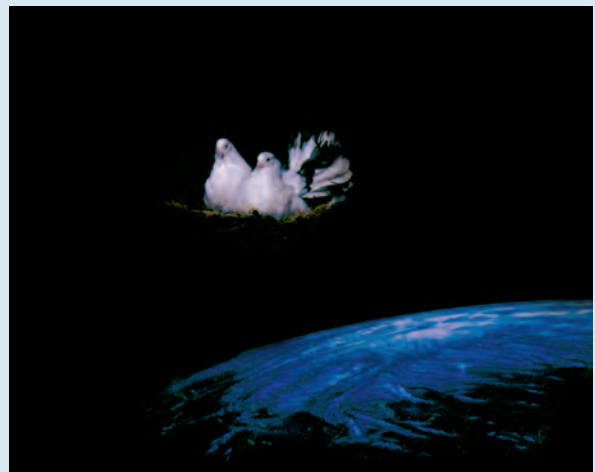
- Υπάρχουν πολλά έργα τέχνης που απεικονίζουν το περιστέρι ως σύμβολο ειρήνης. Προσπαθήστε να βρείτε μερικά αντίγραφα απ' αυτά. Φέρτε τα για να τα δείξετε και στους συμμαθητές σας.
- Μπορείς να κατασκευάσεις κι εσύ μια κιβωτό χρησιμοποιώντας ως βάση ένα κουτί χάρτινο και άλλα υλικά που μπορείς να βρεις μέσα στο σπίτι σου.

Πηγή: Τζούλιετ Χέζλεγουντ, Γνωριμία με τον Πικάσο, Πατάκης, 1992.

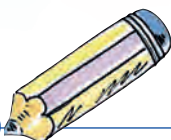
Πάμπλο Πικάσο, Παιδί με περιστέρι (1901)

Άγγελος, Περιστέρια Ειρήνης (1995)

Ο Θεός σώζει την αγάπη

Στην ιστορία της Κιβωτού του Νώε ο Θεός μοιάζει με τον βοσκό που νοιάζεται για όλα τα πρόβατά του. Όταν όμως, εξαιτίας μιας αρρώστιας, αρχίζουν να πεθαίνουν το ένα μετά το άλλο, τότε εκείνος προσπαθεί να σώσει έστω και το τελευταίο βγάζοντάς το από το κοπάδι. Έτσι ο Θεός ξεχώρισε τον Νώε και την οικογένειά του, που δεν είχαν γίνει σκληροί και άδικοι. Μαζί μ' αυτούς θα σωζόταν και η αγάπη και θα γινόταν μια καινούρια αρχή για έναν κόσμο ειρηνικό και δίκαιο.

Μετρώ και ανακαλύπτω

Αν μαυρίσεις τα κουτάκια με τα νούμερα που είναι πολλαπλάσια του δύο (2), τότε θα διαβάσεις μια λέξη που όλοι οι άνθρωποι αγαπούν:

2	12	4	3	8	5	10	12	14	7	10	5	18	17	4	3	5	3	14	3	6	13	18
6	7	5	13	16	3	8	3	16	11	8	7	16	1	12	2	3	5	4	5	18	15	12
12	6	2	19	20	1	20	2	14	13	6	12	14	9	14	5	8	11	18	11	14	6	14
18	5	3	7	6	15	14	5	9	9	4	13	20	11	16	11	5	10	20	13	12	3	18
6	10	8	9	12	17	12	17	7	5	12	5	8	13	20	13	9	9	12	17	10	1	20

ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

Κιβωτός του Νώε Δέκα Εντολές Γέννηση Χριστού σήμερα
 π.Χ. | μ.Χ.

Με λίγα λόγια

- Όταν η αγάπη και η ειρήνη κινδυνεύουν να χαθούν, τότε ο Θεός παρεμβαίνει.
- Η ιστορία του Κατακλυσμού και της Κιβωτού φανερώνει το ενδιαφέρον του Θεού για τη Δημιουργία.
- Η Κιβωτός μεταφέρει μέσα της όλη την αγάπη και φροντίδα του Θεού για τα πλάσματά του.
- Το περιστέρι που επιστρέφει με το κλαδί ελιάς στο στόμα φέρνει την ελπίδα για έναν κόσμο ειρηνικό και δίκαιο.

Με μία φράση

Όταν ο κόσμος κινδυνεύει να χαθεί εξαιτίας της απομάκρυνσης του ανθρώπου από τον Θεό, τότε εκείνος παρεμβαίνει και τον σώζει.

Την εποχή που ζούσε ο Αβραάμ, οι άνθρωποι είχαν ξεχάσει τον αληθινό Θεό. Πίστευαν ότι θεός είναι τα είδωλα, τα φυσικά φαινόμενα όπως η βροχή και η αστραπή, τα ουράνια σώματα, δηλαδή τ' αστέρια και οι πλανήτες. Προσπαθούσαν μάλιστα με **θυσίες** ζώων και προσφορές καρπών να ζητήσουν τη βοήθειά τους. Έκαναν όμως και κάτι ακόμη πιο **παράλογο**: θυσίαζαν στα είδωλα ακόμη και μικρά παιδιά.

Οι θυσίες στα είδωλα

Οι θυσίες στα είδωλα, όπως καταλαβαίνουμε, ήταν μια ανόητη συνήθεια των ανθρώπων. Ήταν ένα πολύ μεγάλο λάθος, που δεν μπορούσαν όμως από μόνοι τους να καταλάβουν και να σταματήσουν, γιατί απλά έτσι είχαν μάθει να κάνουν. Ο Θεός, λοιπόν, που ποτέ δεν ξεχνά τους ανθρώπους, είχε ένα σχέδιο, για να τους δείξει το λάθος τους και να δώσει τέλος στις παράλογες ανθρωποθυσίες. Και για να γίνει αυτό χρειαζόταν έναν **έμπιστο** συνεργάτη.

Ο Αβραάμ τότε είχε γίνει φίλος του αληθινού Θεού.

Αβραάμ, ο φίλος του Θεού

Άκουγε τα λόγια του και υπάκουε μ' εμπιστοσύνη στις εντολές του. Αλλά και ο Θεός άκουγε τον Αβραάμ, τον βοηθούσε στις δυσκολίες του. Τον προστάτευε, τον καθοδηγούσε, τον αγαπούσε. Ήταν φίλοι. Όμως, πρέπει να πούμε, ότι η φιλία με τον

Θεό δεν είναι κάτι εύκολο. Γιατί, μερικές φορές, ο Θεός ζητάει από τους ανθρώπους πράγματα που ακόμη και οι αγαπημένοι του φίλοι δεν μπορούν να καταλάβουν. Τους φαίνονται παράξενα, δύσκολα, σκληρά.

Ο Αβραάμ το ήξερε αυτό από τότε που ο Θεός του είχε πει να φύγει από τον τόπο που ζούσε, χωρίς να του εξηγήσει το γιατί, χωρίς να του πει πού ακριβώς να πάει. Τότε είχε υπακούσει, γιατί εμπιστευόταν τον Θεό, τον φίλο του. Η φιλία τους όμως αυτή θα περνούσε ακόμη μια μεγάλη **δοκιμασία**. Θα άντεχε άραγε;

– Αβραάμ, του είπε μια μέρα ο Θεός. Πάρε το αγαπημένο σου παιδί, τον Ισαάκ, πήγαινε το πάνω στο βουνό που θα σου δείξω κι εκεί θυσιάσε το σ' εμένα.

Η εμπιστοσύνη του Αβραάμ στον Θεό

Ο Αβραάμ τaráχτηκε. Πώς να θυσιάσει το παιδί του το μονάκριβο, τον γιο που ο Θεός του χάρισε, παρηγοριά **ανέλπιστη** για τα γεράματά του; Γιατί ο αληθινός Θεός, ο φίλος του, του ζητάει να κάνει αυτό που κάνουν και οι ειδωλολάτρες; Στη Σάρρα, τη γυναίκα του, πώς θα το πει; Κι ο κόσμος; Ο κόσμος δε θα πει, και με το δίκιο του, ότι ο γερο-Αβραάμ τρελάθηκε; Ο Αβραάμ υποφέρει, αποφασίζει όμως να υπακούσει κι αυτή τη φορά. Δε λέει τίποτα σε κανέναν, ούτε στον μικρό Ισαάκ. Ετοιμάζει τη θυσία και ξεκινά για το βουνό με πόδια που τρέμουν. Πάντα όμως με εμπιστοσύνη στον Θεό και μια κρυφή ελπίδα στην αγάπη του για τους ανθρώπους.

Πάνω στο βουνό, μακριά απ' όλους, τα πάντα είναι έτοιμα για τη θυσία του μικρού παιδιού. Η καρδιά του Αβραάμ πάει να σπάσει από τον πόνο. Δεν κάνει όμως πίσω, εμπιστεύεται τον Θεό. Τότε άκουσε μια φωνή να του λέει:

Όχι πια άλλες θυσίες ανθρώπων

– Αβραάμ, μην απλώσεις χέρι στο παιδί.

Κοίταξε γύρω του να δει ποιος μιλάει. Κανείς. Λίγο παραπέρα βλέπει ένα κριάρι. Κατάλαβε. Έτρεξε, το πήρε και το θυσίασε αντί για το παιδί.

Η χαρά του τώρα ήταν μεγάλη. Η φιλία του με τον Θεό άντεξε στη δοκιμασία. Η καρδιά του ξεχείλιζε από ευγνωμοσύνη. Θα έλεγε σε όλους ότι ο αληθινός Θεός, ο φίλος του, δε θέλει τέτοιες θυσίες. Θέλει μόνο να τον εμπιστευόμαστε και να τον αγαπάμε με όλη μας την καρδιά. Και μαζί με τον μικρό Ισαάκ γύρισαν σπίτι σιγοτραγουδώντας.

Μαθαίνω τις λέξεις

θυσία: Η προσφορά αγαθών στον Θεό.

παράλογο: Τρελό, κάτι χωρίς λογική.

έμπιστος: Αυτός που μπορούμε να βασιστούμε πάνω του, γιατί είναι τίμιος.

δοκιμασία: Ο έλεγχος, η εξακρίβωση.

ανέλπιστη: Κάτι που ποτέ δε φανταζόταν και δεν έλπιζε ότι θα γίνει.

Συζητώ και γράφω

Ποιους εμπιστεύομαι στη ζωή μου και γιατί;

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Γιατί εμπιστευόμαστε τον Θεό;

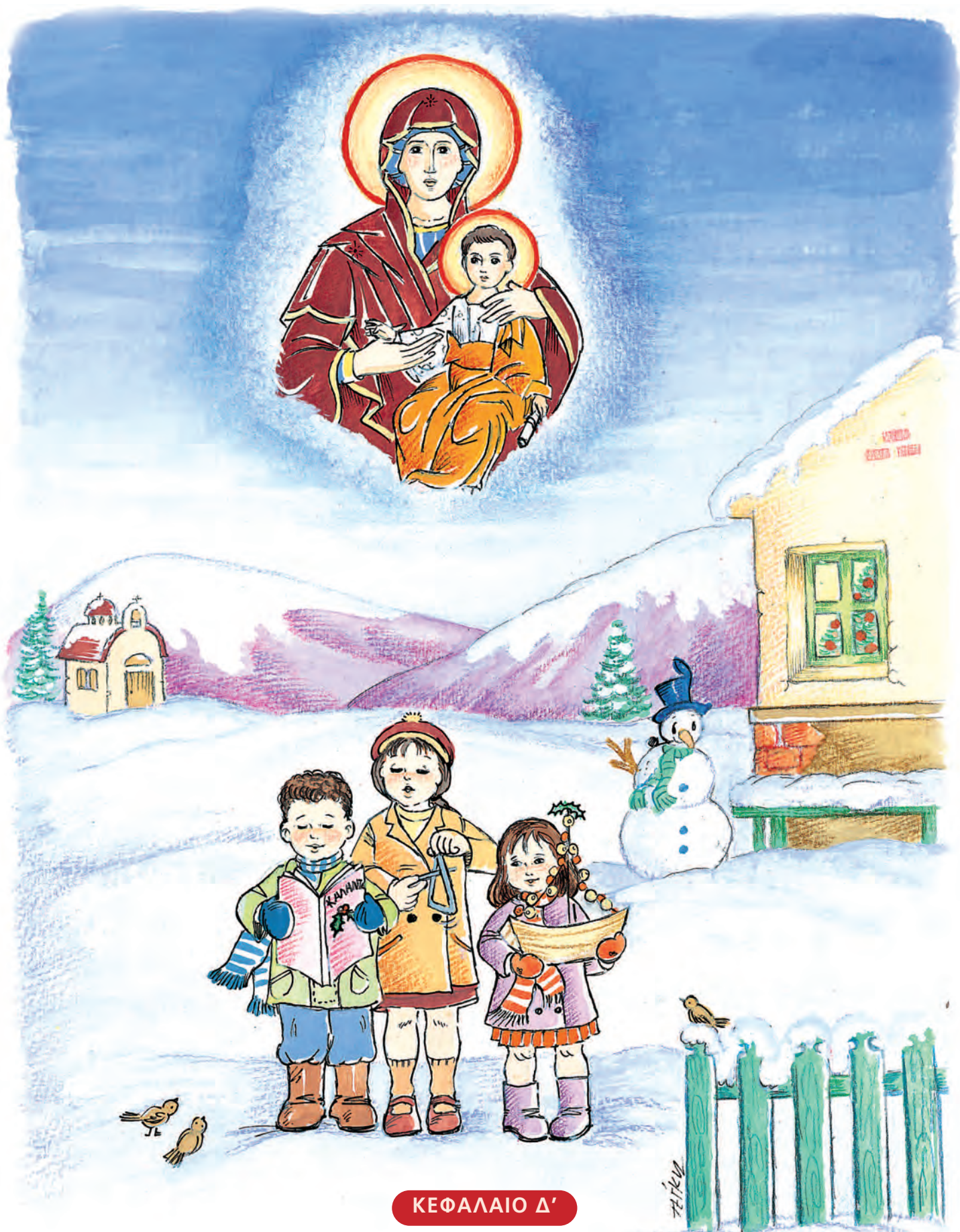
Με λίγα λόγια

- Οι άνθρωποι στα παλιά τα χρόνια είχαν ξεχάσει τον αληθινό Θεό και θυσιάζαν στα είδωλα ακόμη και μικρά παιδιά.
- Ο Θεός διάλεξε τον Αβραάμ, που ήταν φίλος του, για να δείξει στους ανθρώπους πως οι θυσίες ήταν κάτι που δεν επιθυμούσε.
- Ο Αβραάμ εμπιστεύτηκε τον Θεό ακόμα και όταν του ζήτησε να θυσιάσει το παιδί του.
- Ο Θεός σταματώντας τη θυσία του Αβραάμ έδειξε ότι δε θέλει αιματηρές θυσίες, αλλά ζητά την αγάπη και την εμπιστοσύνη των ανθρώπων.

Με μία φράση

Η ιστορία της θυσίας του Αβραάμ θέλει να μας δείξει ότι ο Θεός δε θέλει τη θυσία των ανθρώπων αλλά τη θυσία της καρδιάς, δηλαδή την εμπιστοσύνη και την αγάπη τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Με τον Χριστό αλληλάζει η ζωή

17

Παναγία, η μητέρα του Χριστού

Σ' όλο το προηγούμενο κεφάλαιο μιλήσαμε για τη φροντίδα και την αγάπη του Θεού προς τη δημιουργία και τον άνθρωπο. Αυτή η αγάπη φαίνεται ακόμη περισσότερο με τον ερχομό του **Μεσσία**, του Σωτήρα των ανθρώπων, του Ιησού Χριστού. Όλοι οι προφύτες το

Οι προφητείες του Ησαΐα

είχαν πει: ο Θεός δε θ' αφήσει τους ανθρώπους μόνους, θα στείλει εκείνον, τον **Λυτρωτή**, που θα τους συμφιλιώσει πάλι με τον Θεό και θα τους χαρίσει ξανά τον Παράδεισο. Ποια θα ήταν όμως η καταγωγή αυτού του Σωτήρα;

Ένας μεγάλος προφύτες που έζησε περίπου 800 χρόνια πριν γεννηθεί ο Χριστός, ο προφύτες Ησαΐας, το είχε πει καθαρά: «Κλωνάρι θα φυτρώσει από τη ρίζα του Ιεσσαί και λουλούδι θ' ανθίσει από κει». Δηλαδή ο Μεσσίας θα είναι απόγονος του Ιεσσαί, που ήταν πατέρας του βασιλιά Δαβίδ.

Η **προφητεία** μάλιστα μιλούσε και για τη μητέρα του Λυτρωτή, τη γυναίκα εκείνη που θα ήταν η πιο ξεχωριστή απ' όλες τις άλλες γυναίκες, η πιο αγνή, η πιο πιστή, η πιο ταπεινή. Και αυτή ήταν η Μαρία, η κόρη του Ιωακείμ και της Άννας, που στο πρόσωπό της **εκπληρώθηκαν** όλες οι μεγάλες προφητείες κι έγινε η Θεοτόκος, δηλαδή εκείνη που γέννησε τον Θεό, η Μητέρα του Θεού. Εκείνη που όλοι οι χριστιανοί αγαπούν και τιμούν ονομάζοντάς την **Παναγία**.

Μαθαίνω τις λέξεις

Μεσσίας: Εβραϊκή λέξη που σημαίνει Χριστός.

Λυτρωτής: Ονομασία που αναφέρεται στον Χριστό. Ο Χριστός προσέφερε τον ίδιο του τον εαυτό, για να λυτρώσει τους ανθρώπους.

προφητεία: Αυτό που θα συμβεί στο μέλλον και το λέει ο Θεός μέσα από το στόμα του προφύτε.

εκπληρώθηκαν (εκπληρώνομαι): Βγήκαν αληθινές.

Παναγία: Η πιο άγια απ' όλους τους Αγίους.

Ο Ιωακείμ και η Άννα ήταν πολύ πιστοί και ευσεβείς άνθρωποι. Είχαν φτάσει σε μεγάλη πια ηλικία χωρίς να μπορέσουν ν' αποκτήσουν παιδιά. Καθημερινά όμως προσεύχονταν γι' αυτό με όλη τους την καρδιά και ο Θεός άκουσε τις προσευχές τους. Τους χάρισε ένα κοριτσάκι γεμάτο καλοσύνη και αρετές, που το ονόμασαν Μαρία. Οι γονείς του ήταν πολύ ευτυχισμένοι. Ήθελαν όμως να ευχαριστήσουν και τον Θεό, αφού το παιδί αυτό ήταν δώρο δικό του. Όταν λοιπόν η Παναγία έγινε τριών χρόνων, την πήγαν στον Ναό των Ιεροσολύμων και την εμπιστεύτηκαν στους ιερείς, για να τη μεγαλώσουν. Ο Αρχιερέας του Ναού, ο Ζαχαρίας, την υποδέχτηκε με μεγάλη χαρά. Αυτό το γεγονός το ονομάζουμε *Εισόδια της Θεοτόκου* (από την είσοδό της στον Ναό) και το γιορτάζουμε στις 21 Νοεμβρίου. Τη *Γέννηση της Παναγίας* τη γιορτάζουμε στις 8 Σεπτεμβρίου.

Η Μαρία έμεινε εκεί για δέκα χρόνια και όσο μεγάλωνε γινόταν όλο και πιο πιστή, πιο ενάρετη, πιο υπάκουη, πιο ταπεινή. Μέσα στον Ναό έμαθε να προσεύχεται και να λατρεύει τον Θεό.

Η Γέννηση και τα Εισόδια της Θεοτόκου

Πηγή: Βυζ. Μουσείο, Τα νέα αποκτήματα (1986-1996).

Θ. Πουλάκη «Η Ρίζα του Ιεσσαί», Βυζαντινή εικόνα του 16ου αιώνα.

Ενώνω με γραμμές τις λέξεις που ταιριάζουν

Να ενώσεις με γραμμές τις λέξεις από τη στήλη Α με αυτές που ταιριάζουν στη στήλη Β:

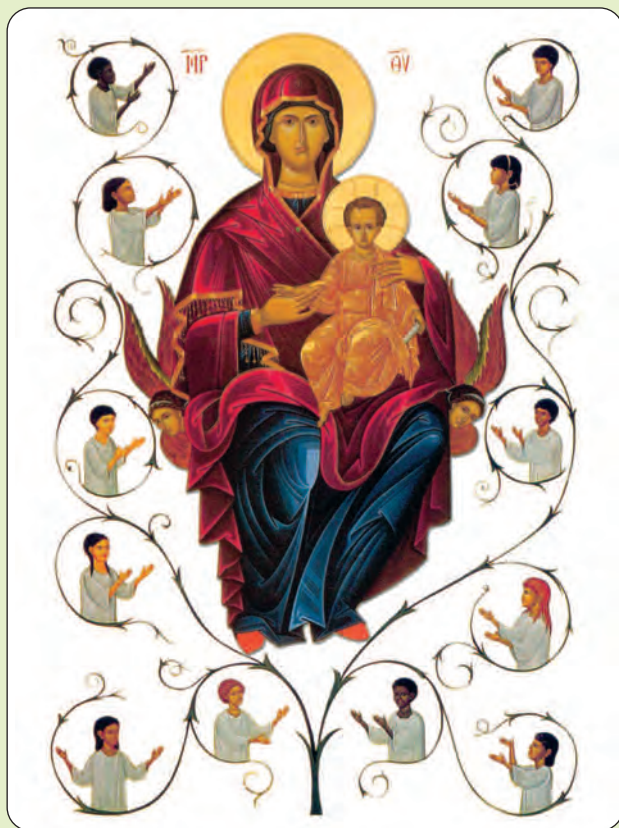
A

1. Χριστός
2. Προφήτης
3. Θεοτόκος
4. Ζαχαρίας
5. Ιεσσαί
6. Δαβίδ

B

- α. Εισόδια
- β. Μεσσίας
- γ. Αρχιερέας
- δ. Ρίζα
- ε. Βασιλιάς
- ζ. Ησαΐας

Διαβάζω... μια εικόνα

Η εικόνα που βλέπετε αριστερά είναι έργο σύγχρονου αγιογράφου. Στο κέντρο της βρίσκεται η Παναγία με τον Χριστό βρέφος στην αγκαλιά και γύρω τους παιδιά απ' όλες τις φυλές του κόσμου τούς δοξολογούν.

Τι θέλει να μας πει αυτή η εικόνα; Κάντε μια μικρή συζήτηση μέσα στην τάξη.

Εικόνα: Παναγία, διά χειρός Βλασίου Τσοτσώνη (από χριστουγεννιάτικη κάρτα που εξέδωσε η Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος το 2002).

Με λίγα λόγια

- Ο προφήτης Ησαΐας είχε πει ότι ο Μεσσίας θα γεννηθεί από γυναίκα αγνή που κατάγεται από τη γενιά του βασιλιά Δαβίδ.
- Ο Ιωακείμ και η Άννα, που κατάγονταν από τη γενιά του Δαβίδ, απέκτησαν σε μεγάλη ηλικία ένα κοριτσάκι που το ονόμασαν Μαρία.
- Σε ηλικία τριών χρόνων αφιέρωσαν τη Μαρία στον Ναό των Ιεροσολύμων ως ευχαριστία στον Θεό, που τους τη χάρισε.
- Εκεί η Μαρία έμεινε για δέκα χρόνια κι έμαθε να προσεύχεται και να λατρεύει τον Θεό.
- Στις 8 Σεπτεμβρίου γιορτάζουμε τη Γέννηση της Θεοτόκου και στις 21 Νοεμβρίου τα Εισόδιά της στον Ναό των Ιεροσολύμων.

Με μία φράση

Στο πρόσωπο της Παναγίας, που καταγόταν από τη γενιά του βασιλιά Δαβίδ, βγήκαν αληθινές όλες οι μεγάλες προφητείες για τον ερχομό του Μεσσία και Λυτρωτή των ανθρώπων.

Όταν έχασε τους γονείς της η Μαρία, οι ιερείς του Ναού την αρραβώνιασαν με τον ξυλουργό Ιωσήφ στον οποίο την εμπιστεύθηκαν. Αυτός ζούσε στη Ναζαρέτ. Ήταν μεγάλος στην ηλικία, τίμιος και πιστός άνθρωπος. Είχε κι αυτός βασιλική καταγωγή από τη γενιά του Δαβίδ.

Ο Ιωσήφ και η Μαρία

Μια μέρα, την ώρα που η Μαρία προσευχόταν, το δωμάτιό της γέμισε ξαφνικά φως και μπροστά της εμφανίστηκε ο **Αρχάγγελος** Γαβριήλ.

*Η Μαρία
και ο Αρχάγγελος*

– Χαρά σ' εσένα που πήρες πολλά χαρίσματα από τον Θεό! Ο Κύριος είναι μαζί σου, της είπε ο Γαβριήλ.

Η Μαρία ακούγοντας αυτά τα λόγια ταραχθηκε και προσπαθούσε να καταλάβει τι σήμαινε αυτός ο χαιρετισμός. Όμως ο Αρχάγγελος συνέχισε:

– Μη φοβάσαι, Μαρία. Είσαι η πιο ευλογημένη ανάμεσα σ' όλες τις γυναίκες. Θα γεννήσεις παιδί και θα το ονομάσεις Ιησού. Είναι ο Υιός του Θεού που θ' αλλάξει τη ζωή των ανθρώπων και θα τους ξαναφέρει κοντά στον Θεό.

Η Μαρία απόρησε και ρώτησε:

– Πώς θα γίνει αυτό αφού δεν είμαι παντρεμένη;

Και ο Γαβριήλ της απάντησε:

– Το Άγιο Πνεύμα θα έρθει επάνω σου και η δύναμη του Θεού θα σε σκεπάσει. Γι' αυτό και το άγιο παιδί που θα γεννήσεις θα είναι ο Υιός του Θεού. Της είπε ακόμη ότι ο Θεός άκουσε την προσευχή της εξαδέλφης της Ελισάβετ που ήταν **άτεκνη** και τώρα περιμένει γιο. Για τον Θεό τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο.

Η Μαρία τότε ελεύθερα συμφώνησε και είπε ταπεινά:

– Ας γίνει το θέλημα του Κυρίου σ' εμένα τη δούλη του.

Αυτή η **χαρμόσυνη αγγελία** που έφερε ο Αρχάγγελος Γαβριήλ στη Μαρία, ότι θα γίνει μητέρα του Ιησού Χριστού, λέγεται «Ευαγγελισμός της Θεοτόκου». Γιορτάζεται από την Εκκλησία μας στις 25 Μαρτίου.

Μαθαίνω τις ηέξεις

Αρχάγγελος: Αρχηγός μεγάλης ομάδας αγγέλων.

άτεκνη: Γυναίκα που δεν έχει παιδιά.

χαρμόσυνη αγγελία: Χαρούμενη είδηση.

Διπλή γιορτή

Το 1821 οι πρόγονοί* μας μην υποφέροντας τη δουλεία των Τούρκων που κρατούσε κοντά στα 400 χρόνια αποφάσισαν να επαναστατήσουν. Τον Μάρτιο του 1821 χωριά και πολιτείες από όλη τη σκλαβωμένη Ελλάδα ξεκινούσαν τον αγώνα για την ελευθερία. Αργότερα, μετά την απελευθέρωση, καθιερώθηκε να γιορτάζεται η επέτειος** της επανάστασης στις 25 Μαρτίου.

Έτσι την ημέρα αυτή γιορτάζουμε διπλά. Τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και το καλό μήνυμα ότι άρχισε η επανάσταση που χάρισε στο έθνος μας την ελευθερία του.

* πρόγονοι: Αυτοί από τους οποίους κατάγονται (προέρχονται) κάποιοι.

** επέτειος: Μια ημέρα του χρόνου που θυμόμαστε ότι έγινε ένα μεγάλο γεγονός την προηγούμενη χρονιά ή πριν από πολλά χρόνια, την ίδια ημερομηνία.

Κρυπτόλεξο

Βρίσκω 5 λέξεις από το μάθημα που είναι κρυμμένες

Β	Ζ	Ν	Μ	Π	Λ	Κ	Π	Υ	Τ	Φ	Χ	Λ
Δ	Ε	Υ	Α	Γ	Γ	Ε	Λ	Ι	Σ	Μ	Ο	Σ
Γ	Α	Β	Ρ	Ι	Η	Λ	Ν	Ο	Κ	Σ	Ε	Ρ
Ρ	Θ	Κ	Ι	Ξ	Π	Ρ	Λ	Σ	Τ	Ρ	Δ	Χ
Ζ	Λ	Β	Α	Θ	Ε	Ο	Τ	Ο	Κ	Ο	Σ	Φ

Βρίσκω και συζητώ

Βρίσκω με τους συμμαθητές μου ονόματα που έχει δώσει ο λαός μας στην Παναγία και συζητώ τη σημασία τους.

Πηγή φωτ.: Σινά, οι θησαυροί της Μονής, Εκδοτική Αθηνών.

Η Παναγία Πελαγονίτισσα, αρχές 15ου αιώνα, Μονή Αγ. Αικατερίνης, Σινά.

Με λίγα λόγια

- Η Μαρία αρραβωνιάστηκε τον πιστό και τίμιο Ιωσήφ και ζούσαν στη Ναζαρέτ.
- Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ εμφανίστηκε στη Μαρία και της είπε ότι θα γεννήσει τον Υιό του Θεού.
- Η Μαρία απόρησε πώς θα γίνει αυτό, αλλά ο Γαβριήλ απάντησε ότι για τον Θεό τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο.
- Η Μαρία δέχτηκε ταπεινά το θέλημα του Κυρίου.
- Στις 25 Μαρτίου γιορτάζει και η Εκκλησία μας και το Έθνος μας.

Με μία φράση

Η Παναγία δέχθηκε ελεύθερα και ταπεινά να γίνει Μητέρα του Θεού.

Οι προφύτες είχαν μιλήσει για τον ερχομό του Μεσσία. Όταν έφτασε η ώρα αυτή, στον κόσμο κυριαρχούσαν οι Ρωμαίοι. Ο αυτοκράτορας Αύγουστος έδωσε διαταγή ν' **απο-γραφούν** όλοι οι υπήκοοι της αυτοκρατορίας του, ο καθένας στον τόπο **καταγωγής** του. Ήθελε να δει πόσο πληθυσμό είχε το κράτος του, για να εισπράττει και τους ανάλογους φόρους.

Ο Ιωσήφ και η Μαρία ξεκίνησαν από τη Ναζαρέτ για τη Βηθλεέμ, τον τόπο καταγωγής τους. Το ταξίδι ήταν μεγάλο και κουραστικό. Όταν έφθασαν, έψαξαν κάποιο μέρος για να μείνουν. Σε σπίτι ή σε πανδοχείο όμως δεν υπήρχε δωμάτιο διαθέσιμο. Το μόνο που μπόρεσαν να βρουν ήταν μια γωνιά σε μια σπηλιά που ήταν στάβλος. Εκεί η Παναγία γέννησε τον Υιό του Θεού, τον Χριστό! Κι αφού δεν υπήρχε κρεβατάκι, τον έβαλε σε μια **φάτνη** να κοιμηθεί. Ο στάβλος γέμισε φως. Τα ζώα γύρω ζέσταιναν με την ανάσα τους το θείο βρέφος και του έκαναν συντροφιά.

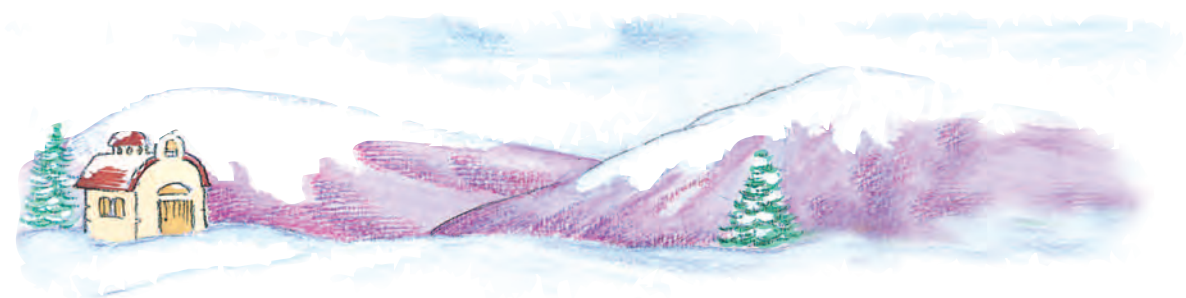
Η Γέννηση του Χριστού

Ένα αστέρι λαμπερό από ψηλά έδειχνε ότι είχε γίνει κάτι πολύ σπουδαίο. Ο ουρανός άνοιξε

και άγγελοι άρχισαν να κατεβαίνουν προς τη γη ψάλλοντας στο θείο βρέφος: **«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»***.

Βοσκοί, απλοί άνθρωποι που βρίσκονταν εκεί γύρω, έτρεξαν να δουν και να προσκυνήσουν το νεογέννητο μωρό, όπως τους είπε ένας άγγελος.

Μάγοι** σοφοί από την Ανατολή, που είχαν οδηγό το φωτεινό αστέρι στον ουρανό, ταξίδεψαν για να προσκυνήσουν τον βασιλιά του κόσμου. Αυτοί έφεραν για δώρα χρυσό, γιατί ήταν βασιλιάς, λιβάνι, γιατί ήταν Θεός, και σμύρνα***, γιατί θα θυσιαζόταν για τους ανθρώπους.

Μαθαίνω τις λέξεις

απογραφούν (απογράφομαι, η απογραφή): Να καταγραφούν οι κάτοικοι μιας χώρας σε ονομαστικούς καταλόγους.

καταγωγή: Ο τόπος απ' όπου προέρχεται κάποιος.

φάτνη: Το παχνί, το ξύλινο δοχείο όπου τρώνε τα ζώα.

Το απολυτίκιο των Χριστουγέννων

«Ἡ Γέννησίς σου Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς τῆς γνώσεως. Ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ τοῖς ἄστροις λατρεύοντες, ὑπὸ ἀστέρος ἐδιδάσκοντο, σὲ προσκυνεῖν τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης καὶ σὲ γινώσκειν ἐξ ὕψους Ἀνατολήν. Κύριε, δόξα σοι».

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Ἡ γέννησή σου, Χριστέ και Θεέ μας, φανέρωσε στον κόσμο το φως της γνώσης. Το αστέρι της γέννησής σου δίδαξε σ' αυτούς, που πριν λάτρευαν τ' αστέρια, ότι εσύ είσαι ο ήλιος της δικαιοσύνης, γι' αυτό κι έτρεξαν να σε προσκυνήσουν, αφού κατάλαβαν ότι εσύ είσαι το φως του Θεού. Κύριε, ας είσαι δοξασμένος.

* **Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία:**

Δόξα στον ὑψιστο Θεό, γιατί στη γη ήρθε ειρήνη και χαίρονται οι άνθρωποι για τη σωτηρία τους.

** Μάγοι: Έτσι λέγονταν οι επιστήμονες της εποχής εκείνης που μελετούσαν τ' άστρα.

*** σμύρνα: Αρωματική ουσία που συνήθιζαν να τη χρησιμοποιούν στην περιποίηση των νεκρών.

Στη Βηθλεέμ της Παλαιστίνης

Στη Βηθλεέμ της Παλαιστίνης,
μέσα σε στάβλο φτωχικό,
εγέννησε η Παναγία
τον λυτρωτή μας τον Χριστό.

Απ' την ανατολή τρεις μάγοι
και μ' έν' αστέρι οδηγό
πήγαν και του προσφέραν δώρα
σμύρνα, λιβάνι και χρυσό.

Βοσκοί που ακούσανε αγγέλους
να τραγουδάνε «Ωσαννά!»*
πάνε κι αυτοί και τον Χριστούλη
τον προσκυνούν ευλαβικά.

«Μια φορά στα χίλια χρόνια», Α. Λαζάρου

Διαβάζω το ποίημα που υπάρχει δίπλα και απαντώ στις ερωτήσεις:

1. Σε ποια πόλη της Παλαιστίνης γεννήθηκε ο Χριστός;

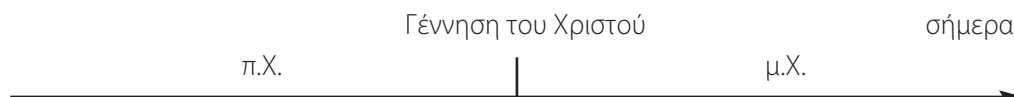
2. Ποιους οδήγησε το φωτεινό αστέρι στη φάτνη;

3. Ποιοι άκουσαν τους αγγέλους και προσκύνησαν πρώτοι τον Χριστό;

4. Τι έψαλλαν οι άγγελοι;

5. Ποιοι άλλοι προσκύνησαν τον Χριστό και τι δώρα έφεραν;

ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

Με λίγα λόγια

- Επειδή ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Αύγουστος διέταξε απογραφή, ο Ιωσήφ και η Μαρία πήγαν στη Βηθλεέμ που ήταν ο τόπος καταγωγής τους.
- Στην πόλη αυτή, μέσα σ' ένα φτωχικό στάβλο η Μαρία γέννησε τον Μεσσία που είχαν προαναγγείλει οι προφήτες.
- Όλη η πλάση συμμετείχε στο θαυμαστό αυτό γεγονός.
- Άγγελοι υμνούσαν το νεογέννητο μωρό και βοσκοί ήρθαν να το προσκυνήσουν.
- Ένα υπέρλαμπρο άστρο οδήγησε τρεις σοφούς μάγους από την Ανατολή κοντά στον νεογέννητο Χριστό, που τον προσκύνησαν σαν βασιλιά.

Με μία φράση

Η Γέννηση του Χριστού είναι το θαυμαστό ξεκίνημα για έναν καινούριο κόσμο αλλά και η απόδειξη της αγάπης του Θεού για τον άνθρωπο.

* Ωσαννά: Δόξα σε σένα.

Μάθαμε στο προηγούμενο μάθημα την ιστορία της Γέννησης του Χριστού και το απολυτίκιο των Χριστουγέννων. Φέραμε στον νου μας τη φάνη της Βηθλεέμ, τους βοσκούς και τους μάγους.

Η Γέννηση του Χριστού έφερε στους ανθρώπους το μήνυμα της αγάπης και της ελπίδας. Γι' αυτό κάθε Χριστούγεννα, συνηθίζουμε να εκφράζουμε με διάφορους τρόπους τη χαρά μας, για τον ερχομό του Σωτήρα στον κόσμο μας. Οι χριστιανοί σε όλα τα μέρη της γης έχουν τις δικές τους **παραδόσεις** που τις μεταφέρουν από γενιά σε γενιά.

Στη χώρα μας η γιορτή των Χριστουγέννων είναι από τις ωραιότερες του χρόνου. Κάθε περιοχή μάλιστα της Ελλάδας έχει τα δικά της **έθιμα** από τα παλιά χρόνια έως σήμερα. Τα κάλαντα των παιδιών,

*Τα Χριστούγεννα
στην Ελλάδα*

το χριστουγεννιάτικο δέντρο ή το στολισμένο καράβι, τα φαναράκια της νύχτας, τα παιχνίδια και τα γλυκά είναι παραδόσεις που παρουσιάζονται διαφορετικές από τόπο σε τόπο.

Τα παιδιά χτυπούν τα τριγωνάκια τους, βγαίνουν στους δρόμους νωρίς το πρωί της παραμονής και λένε τα κάλαντα: «*Καλήν ημέραν άρχοντες, κι αν είναι ορισμός σας, Χριστού τη Θεία Γέννηση να πω στ' αρχοντικό σας...*». Τα μελομακάρονα, οι κουραμπιέδες, οι δίπλες και οι ευχές παραμένουν πάντα ίδιες καθώς και η γλυκιά **προσμονή** για τη μεγάλη αυτή γιορτή της χριστιανοσύνης.

Η συνταγή για το δικό μας χριστόψωμο!

Το χριστόψωμο είναι το ψωμί που έπλαθαν μόνες τους οι νοικοκυρές για το χριστουγεννιάτικο τραπέζι. Στην επιφάνειά του σχημάτιζαν το σχήμα του σταυρού κι έβαζαν στη μέση ένα καρύδι. Φτιάχνουμε με τους συμμαθητές μου ή με την οικογένειά μου το δικό μας χριστόψωμο για τα φετινά Χριστούγεννα.

Υλικά για το χριστόψωμο:

2 κιλά σκληρό αλεύρι.
2 κουταλιές της σούπας μαγιά από τον φούρνο, διαλυμένη σε λίγο νερό.

Ζεστό νερό, 1 κουταλιά της σούπας αλάτι.

1 φλιτζάνι ψίχα καρυδιών ψιλοκομμένη.

1 καρύδι ολόκληρο με το κέλυφος.

Η ζύμη μας:

Σε μια λεκάνη ρίχνουμε τη διαλυμένη μαγιά, το αλεύρι και αρχίζουμε να ζυμώνουμε ρίχνοντας λίγο λίγο το νερό. Όταν η ζύμη μας ετοιμαστεί, προσθέτουμε τα καρύδια και πλάθουμε το καρβέλι μας. Διακοσμούμε όπως είπαμε πιο πάνω και... καλή επιτυχία!

Ψάξτε αν θέλετε και βρείτε κι άλλες συνταγές για χριστόψωμο.

Κάλαντα που λένε τα παιδιά στις Κυκλάδες!

«Σ' αυτό το σπίτι πού 'ρθαμε
καράβια είν' ασημένια,
του χρόνου σαν και σήμερα
να 'ναι μαλαματένια.
Φέρτε μας κρασί να πιούμε
και του χρόνου να σας πούμε».

Μήπως ξέρετε κι άλλα κάλαντα; Από ποια μέρη της Ελλάδας; Συγκεντρώστε τα κάλαντα που ξέρετε και φτιάξτε ένα ωραίο λεύκωμα για την τάξη σας!

Μαθαίνω τις ηέξεις

παραδόσεις: Όσα μεταφέρονται από γενιά σε γενιά.

έθιμα: Σύνολο από παραδόσεις.

προσμονή: Κάτι που περιμένουμε με αγωνία.

Ένα χριστουγεννιάτικο παιχνίδι για να παίξεις στην αυλή του σχολείου

Στην Ήπειρο τα παιδιά παίζουν «τα καρύδια». Κάθε παιδί έχει δυο καρύδια. Τα παιδιά τοποθετούν σε σειρά το ένα από αυτά. Στη συνέχεια ο κάθε παίχτης χτυπά με το άλλο που του έχει μείνει τη σειρά των καρυδιών. Όσα χτυπήσει τόσα κερδίζει. Μπορείς να παίξεις το ίδιο παιχνίδι όχι μόνο με καρύδια αλλά και με άλλους χριστουγεννιάτικους καρπούς, όπως αμύγδαλα, φουντούκια ή κάστανα.

Με λίγα λόγια

- Οι χριστιανοί σε ολόκληρη τη γη γιορτάζουν τα Χριστούγεννα.
- Κάθε περιοχή της Ελλάδας έχει τα δικά της χριστουγεννιάτικα έθιμα.
- Τα κάλαντα των παιδιών, το χριστουγεννιάτικο δέντρο ή το στολισμένο καράβι, τα φαναράκια της νύχτας, τα παιχνίδια και τα γλυκά είναι παραδόσεις που παρουσιάζονται διαφορετικές από τόπο σε τόπο.

Με μία φράση

Με τα έθιμα και τις παραδόσεις μας εκδηλώνουμε τη χαρά μας για τη Γέννηση του Χριστού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Η χαρά στη ζωή

21

Ο Χριστός βαπτίζεται στον Ιορδάνη

Ο Ιησούς μεγάλωνε κοντά στη Θεοτόκο και τον Ιωσήφ. Ζούσε όπως και τα άλλα παιδιά, όμως όσοι τον γνώριζαν ένοιωθαν ότι ήταν ξεχωριστός.

*Η Βάπτιση του Χριστού
από τον Ιωάννη*

Πέρασαν τα χρόνια και όταν έγινε τριάντα χρονών πήγε στον Ιορδάνη ποταμό όπου ο Ιωάννης ο **Πρόδρομος** καλούσε τους ανθρώπους ν' αλλάξουν τρόπο ζωής και να μετανοήσουν, γιατί πλησίαζε η **Βασιλεία των Ουρανών**. Προετοίμαζε έτσι τους ανθρώπους να δεχθούν τον Ιησού. Μάλιστα τους έλεγε: «Εγώ σας βαπτίζω με νερό. Εκείνος, ο Ιησούς, θα σας βαπτίσει με το Άγιο Πνεύμα».

Σ' αυτόν ήρθε λοιπόν ο Ιησούς και ζήτησε να βαπτιστεί. Όμως ο Ιωάννης, φωτισμένος από το Άγιο Πνεύμα, κατάλαβε ότι αυτός είναι ο Μεσσίας και δεν τον άφησε να μπει στο νερό του Ιορδάνη, λέγοντάς του: «Εγώ έχω ανάγκη να βαπτιστώ από εσένα και συ έρχεσαι σ' εμένα;». Ο Ιησούς όμως του εξήγησε ότι πρέπει να βαπτιστεί και αυτός σαν άνθρωπος, για να προχωρήσει το σχέδιο του Θεού.

Ο Ιωάννης υπάκουσε και τον βάπτισε. Εκείνη τη στιγμή άνοιξαν οι ουρανοί και το Άγιο Πνεύμα κατέβηκε σαν περιστέρι

πάνω στον Ιησού. Ακούστηκε και μια φωνή –του Θεού Πατέρα– από τα ουράνια, που είπε: «Αυτός είναι ο αγαπημένος μου Υιός. Αυτός είναι ο **εκλεκτός** μου».

Με αυτόν τον τρόπο ο Ιησούς φανερώθηκε στους ανθρώπους ως ο Μεσσίας και άρχισε το **δημόσιο** έργο του. Φανερώθηκε ακόμη ο Θεός στους ανθρώπους ως Τριάδα αχώριστη: ο Πατέρας που μίλησε, ο Υιός που βαπτίστηκε και το Άγιο Πνεύμα που ήρθε σαν περιστέρι.

Η αχώριστη Τριάδα

Η Βάπτιση του Χριστού γιορτάζεται από την Εκκλησία μας στις 6 Ιανουαρίου.

Μαθαίνω τις λέξεις

Πρόδρομος: Έτσι ονομάζεται ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, επειδή προετοίμασε με τη διδασκαλία του τον δρόμο για τον Χριστό.

Βασιλεία των Ουρανών: Η αιώνια Βασιλεία του Θεού (βλέπε μάθημα 3).

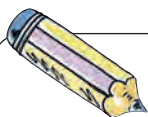
Εκλεκτός: Αυτός που ξεχωρίζει από τους άλλους.

δημόσιο: Κάτι που γίνεται μπροστά σε όλους τους ανθρώπους.

Λόγια Πατέρων της Εκκλησίας

«Το νερό είναι η αρχή του κόσμου
και ο Ιορδάνης ποταμός είναι η αρχή του Ευαγγελίου».

Άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων

Ενώνω τις φράσεις:

Πατέρας	•	•	ήρθε σαν περιστέρι.
Υιός	•	•	μίλησε και είπε: «Αυτός είναι ο αγαπημένος μου Υιός».
Άγιο Πνεύμα	•	•	βαπτίστηκε.
Ιωάννης	•	•	είπε: «Εγώ σας βαφτίζω με νερό».

Με λίγα λόγια

- Ο Ιησούς μεγάλωνε και ζούσε όπως και οι άλλοι άνθρωποι, αλλά όλοι καταλάβαιναν ότι ήταν ξεχωριστός.
- Ο Ιησούς ζήτησε να βαπτιστεί από τον Ιωάννη τον Πρόδρομο ο οποίος καλούσε τους ανθρώπους να μετανοήσουν.
- Ο Ιωάννης κατάλαβε ότι ο Ιησούς ήταν ο Μεσσίας και αρνήθηκε να τον βαπτίσει, αλλά όταν αυτός του εξήγησε ότι με τη βάπτισή του προχωρά το σχέδιο του Θεού για τη σωτηρία των ανθρώπων, τότε δέχθηκε.
- Ο Ιησούς βαπτίστηκε και φανερώθηκε ως ο Μεσσίας στους ανθρώπους.
- Με τη Βάπτισή του Ιησού φανερώθηκε ο **Θεός** ως **Τριάδα** αχώριστη: **Πατέρας, Υιός** και **Άγιο Πνεύμα**.

Με μία φράση

Με τη Βάπτισή του από τον Ιωάννη τον Πρόδρομο ο Ιησούς ξεκίνησε το δημόσιο έργο του και φανερώθηκε ο Θεός ως Τριάδα αχώριστη.

Η γιορτή των Θεοφανίων

Είδαμε ότι στη Βάπτιση του Χριστού φανερώθηκε ο Θεός, η Αγία Τριάδα. Γι' αυτό η γιορτή αυτή λέγεται «Θεοφάνια». Ο λαός μας την ονομάζει και «Φώτα», γιατί τότε βαφτίζονταν οι πρώτοι χριστιανοί κρατώντας αναμμένες τις λαμπάδες τους.

Η Εκκλησία μας γιορτάζει την ημέρα αυτή **πανηγυρικά**. Ο ιερέας την **παραμονή** της γιορτής περνά από τα σπίτια, για να τα αγιάσει. Την άλλη μέρα μετά τη **Θεία Λειτουργία** γίνεται η Ακολουθία του **Μεγάλου Αγιασμού**, συνήθως έξω από τον ναό ή κοντά στη θάλασσα, στα ποτάμια ή στις λίμνες. Έτσι αγιάζονται τα νερά και όλο το περιβάλλον που ζούμε και κινούμαστε. Ο παπάς βυθίζει στο νερό τρεις φορές τον Σταυρό ψάλλοντας:

«Εν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου, Κύριε...»

Οι πιστοί αφήνουν περιστέρια να πετάξουν στον ουρανό και οι νέοι πέφτουν στο νερό και αγωνίζονται ποιος θα πιάσει τον Σταυρό.

Γύρω-γύρω οι βάρκες καθαρές και σημαιοστολισμένες σφυρίζουν και οι καμπάνες χτυπούν. Από τον Μεγάλο Αγιασμό πίνουμε, αφού έχουμε νηστέψει την προηγούμενη ημέρα.

Μαθαίνω τις ηέξεις

πανηγυρικά: Με μεγάλη τιμή και λαμπρότητα.

παραμονή: Η προηγούμενη ημέρα από κάποια γιορτή.

Θεία Λειτουργία: Τελείται τις Κυριακές το πρωί και τις γιορτές στην εκκλησία.

Μεγάλος Αγιασμός: Έτσι λέγεται ο Αγιασμός που γίνεται την παραμονή και ανήμερα της γιορτής των Θεοφανίων.

Τα Θεοφάνια στη χώρα μας

Ο λαός μας τιμά ιδιαίτερα τη μεγάλη αυτή γιορτή. Την παραμονή των Φώτων πολλά παιδιά πηγαίνουν από σπίτι σε σπίτι και λένε κάλαντα. Οι κάτοικοι στα παραλιακά μέρη, μετά τον αγιασμό των Φώτων, ξεπλένουν τα γεωργικά τους εργαλεία στη θάλασσα. Αλλού ραντίζουν με τον αγιασμό τα ζώα τους και δοκιμάζουν για πρώτη φορά το καινούριο τους κρασί.

Σε μερικά χωριά της Θράκης, ο νονός ετοιμάζει το «φωτίκι» για το παιδί που έχει βαφτίσει. Παίρνει ένα κομμάτι λεπτό σκοινί, περνάει ένα σύκο, ένα πορτοκάλι, ένα ζαχαρωτό, ένα μήλο και πάλι με τη σειρά μέχρι να γεμίσει όλο. Πάνω του δένει κι ένα κεριά και το στέλνει στο βαφτιστήρι του.

Σε άλλα μέρη, μετά τον Μεγάλο Αγιασμό οι πιστοί επιστρέφουν στον ναό και ο παπάς μοιράζει σε όλους ψωμί, τυρί, κρασί και λίγο κρέας και τρώνε όλοι μαζί. Υπάρχει ακόμη η συνήθεια την ημέρα των Φώτων, να πηγαίνουν στα χωράφια και στα ξεκλήσια που είναι γύρω από το χωριό, κρατώντας εικόνες και ψάλλοντας ύμνους των Θεοφανίων.

Επίσης τα παλιά χρόνια πίστευαν ότι με τον αγιασμό των νερών χάνονται οι καλικάντζαροι* και σκορπίζεται κάθε κακό. Ακόμη ότι το βράδυ της παραμονής των Φώτων ανοίγουν οι ουρανοί και ότι το νερό της θάλασσας από αλμυρό γίνεται γλυκό!

Γιώργος Ζυμαράκης, Θεοφάνια στη Χίο (1996).

* καλικάντζαροι: Μυθικά πρόσωπα της λαϊκής μας παράδοσης που ενοχλούν τους ανθρώπους με τις σκανταλιές τους τη νύχτα, κατά την περίοδο του Δωδεκαημέρου (από την παραμονή των Χριστουγέννων ως τα Φώτα).

Το απολυτίκιο των Θεοφανίων

Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου, Κύριε, ἡ τῆς Τριάδος ἐφανερώθη προσκύνησις. Τοῦ γάρ γεννήτορος ἡ φωνή προσεμαρτύρει σοι, ἀγαπητόν σε Υἱόν ὀνομάζουσα. Καί τό Πνεῦμα ἐν εἵδει περιστερᾶς ἐβεβαίου τοῦ λόγου τό ἀσφαλές. Ὁ ἐπιφανείς, Χριστέ ὁ Θεός, καί τόν κόσμον φωτίσας, δόξα σοι.

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Όταν βαπτίζουσιν Κύριε στον Ιορδάνη, φανερώθηκε η Αγία Τριάδα. Τότε η φωνή του Πατέρα σου ακούστηκε να σε ονομάζει αγαπητό του Υιό. Αλλά και το Άγιο Πνεύμα παρουσιάστηκε σαν περιστέρι και βεβαίωνε την αλήθεια αυτού του λόγου. Χριστέ και Θεέ μας, που φανερώθηκες και φώτισες τον κόσμο, να είσαι δοξασμένος.

Ψάχνω, ρωτώ και βρίσκω

Βρίσκω κάλαντα των Θεοφανίων από διάφορες περιοχές της Ελλάδας καθώς και εικόνες, ζωγραφιές, φωτογραφίες που έχουν σχέση με τη γιορτή.

Με λίγα λόγια

- Η γιορτή της Βάπτισης του Χριστού λέγεται «Θεοφάνια» και «Φώτα».
- Την παραμονή της γιορτής ο παπάς αγιαρίζει τα σπίτια.
- Την ημέρα της γιορτής γίνεται η Ακολουθία του Μεγάλου Αγιασμού έξω από τους ναούς, για να αγιαστεί όλο το περιβάλλον.
- Τα κάλαντα, το «φωτίκι» και άλλες παραδόσεις και έθιμα ακολουθεί ο λαός μας από παλιά ως σήμερα.

Με μία φράση

Με πολλές παραδόσεις και έθιμα ο λαός μας γιορτάζει τα Θεοφάνια, την ημέρα που αγιαζονται τα νερά.

Η μέρα της βάφτισης ενός παιδιού είναι στιγμή μεγάλης χαράς για όλους. Ένα σπουδαίο γεγονός. Το μωράκι μπαίνει στη μεγάλη οικογένεια που λέγεται Εκκλησία.

Λίγο πριν από τη βάφτιση

Από την πρώτη στιγμή που θα βρεθούμε μέσα στον ναό, βλέπουμε γελαστά πρόσωπα. Το παιδάκι που θα βαφτιστεί –ο πρωταγωνιστής της ημέρας– στην αγκαλιά της μητέρας του συγκεντρώνει την προσοχή και τις ευχές όλων. Δίπλα τους ο νονός ή η νονά του, που λέγονται και ανάδοχοι, πρόσωπα πολύ σημαντικά για τη ζωή του από δω κι εμπρός. Θα βοηθήσουν και αυτοί να ανατραφεί το παιδί σωστά και να γίνει καλός χριστιανός.

Το Μυστήριο αρχίζει. Ο ιερέας στέκει με τους νονούς και το παιδί κοντά στην είσοδο της εκκλησίας και διαβάζει ευχές στο μωρό. Στη συνέχεια ο νονός απαγγέλλει το «Πιστεύω», γιατί το παιδάκι που βαφτίζεται δεν μπορεί να το πει μόνο του. Υπόσχεται έτσι να βοηθήσει το παιδί να γίνει καλός χριστιανός. Μετά πηγαίνουν όλοι στη μέση του ναού γύρω από την κολυμπήθρα.

Το Μυστήριο της Βάφτισης

Ο ιερέας **ευλογεί** το νερό κάνοντας το σημείο του σταυρού τρεις φορές. Ευλογεί και το λάδι. Αλείφει μετά το μωρό παντού σ' όλο του το σώμα. Έπειτα δίνει λάδι στον νονό να το αλείψει κι εκείνος.

Μετά απ' αυτό ο ιερέας σηκώνει το παιδί ψηλά πάνω από την κολυμπήθρα και το βάζει τρεις φορές στο αγιασμένο νερό ψέλνοντας: **«Βαπτίζεται ό δοῦλος (ή ή δούλη) τοῦ Θεοῦ... εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Ὑιοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν»**. Μετά αφήνει το μωρό στην αγκαλιά του νονού σε λευκό σεντονάκι.

Το Ἅγιο Πνεῦμα πάνω στο παιδί

Πλησιάζει τώρα η στιγμή που θα ξεκινήσει το Μυστήριο του Χρίσματος, με το οποίο μεταδίδονται στο μικρό παιδί τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Έτσι παίρνει το θεϊκό δώρο που αργότερα, αν προσπαθήσει και το ίδιο, θα το βοηθήσει ν' αποκτήσει την αγάπη, την ειρήνη, τη χαρά, τη συγγνώμη και άλλες αρετές.

Ο ιερέας σταυρώνει με το **Ἅγιο Μύρο** το μέτωπο, το στήθος, τα χέρια και τα πόδια του παιδιού και λέει σύντομες προσευχές. Ὑστερα μ' ένα ψαλιδάκι κόβει μικρές τούφες απ' τα μαλλιά του. Μετά ντύνουν το μωράκι με λευκά ρούχα. Αυτά καθώς και η αναμμένη λαμπάδα θυμίζουν την καθαρότητα και το φως της ψυχής που παίρνει ο χριστιανός με το Βάπτισμα.

Ο νονός φορά στο μωρό ένα χρυσό σταυρουδάκι. Ο ιερέας με τους γονείς και τον νονό κάνει κύκλο γύρω από την κολυμπήθρα ψέλνοντας: **«Ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδώσασθε»**, δηλαδή «όσοι βαπτισθήκατε στο όνομα του Χριστού, στολισθήκατε με τη χάρη του».

Στο τέλος εύχονται όλοι στο νεοφώτιστο και στους γονείς του «να σας ζήσει!», «ευλογημένο!», «καλός χριστιανός!», ενώ στον νονό εύχονται «πάντα άξιος!» και φεύγουν χαρούμενοι.

Μαθαίνω τις λέξεις

«Πιστεύω»: Τα κύρια σημεία της πίστης μας που αρχίζουν με τη λέξη «Πιστεύω». Λέγεται αλλιώς και «Σύμβολο της Πίστεως».

ευλογεί (ευλογώ): Αγιάζει κάνοντας το σημείο του σταυρού και λέγοντας προσευχές.

Άγιο Μύρο: Μίγμα από ευωδιαστές ουσίες.

Συζητώ

Συζητάμε για την ιστορία που κρύβει το όνομα του καθενός μας. Αν είναι όνομα Αγίου, λέμε τι ξέρουμε γι' αυτόν, αν είναι όνομα λουλουδιού, τόπου ή μυθικού προσώπου, βρίσκουμε την ιστορία του. Αν υπάρχουν φωτογραφίες από τη βάφτισή μας, τις παρατηρούμε και μιλάμε γι' αυτές στην οικογένεια και στο σχολείο.

Συμπληρώνω τις προτάσεις με τις παρακάτω λέξεις

Άγιο Μύρο, καθαρότητα, φως της ψυχής, λάδι, παιδί, νερό, «Πιστεύω», προσευχές.

Ο ιερέας διαβάζει —————.

Ο νονός απαγγέλλει το «—————».

Ο ιερέας ευλογεί το ——— και το ———.

Ο ιερέας και ο νονός ή η νονά αλείφουν το ——— με λάδι.

Ο ιερέας σταυρώνει με ——— το σώμα του παιδιού.

Τα λευκά ρούχα και η λαμπάδα θυμίζουν την ————— και το ———.

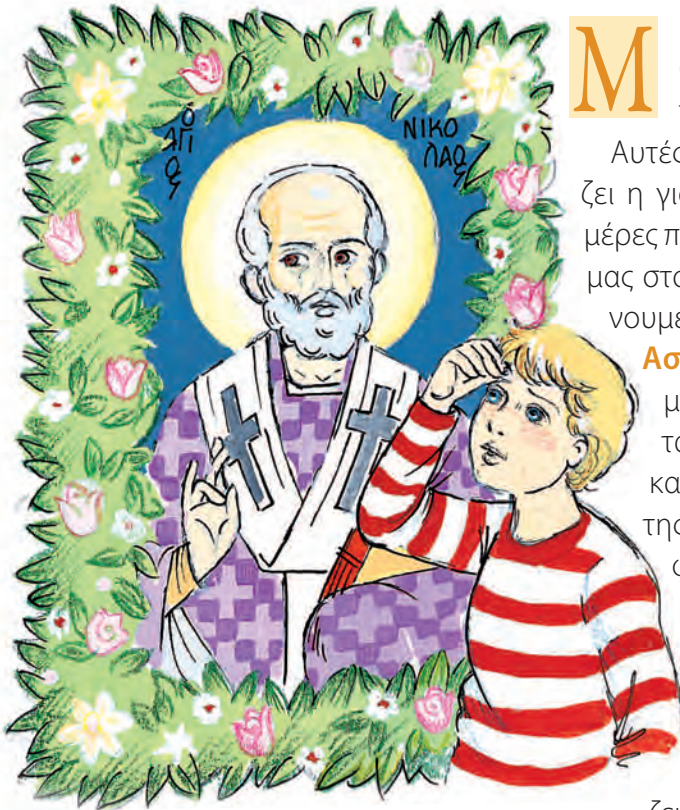
Με λίγα λόγια

- Με τη Βάπτισμα το μικρό παιδί μπαίνει στην οικογένεια του Χριστού, γίνεται χριστιανός.
- Ο νονός είναι πρόσωπο πολύ σημαντικό για τη ζωή του παιδιού.
- Με το Χρίσμα μεταδίδονται στο μωρό τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος.

Με μία φράση

Με το Βάπτισμα και το Χρίσμα το μικρό παιδί γίνεται χριστιανός και δέχεται πάνω του τη χάρη του Αγίου Πνεύματος.

Με λένε Νικόλα. Πηγαίνω στην τρίτη δημοτικού. Ο πατέρας μου είναι ναυτικός. Ζω με τη μητέρα μου και την αδελφή μου.

Αυτές τις μέρες είμαι πολύ χαρούμενος. Πλησιάζει η γιορτή μου και νιώθω ανυπομονησία. Δυο μέρες πριν από το πανηγύρι η εκκλησία του χωριού μας στολίζεται. Την παραμονή της γιορτής πηγαίνουμε στον εσπερινό κρατώντας το **πρόσφορο**.

Ασπαζόμαστε τον Άγιο Νικόλαο και ψιθυρίζω μια προσευχούλα για τον πατέρα μου που ταξιδεύει. Τον περιμένουμε τα Χριστούγεννα και προσεύχομαι ο Άγιος που 'ναι ο προστάτης των ναυτικών να τον έχει γερό και να τον φέρει γρήγορα κοντά μας.

Ανήμερα της γιορτής πηγαίνουμε στην εκκλησία. Εγώ τέτοια μέρα οπωσδήποτε θα κοινωνήσω. Ο παπα-Γιάννης μαζί με το αντίδωρο μου δίνει ευχές. Πιο πίσω χαμογελάει καμαρωτός ο παππούς μου. Γιορτάζει και περιμένει κι αυτός επισκέψεις για να του

ευχηθούν. Βγαίνοντας από την εκκλησία όλοι μου εύχονται «χρόνια πολλά!», «να ζήσεις!», «ο Άγιος βοήθειά σου!». Η μητέρα μου τους καλεί στο σπίτι για ένα κέρασμα.

Το απόγευμα έρχονται οι θείοι, ο νονός, η νονά μου και τα ξαδέρφια μου. Απ' όλες τις ευχές μ' αρέσει πιο πολύ του νονού μου: «Να μοιάσεις στον Αγιό σου!». Να του μοιάσω σε τι άραγε;

Ο Άγιός μου είχε **ζωή γεμάτη αγάπη και αρετή**. Πιο πολύ την αγάπη του την έδειχνε σε φτωχούς και βασανισμένους που τους γλίτωνε από την πείνα, τον θάνατο κι από την αμαρτία. Θα 'ταν καλό να του 'μοιαζα λίγο στην αγάπη προς τους ανθρώπους.

Μαθαίνω τις ηέξεις

πρόσφορο: Ο μικρός άρτος που προσφέρουν οι πιστοί, για να γίνει η Θεία Κοινωνία.

Ασπαζόμαστε (τον Άγιο): Φιλάμε την εικόνα του Αγίου.

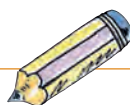
ανήμερα: Την ίδια μέρα.

ζωή γεμάτη αγάπη και αρετή: Το να ζει κάποιος όπως ζητάει ο Θεός.

Μια ξεχωριστή μέρα για όλους τους χριστιανούς

Η μέρα της γιορτής μας είναι μια ξεχωριστή μέρα για μας. Όχι μόνο γιατί μας εύχονται «χρόνια πολλά» και μας δίνουν δώρα. Είναι και επειδή νιώθουμε πως γιορτάζει κάποιος που έζησε πολλά χρόνια πριν από μας κι αγάπησε πολύ τον Θεό.

Έγινε Άγιος γιατί σκόρπισε αγάπη στους ανθρώπους ή γιατί με χαρά στερήθηκε πολλά αγαθά για να είναι κοντά στον Θεό. Άλλος πάλι επειδή έδωσε τη ζωή του για την αλήθεια του Θεού. Όλοι αυτοί μάς δείχνουν τρόπους και δρόμους που οδηγούν στον Θεό. Αυτός ο Άγιος λοιπόν μας φυλάει, μας προστατεύει, μας δίνει κουράγιο, και σ' αυτόν μπορούμε να προσευχηθούμε και να του πούμε τη στενοχώρια μας και το παράπονό μας.

Συμπληρώνω τα κενά με τις λέξεις

(ασπαζόμαστε, προστάτης, εσπερινό, πηγαίνουμε στην εκκλησία, επισκέψεις και ευχές).

Την παραμονή της γιορτής πηγαίνουμε στον _____.

_____ την εικόνα του Αγίου μας.

Το πρωί της ίδιας μέρας _____.

Το απόγευμα δεχόμαστε _____.

Ο Άγιός μας είναι ο _____ μας.

Ψάχνω, ρωτώ και βρίσκω

Συγκεντρώνω στοιχεία για τη ζωή του Αγίου που έχω το όνομά του κι αν θέλω γράφω το απολυτίκιό του.

Με λίγα λόγια

- Η γιορτή του Αγίου που έχουμε το όνομά του είναι μια ιδιαίτερη μέρα για μας.
- Την ημέρα αυτή κοινωνούμε στην εκκλησία, ασπαζόμαστε την εικόνα του και προσευχόμαστε σ' αυτόν ζητώντας τη βοήθειά του.
- Προσπαθούμε να μάθουμε για τη ζωή του και να μιμηθούμε την αρετή του.

Με μία φράση

Στην ονομαστική μας γιορτή νιώθουμε ιδιαίτερα ότι ο Άγιός μας είναι δίπλα μας και μας προστατεύει.

0

Την ευκαιρία για να είναι οι χριστιανοί ενωμένοι κι αγαπημένοι τη δίνουν λοιπόν τα πανηγύρια. Όταν γιορτάζει ο Άγιος της ενορίας, έχουμε μια μεγάλη γιορτή, ένα πανηγύρι. Από την παραμονή γίνεται ο Εσπερινός. Την επόμενη μέρα στη Λειτουργία ευλογούνται **οι άρτοι**, που μοιράζονται αργότερα στους πιστούς. Ο ιερέας και οι ψάλτες ψέλνουν κατά τη **λιτάνευση της**

εικόνας του Αγίου, το απόγευμα της μέρας της εορτής. Στη συνέχεια όλοι συναντιούνται στην κεντρική πλατεία.

Το πανηγύρι όπου κι αν γίνεται, σε μικρή ή μεγάλη πόλη, συγκεντρώνει τους **ενορίτες** όχι μόνο για να προσευχηθούν αλλά και για να διασκεδάσουν, να χορέψουν, να τραγουδήσουν, να φάνε μαζί αγαπημένοι, όπως οι πρώτοι χριστιανοί στις «αγάπες».

Μαθαίνω τις λέξεις

οι άρτοι (ο άρτος): Ψωμιά γλυκά, ζυμωμένα με μυρωδικά και πασπαλισμένα με ζάχαρη.

λιτάνευση της εικόνας: Η περιφορά της εικόνας στους δρόμους της ενορίας.

ενορίτες (ο ενορίτης): Οι πιστοί που ανήκουν σε μια ενορία.

Να μερικά από τα έθιμα των πανηγυριών στη χώρα μας, που διατηρούνται έως σήμερα:

- ✓ Στη Στερεά Ελλάδα ο χορός των πανηγυριών στήνεται έξω από τον ναό, στο χοροστάσι.
- ✓ Στα Καλάβρυτα οι νέοι οργανώνουν αγώνες με άλογα κατά τη διάρκεια του πανηγυριού.
- ✓ Στην Ήπειρο τα πανηγύρια κρατάνε τρεις μέρες με χορό και τραγούδι στην κεντρική πλατεία του χωριού.
- ✓ Στη Σίφνο στο πανηγύρι του Προφήτη Ηλία, όλοι οι πανηγυράδες, με τη σειρά, θα φάνε στα τραπέζια του μοναστηριού τη ρεβιθάδα, μια σούπα από ρεβίθια.

Ελληνικός Λαϊκός Πολιτισμός, εκδ. Γνώση

Το δικό μου πανηγύρι!

Ύστερα απ' αυτά που διάβασα, ζωγραφίζω το δικό μου πανηγύρι! Κάνω μια έκθεση ζωγραφικής στην τάξη. Φέρνω ακόμα δικές μου φωτογραφίες ή εικόνες που δείχνουν πανηγύρια! Προσπαθούμε να θυμηθούμε σε ποιον τόπο της πατρίδας μας βρεθήκαμε σε πανηγύρι και τι μας εντυπωσίασε περισσότερο.

Με λίγα λόγια

- Η ενορία μας είναι η μεγάλη μας οικογένεια.
- Το κέντρο της ενορίας μας είναι ο ναός.
- Όταν γιορτάζει ο Άγιος της ενορίας, έχουμε μεγάλο πανηγύρι.
- Στο πανηγύρι γίνεται πάντα λιτανεία της εικόνας του Αγίου.
- Οι ενορίτες διασκεδάζουν και δεν ξεχνούν πως είναι ενωμένοι κι αγαπημένοι μεταξύ τους.

Με μία φράση

Το πανηγύρι της ενορίας ενώνει τους πιστούς και δυναμώνει την αγάπη που υπάρχει μεταξύ τους.

Θεία Κοινωνία: Το Μυστήριο της αγάπης

Ποιες οικογενειακές στιγμές θυμόμαστε πάντα με αγάπη; Αν σκεφτούμε λίγο, θα μας έρθουν στον νου στιγμές που καθόμαστε όλοι μαζί γύρω από το τρα-

*Το κοινό τραπέζι
της οικογένειας*

πέζι, όχι μόνο για να φάμε αλλά και για να μιλήσουμε, να δούμε συγγενείς και φίλους. Τις γιορτινές μέρες αλλά και τις Κυριακές όλη η οικογένεια τρώει μαζί. Θα ήταν ωραίο να μπορούσαμε όλοι να είχαμε τέτοιες στιγμές καθημερινά, όμως οι δουλειές και τα διαφορετικά **ωράρια** των γονιών μας κάνουν τα πράγματα πολύ δύσκολα. Το κοινό τραπέζι της οικογένειας δίνει την ευκαιρία να *επικοινωνήσουμε*, δηλαδή να ανταλλάξουμε τα νέα μας, να δείξουμε πόσο νοιαζόμαστε ο ένας για τον άλλον.

Γύρω από ένα τραπέζι συγκέντρωσε κι ο Χριστός τους μαθητές του λίγο πριν συληφθεί και σταυρωθεί. Ήθελε να βρεθεί μαζί τους για τελευταία φορά, να τους μιλήσει και να τους αποχαιρετήσει.

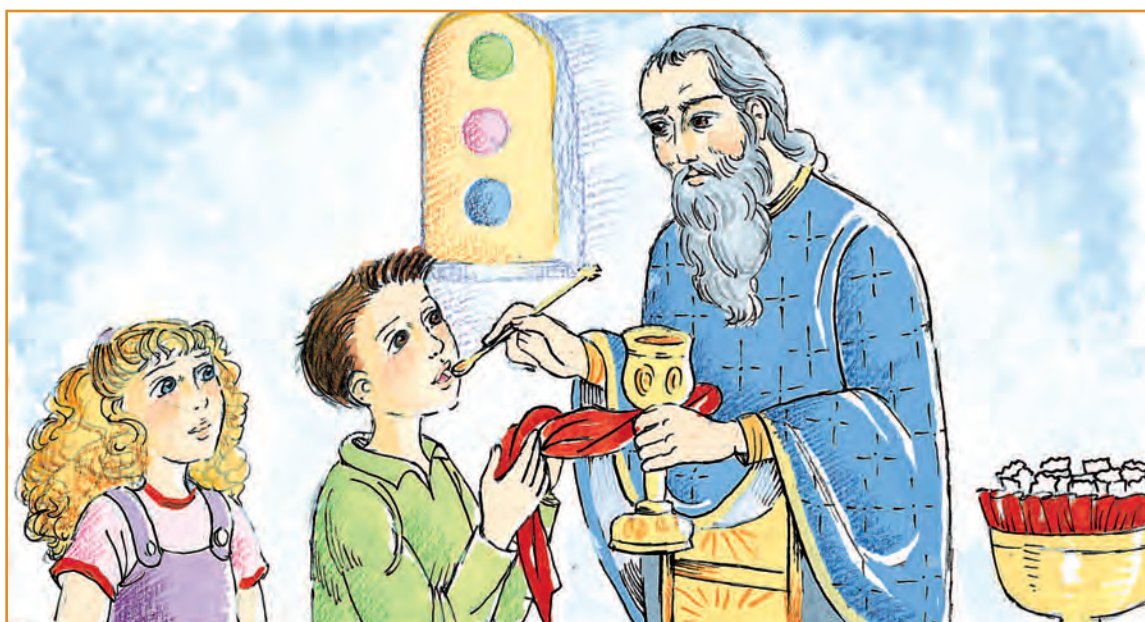
Το τραπέζι του Χριστού με τους μαθητές

Η συγκέντρωση του Ιησού και των μαθητών του γύρω από το τραπέζι αυτό ονομάστηκε Μυστικός Δείπνος. Εκεί ο Χριστός τούς έδειξε τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι θα έμεναν για πάντα ενωμένοι με εκείνον και με τους συνανθρώπους τους. Μοίρασε σε όλους τους μαθητές ένα κομμάτι ψωμί λέγοντας: «*Φάτε απ' αυτό όλοι, γιατί αυτό είναι το σώμα μου*». Στη συνέχεια τους έδωσε να πουν κρασί από το ίδιο ποτήρι λέγοντάς τους: «*Πιείτε από αυτό όλοι. Αυτό είναι το αίμα μου. Το ψωμί και το κρασί θα σας θυμίζουν πάντα τη θυσία μου*».

Το τραπέζι της Εκκλησίας

Τα λόγια και τις πράξεις του Ιησού στον Μυστικό Δείπνο επαναλαμβάνει η Εκκλησία μας στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Με πίστη και αγάπη **μεταλαμβάνουμε** όλοι «Σώμα και Αίμα» Χριστού. Η χαρά μας είναι μεγάλη γιατί με τη Θεία Κοινωνία ο ιερέας μάς δίνει το κρασί και το ψωμί, όπως τα έδωσε κάποτε κι ο ίδιος ο Χριστός στους μαθητές του. Εκείνη τη στιγμή, που είναι ιερή, παίρνουμε την ευλογία και τη χάρη του Θεού.

Μαθαίνω τις λέξεις

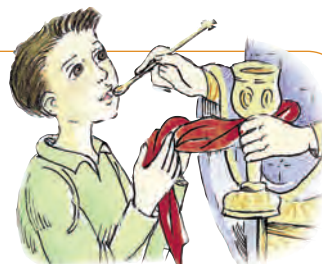
ωράρια: Οι ώρες εργασίας.

μεταλαμβάνουμε (μεταλαμβάνω): Κοινωνούμε το «Σώμα και Αίμα» του Χριστού.

Πώς μεταλαμβάνω

Όταν θέλω να μεταλάβω:

- έχω συμφιλιωθεί με όλους και με τον Θεό,
- έχω νηστέψει,
- περιμένω με υπομονή να έρθει η σειρά μου,
- πλησιάζω τον ιερέα που κρατά το δισκοπότηρο και λέω τ' όνομά μου,
- κάνω τον σταυρό μου, πριν κοινωνήσω αλλά και μετά τη Θεία Κοινωνία.

Διαβάζω... μια εικόνα

- Παρατηρώ την εικόνα και συζητώ με τους συμμαθητές μου όσα βλέπω. Τι να συζητούσαν άραγε μεταξύ τους οι μαθητές και ο Κύριος;
- Εμείς τι μπορούμε να συζητήσουμε στο οικογενειακό μας τραπέζι τα βράδια ή τις Κυριακές; Ζωγράφισε το τραπέζι και την οικογένειά σου γύρω απ' αυτό.

Διαβάζω ένα ποίημα

«Θεϊκή λαβίδα! μόλις σ' άγγιξαν
με δέος τα πηλινά μου χείλη
κι ευθύς μες στην ψυχή μου ανέτειλαν
χιλιάδες άστρα πλήθος ήλιοι».

«Πάσχα Μυστικόν», Γ. Βερίτης

Συζητώ και γράφω

Γράψε στις λίγες γραμμές που ακολουθούν τι νιώθεις, όταν πηγαίνεις να κοινωνήσεις.

Λόγια Πατέρων της Εκκλησίας

«Το Μυστήριο αυτό (της Θείας Ευχαριστίας) κάνει για σένα τη γη ουρανό. Καθάρισε λοιπόν την ψυχή σου και προετοιμάσου, για να το δεχθείς μέσα σου. Όπως ένας είναι ο άρτος, έτσι ένα σώμα γινόμαστε όλοι. Ενωνόμαστε με τον Χριστό αλλά και μεταξύ μας. Γιατί να μην είμαστε και στην αγάπη ενωμένοι;»

Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος

Με λίγα λόγια

- Όπως το κοινό τραπέζι συγκεντρώνει την οικογένεια, έτσι και το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας ενώνει τους πιστούς μεταξύ τους και με τον Θεό.
- Η συγκέντρωση του Ιησού και των μαθητών του γύρω από ένα τραπέζι ονομάστηκε Μυστικός Δείπνος.
- Όταν μεταλαμβάνω, είναι καλό να έχω από πριν συμφιλωθεί, προσευχηθεί και νηστέψει.

Με μία φράση

Η Θεία Ευχαριστία είναι το πιο σημαντικό Μυστήριο της Εκκλησίας μας.

Οι Τρεις Ιεράρχες: Γιορτάζουν τα σχολεία

Οι τρεις **Ιεράρχες** της Εκκλησίας μας, ο Μέγας Βασίλειος, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος και ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος γιορτάζουν στις 30 Ιανουαρίου. Η μεγάλη τους μόρφωση και η αγάπη τους προς τα παιδιά μας κάνει να τους αισθανόμαστε κοντά μας, βοηθούς στο πλευρό μας. Είναι οι προστάτες Άγιοι των μαθητών και των δασκάλων.

Ο Μέγας Βασίλειος

Ο Μέγας Βασίλειος ήταν επίσκοπος στην Καισάρεια της Καππαδοκίας και πολύ μορφωμένος. Έδειξε ιδιαίτερη αγάπη και φροντίδα στους αρρώστους, στους φτωχούς και στα ορφανά. Πούλησε την περιουσία του και έχτισε νοσοκομείο, ορφανοτροφείο και γηροκομείο.

Ο Γρηγόριος ο Θεολόγος

Ο Γρηγόριος ο Θεολόγος γεννήθηκε στη Ναζιανζό της Καππαδοκίας. Σπούδασε στην Αθήνα και δέθηκε με στενή φιλία με τον Βασίλειο. Έγινε ιερέας. Αργότερα, ενώ είχε γίνει επίσκοπος σε μια μικρή πόλη, τον κάλεσαν να διδάξει τον λαό στην Κωνσταντινούπολη. Ονομάστηκε Θεολόγος, γιατί δίδαξε την αλήθεια για τον Θεό.

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος γεννήθηκε στην Αντιόχεια της Συρίας. Έγινε ιερέας και για τις υπέροχες ομιλίες του προς τους πιστούς ονομάστηκε Χρυσόστομος. Είχε καταφέρει να οργανώσει **συσσίτια** για χιλιάδες φτωχούς.

Μετά από λίγο χρόνο έγινε πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Δέχθηκε όμως την έχθρα των αρχόντων της, όταν τους έλεγξε για την αμαρτωλή ζωή τους. Τον εξόρισαν πολλές φορές. Εκεί έλεγε συχνά: «**Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν**», δηλαδή «Δόξα στον Θεό για όλα».

Μαθαίνω τις λέξεις

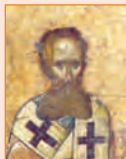
Ιεράρχης: Επίσκοπος.

συσσίτια (το συσσίτιο): Φαγητό που έχει μαγειρευτεί για πολλούς ανθρώπους και προσφέρεται δωρεάν.

Φράσεις των Τριών Ιεραρχών

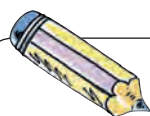
Βασίλειος ο Μέγας: «Όπως κόβουμε το τριαντάφυλλο προσέχοντας να μη μας πληγώσουν τ' αγκάθια, έτσι πρέπει απ' αυτά που βλέπουμε και ακούμε γύρω μας να κρατούμε μόνο τα ωφέλιμα. Όπως οι μέλισσες διαλέγουν από τα λουλούδια αυτά που τους χρειάζονται, για να φτιάξουν το μέλι».

Γρηγόριος ο Θεολόγος: «Τα πλούτη μοιάζουν με αρρώστια. Όποιος τα έχει ζητά όλο και περισσότερα και δε χορταίνει ποτέ».

Ιωάννης ο Χρυσόστομος: «Η καλή φιλία είναι θησαυρός... Οι στενοχώριες της ζωής γίνονται πιο βαριές, αν δεν υπάρχει κάποιος φίλος να τις μοιραστείς».

Αντιστοιχίζω σωστά

Ο Βασίλειος	•	• ονομάστηκε Θεολόγος, γιατί δίδαξε την αλήθεια για τον Θεό.
Ο Γρηγόριος	•	• ονομάστηκε έτσι, γιατί μιλούσε πολύ ωραία.
Ο Ιωάννης	•	• πούλησε την περιουσία του κι έχτισε ιδρύματα για φτωχούς.
ο Χρυσόστομος	•	• εξορίστηκε, γιατί έλεγχε την αμαρτωλή ζωή των αρχόντων.
	•	• ήταν αδελφικός φίλος του Βασιλείου.
	•	• συμβούλευε τους νέους να προσέχουν τι διαβάζουν.

Με λίγα λόγια

- Οι Τρεις Ιεράρχες ήταν από τους πιο φωτισμένους ανθρώπους της εποχής τους: είναι οι προστάτες μαθητών και δασκάλων· στα σχολεία γιορτάζεται η μνήμη τους στις 30 Ιανουαρίου.
- Ο Μέγας Βασίλειος είχε μεγάλη μόρφωση και ήταν ο προστάτης των φτωχών και των βασανισμένων.
- Ο Γρηγόριος ο Θεολόγος ονομάστηκε έτσι, γιατί δίδαξε την αλήθεια για τον Θεό.
- Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος συμβούλευε τον λαό με τις υπέροχες ομιλίες του και είχε το θάρρος να ελέγχει τους άρχοντες και να υπομένει τις πολλές εξορίες.

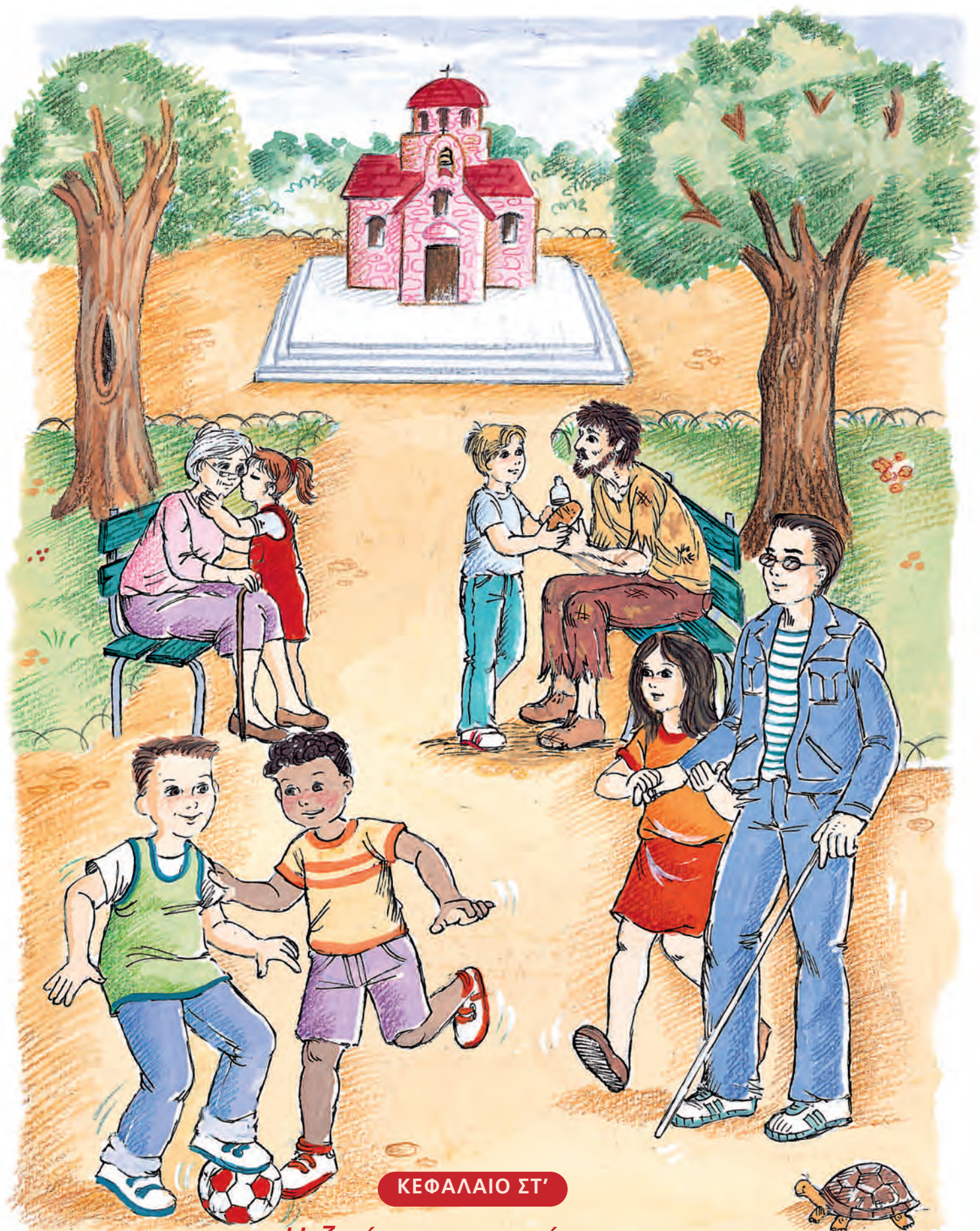

Με μία φράση

Οι Τρεις Ιεράρχες ήταν παραδείγματα μορφωμένων και αγίων ανθρώπων, που ήταν γεμάτοι αγάπη, θάρρος, υπομονή και σταθερότητα στη σωστή διδασκαλία της Εκκλησίας.

ΧΑΡΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

Η ζωή με τους γύρω μας

28

Ζούμε με τους άλλους

Από τα παλιά χρόνια οι άνθρωποι άρχισαν να ζουν πολλοί μαζί σχηματίζοντας τις πρώτες μικρές κοινωνίες. Ενωμένοι με αυτόν τον τρόπο ήταν πιο εύκολο να βρίσκουν την τροφή τους, να αντιμετωπίζουν τους εχθρούς τους αλλά και τις δυσκολίες που παρουσιάζονταν.

Τρόποι για να ζούμε μαζί

Σήμερα οι άνθρωποι συμβιώνουν στην οικογένεια, στη γειτονιά, στο σχολείο, στην πολυκατοικία. **Συνεργάζονται** και δημιουργούν, βοηθούν ο ένας τον άλλο, μοιράζονται τη χαρά και τη λύπη τους. Καμιά φορά η **συμβίωση** αυτή φέρνει προβλήματα και συγκρούσεις. Αυτό είναι φυσικό να συμβαίνει, όμως το σημαντικό είναι να μην ξεχνάμε όλοι μας πως, για να ζήσουμε αρμονικά κι ευτυχισμένα με τους γύρω μας, χρειάζεται να τους δείχνουμε την αγάπη και τον σεβασμό μας.

Ο Χριστός με τους μαθητές του μας έδωσε το πιο ωραίο παράδειγμα συμβίωσης με τους γύρω μας.

Ο Χριστός και οι μαθητές του

Ζούσαν με αγάπη και συνεργασία, δικαιοσύνη και ισότητα, βοηθώντας όσους είχαν ανάγκη.

Μοιράζονταν ό,τι είχαν και έτσι έδειχναν την αγάπη τους σε όλους. Με την προσευχή έβρισκαν λύσεις στα προβλήματα που παρουσιάζονταν στη συμβίωση με τους άλλους.

Μαθαίνω τις λέξεις

συνεργάζονται (συνεργάζομαι): Εργάζονται μαζί με άλλους για να καταφέρουν κάτι όλοι μαζί.

συμβίωση: Η ζωή μαζί με άλλους.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Η τάξη είναι μια μικρή κοινωνία. Συζητήσε και βρες μαζί με τους συμμαθητές σου:

1. Τι κάνουμε, για να είμαστε αγαπημένοι και να περνάμε ωραία κάθε μέρα στο σχολείο.
2. Γιορτές συμμαθητών μου από άλλες χώρες ή θρησκείες.

Παίζω στην αυλή

Γράφουμε λέξεις από τις παρακάτω σε κάθε πλευρά ενός μικρού κουτιού (όπως το σπιρτόκουτο):

Ισότητα-Ανισότητα, Αδικία-Δικαιοσύνη, Αγάπη-Μίσος, Σεβασμός-Συνεργασία, Ειρήνη-Πόλεμος, Συντροφιά-Μοναξιά.

Σχηματίζουμε έναν μεγάλο κύκλο με τα παιδιά της τάξης. Ένας-ένας με τη σειρά ρίχνουμε το σπιρτόκουτο στο κέντρο του κύκλου. Ο μαθητής που το έριξε διαβάζει τη λέξη στην πάνω επιφάνεια, λέει δυνατά μια σκέψη για τη λέξη αυτή ή φτιάχνει μια πρόταση που να την περιέχει. Συνεχίζει ο επόμενος με τον ίδιο τρόπο.

Με λίγα λόγια

- Οι άνθρωποι χαίρονται να ζουν μαζί.
- Μερικές μορφές συμβίωσης είναι η οικογένεια, το σχολείο, η γειτονιά, η πολυκατοικία, οι συγγενείς, οι φίλοι.
- Ακόμη κι όταν δημιουργούνται προβλήματα, οι άνθρωποι τα ξεπερνούν με αγάπη και σεβασμό ο ένας προς τον άλλο.
- Ο Χριστός μαζί με τους μαθητές του μας έδειξαν πώς να ζούμε μαζί αγαπημένοι.

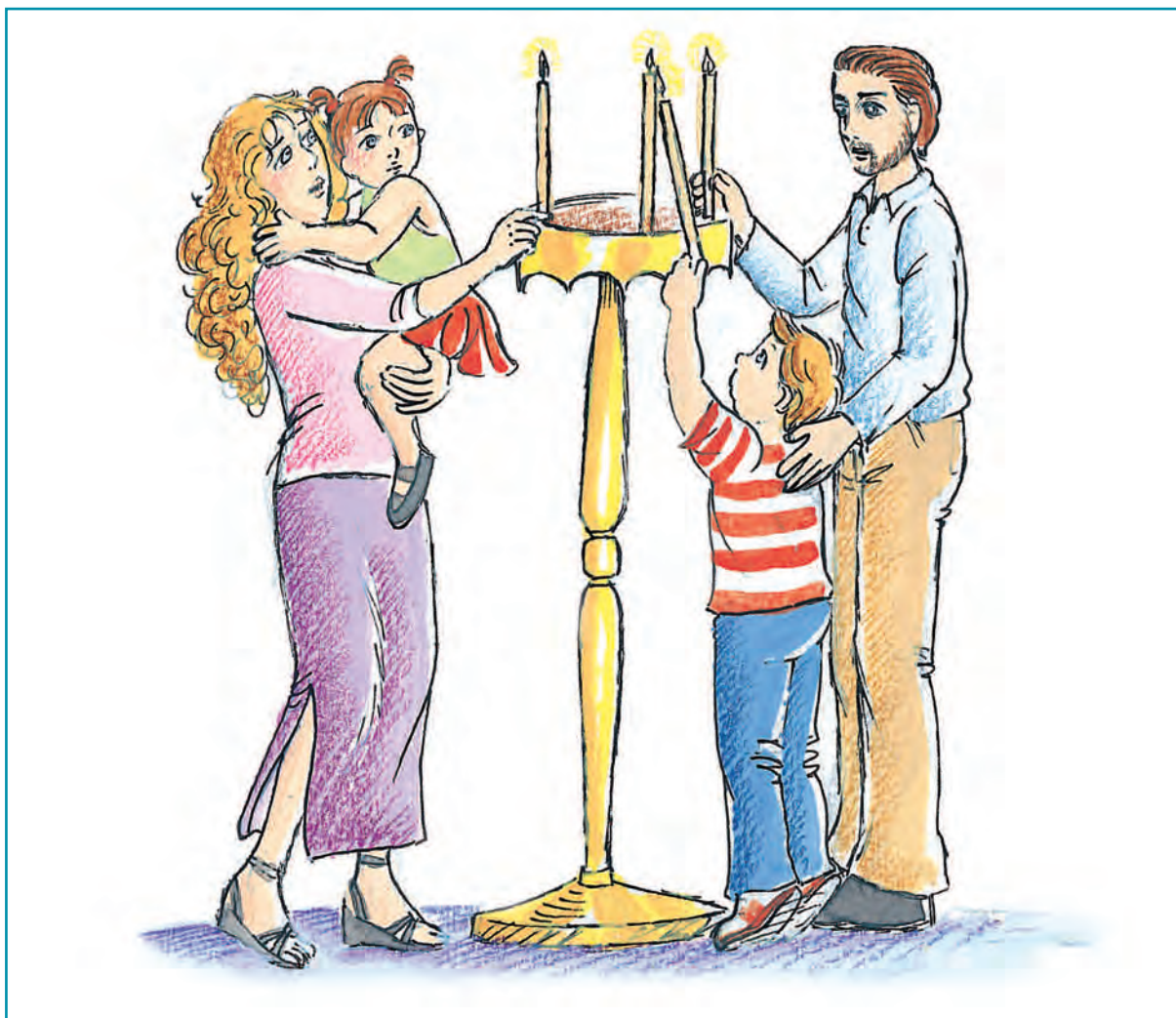

Με μία φράση

Ο τρόπος που έζησε ο Χριστός με τους μαθητές του αποτελεί για τους χριστιανούς το καλύτερο παράδειγμα συμβίωσης.

Στην οικογένεια μαθαίνουμε τη ζωή

Είδαμε στο προηγούμενο μάθημα πως η οικογένεια είναι μια μορφή συμβίωσης. Για τις οικογένειες που θέλουν να βαδίζουν στον δρόμο του Χριστού η πίστη στον Θεό είναι η πηγή της δύναμής τους, ώστε ν' αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες της ζωής. Η ζωή της οικογένειας είναι στενά δεμένη με τον τρόπο ζωής που μας έδειξε ο Χριστός. Ο εκκλησιασμός και η Θεία Ευχαριστία γεμίζουν χαρά την οικογένεια και τη διατηρούν κοντά στον Χριστό.

*Μια οικογένεια που βαδίζει
στον δρόμο του Χριστού*

Οι γονείς προετοιμάζουν τα παιδιά τους με υπομονή και κατανόηση όσο καλύτερα γίνεται, για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα και τις

Οι σχέσεις μας με την οικογένειά μας

δυσκολίες της ζωής. Ακολουθούν το παράδειγμα του Χριστού και δείχνουν στα παιδιά πως με την αγάπη και την πίστη στον Θεό μπορούν να γίνουν καλύτεροι άνθρωποι.

Τα παιδιά πάλι χρειάζεται να είναι αγαπημένα μεταξύ τους, να έχουν εμπιστοσύνη στους γονείς τους και να τους βοηθούν στον καθημερινό τους αγώνα. Να συζητούν με θάρρος ό,τι τα απασχολεί, γιατί κοντά στην οικογένειά τους θα μπορέσουν να βρουν τις καλύτερες λύσεις.

Για να μη δημιουργούνται **συγκρούσεις** ανάμεσα στα μέλη μιας οικογένειας, είναι καλό να υπάρχει μεταξύ τους αγάπη, σεβασμός και κατανόηση. Σεβόμαστε τους άλλους, όπως θέλουμε να μας σέβονται κι εκείνοι. Η **αλληλοκατανόηση** και ο σεβασμός μάς βοηθά να δημιουργήσουμε μια αγαπημένη οικογένεια.

*Η αγάπη, ο σεβασμός
και η αλληλοκατανόηση*

Μαθαίνω τις ηέξεις

συγκρούσεις: Διαμάχες, προβλήματα.

αλληλοκατανόηση: Να καταλαβαίνουμε ο ένας τον άλλο.

Μια εκδρομή με την οικογένεια

Μια οικογένεια ετοιμάζει μια κυριακάτικη εκδρομή. Για να την οργανώσουν, συζητούν μεταξύ τους οι γονείς και τα δυο παιδιά, ένα αγόρι κι ένα κορίτσι, ή και άλλοι, όπως ο παππούς και η γιαγιά. Σκέψου τους διαλόγους τους, για να δείξεις τον σεβασμό και την αλληλοκατανόηση που υπάρχει μεταξύ τους. Μπορείς να εργαστείς μαζί με τους συμμαθητές σου και να «παίξετε» στην τάξη την προετοιμασία της εκδρομής!

Με λίγα λόγια

- Το ξεκίνημα της οικογένειας γίνεται με τον γάμο που ευλογείται από την Εκκλησία.
- Η πίστη στον Θεό είναι πηγή δύναμης για κάθε οικογένεια.
- Η αγάπη, ο σεβασμός και η αλληλοκατανόηση μάς βοηθούν να δημιουργήσουμε αγαπημένες οικογένειες.

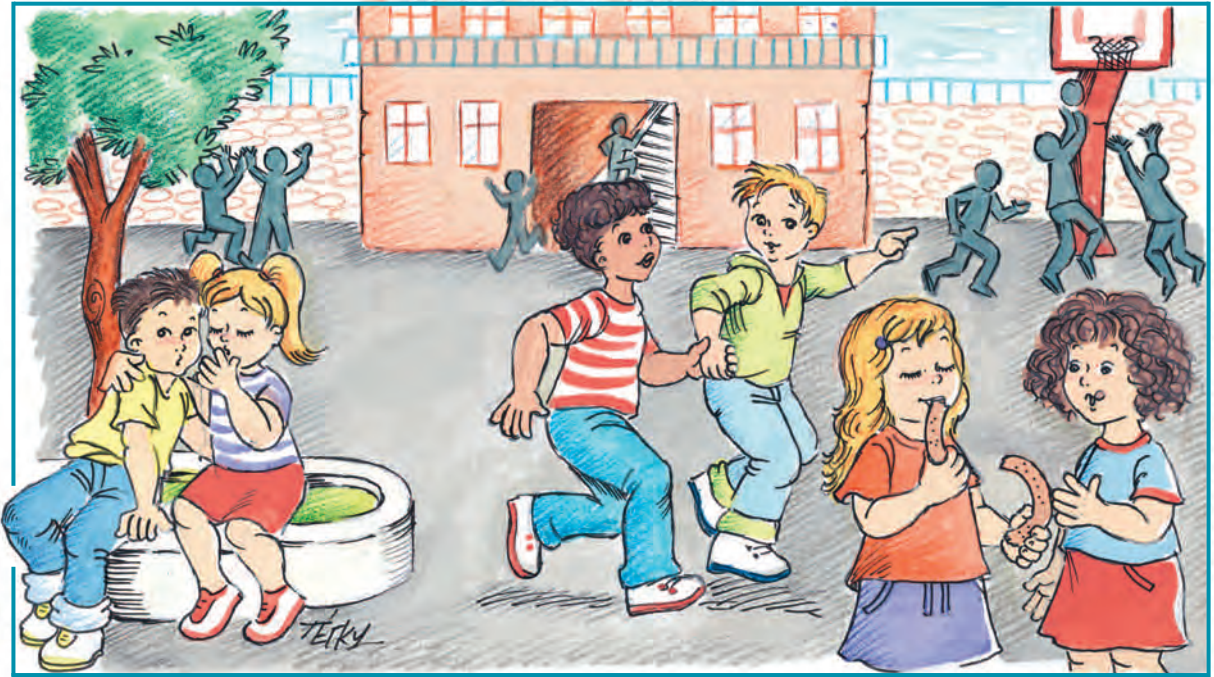

Με μία φράση

Η οικογένειά μας μαθαίνει πώς να συμβιώνουμε και να προχωράμε στη ζωή μας μαζί με τους άλλους ανθρώπους, παίρνοντας δύναμη από την Εκκλησία μας.

Με τους αληθινούς φίλους πλουτίζουμε τη ζωή

Εκτός από την οικογένειά μας ζούμε μαζί και με άλλους ανθρώπους μέσα στην κοινωνία. Κάποιοι απ' αυτούς είναι ξεχωριστοί για μας και τους θέλουμε να βρίσκονται πάντα κοντά μας. Είναι οι φίλοι μας. Αυτούς αγαπάμε και εμπιστευόμαστε περισσότερο απ' όλους. Με τους φίλους μας θα μοιραστούμε τις σκέψεις μας, τις χαρές μας, τις λύπες μας, τις δύσκολες στιγμές μας. Ξέρουμε ότι οι φίλοι νιώθουν για μας όπως κι εμείς γι' αυτούς και μαζί τους πορευόμαστε στη ζωή, στηρίζοντας ο ένας τον άλλο. Χωρίς αυτούς η ζωή μας θα ήταν φτωχότερη. Ας δούμε λοιπόν κάποιες αληθινές φιλίες που αποτελούν παράδειγμα και για μας.

Η αληθινή φίλια

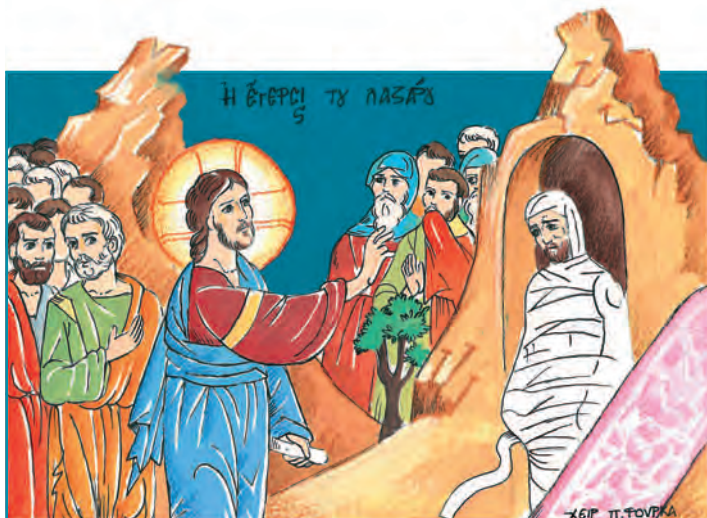
Όταν βασιλιάς στους Ισραηλίτες ήταν ο Σαούλ, ο Δαβίδ όπως είδαμε νίκησε όχι μόνο τον Γολιάθ αλλά και σε πολλές άλλες μάχες τους Φιλισταίους. Ο Σαούλ ζήλεψε και θέλησε να **εξοντώσει** τον Δαβίδ, γιατί φοβόταν μην του πάρει την εξουσία.

Η φίλια του Δαβίδ και του Ιωνάθαν

Ο γιος όμως του Σαούλ, ο Ιωνάθαν, ήταν ο αγαπημένος φίλος του Δαβίδ. Τον ειδοποίησε λοιπόν να φυλάγεται και σχεδίασε τρόπους, για να ξεφύγει ο φίλος του από την οργή του πατέρα του. Έτσι ο Δαβίδ σώθηκε χάρη στην αληθινή φίλια του Ιωνάθαν.

Οι δύο από τους τρεις Ιεράρχες, ο Μέγας Βασίλειος και ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, είχαν τόσο δυνατή φιλία, ώστε ο Γρηγόριος ο Θεολόγος να λέει ότι όλα τα είχαν κοινά και ζούσαν σαν να ήταν μια ψυχή.

Ο Μέγας Βασίλειος και ο Γρηγόριος ο Θεολόγος

Λάζαρος, ο φίλος του Χριστού

Στη **Βηθανία** ζούσε ο Λάζαρος, που ήταν φίλος του Χριστού. Κάποτε αρρώστησε και οι αδερφές του κάλεσαν τον Κύριο να έρθει κοντά τους λέγοντας: «Κύριε, ο αγαπημένος σου φίλος είναι άρρωστος». Όταν ο Ιησούς έφτασε, ο Λάζαρος είχε ήδη πεθάνει. Τότε λυπημένος, δάκρυσε. Προσευχήθηκε για λίγο μπροστά

στον τάφο του Λάζαρου και του φώναξε με δυνατή φωνή να βγει έξω. Αμέσως ο Λάζαρος σηκώθηκε και αγκάλιασε τους δικούς του και τον αγαπημένο του φίλο Ιησού που τον ανέστησε.

Ο Χριστός στον Μυστικό Δείπνο αποκάλεσε τους μαθητές του φίλους του. Και πρόσθεσε ότι κα- νένας δεν έχει μεγαλύτερη αγάπη από εκείνον που θυσιάζει τη ζωή του για χάρη των φίλων του. Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι ο Χριστός είναι και δικός μας φίλος που τον εμπιστευόμαστε, αφού έγινε άνθρωπος και θυσιάστηκε για χάρη μας.

Φίλοι του Χριστού οι μαθητές του

Μαθαίνω τις λέξεις

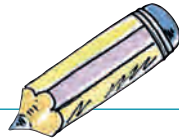
εξοντώσει (εξοντώνω): Καταστρέφει, σκοτώνει.

Βηθανία: Πόλη της Παλαιστίνης.

Δραστηριότητα

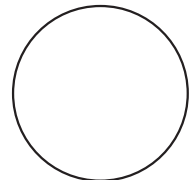
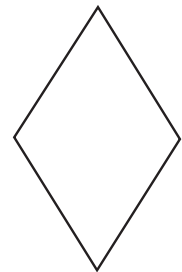
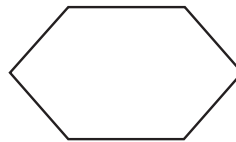
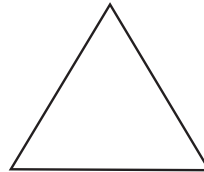
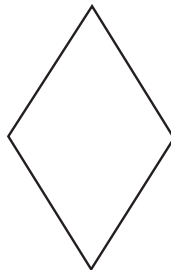
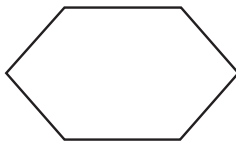
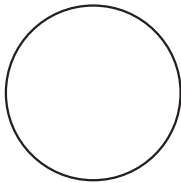
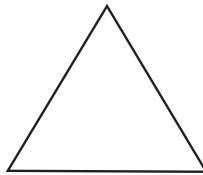
Βρίσκω πληροφορίες και συζητώ μέσα στην τάξη και για άλλα παραδείγματα φιλίας μέσα στην Ιστορία (π.χ. Δάμων και Φιντίας, Μέγας Αλέξανδρος και Ηφαιστίωνας, Αχιλλέας και Πάτροκλος, Επαμεινώνδας και Πελοπίδας).

Αληθινές φιλίες

Τοποθετώ στα ίδια σχήματα τους φίλους:

Χριστός – Λάζαρος, Δαβίδ – Ιωνάθαν, Παναγία – Ελισάβετ, Μέγας Βασίλειος – Γρηγόριος ο Θεολόγος, Δάμων – Φιντίας, Μαρία η Μαγδαληνή – Μάρθα, Επαμεινώνδας – Πελοπίδας.

Με λίγα λόγια

- Μετά την οικογένειά μας, στους φίλους μας στηρίζομαστε και αυτούς αγαπάμε περισσότερο απ' όλους.
- Ο Ιωνάθαν βοήθησε τον αγαπημένο του φίλο Δαβίδ να σωθεί από την οργή του πατέρα του που προσπαθούσε να τον εξοντώσει.
- Ο Γρηγόριος ο Θεολόγος και ο Μέγας Βασίλειος είχαν τόσο δυνατή φιλία που ζούσαν σαν μια ψυχή.
- Ο Χριστός ανήγειρε τον φίλο του Λάζαρο και ονόμασε φίλους τους μαθητές του.
- Ο Χριστός είναι δικός μας φίλος που τον εμπιστευόμαστε.

Με μία φράση

Ο Χριστός έδειξε τον δρόμο και τον τρόπο της αληθινής φιλίας, που είναι πραγματικός πλούτος για όλους τους ανθρώπους.

Οι γραμματείς και οι Φαρισαίοι δεν μπορούσαν να καταλάβουν ότι ο Θεός αγαπά και συγχωρεί τους ανθρώπους που **μετανοούν**. Έτσι ο Κύριος είπε κάποτε αυτή την **παραβολή**.

Η παραβολή του άσωτου Υιού

Κάποιος άνθρωπος είχε δύο γιους. Μια μέρα ο μικρότερος είπε στον πατέρα του να του δώσει το **μερίδιό** του από την **περιουσία** τους, γιατί ήθελε να φύγει. Ο πατέρας με λύπη δέχθηκε την απόφαση του παιδιού του. Έφυγε λοιπόν ο νέος σε χώρα μακρινή κι εκεί ξόδεψε γρήγορα τα χρήματά του ζώντας **άσωτα**. Τελικά, αναγκάστηκε να βόσκει χοίρους και, για να ζήσει, έτρωγε από την τροφή τους.

Τότε θυμήθηκε πως οι εργάτες του πατέρα του ήταν πάντα χορτασμένοι. Αναγνώρισε ότι ήταν σφάλμα να φύγει μακριά από την αγάπη του πατέρα του. Αποφάσισε λοιπόν να γυρίσει πίσω. Θα έλεγε στον πατέρα του ότι δεν άξιζε να ονομάζεται γιος του, αφού πρόσβαλε με τη συμπεριφορά του τον Θεό και τον ίδιο. Θα του ζητούσε να γίνει ένας από τους εργάτες του.

Ενώ ήταν ακόμη μακριά, ο πατέρας του, που πάντα τον περίμενε, τον είδε, τον **σπλαχνίστηκε** κι έτρεξε αμέσως κοντά του. Δεν πρόλαβε ο γιος να του πει όσα σκεφτόταν κι αυτός τον αγκάλιασε αμέσως. Στους υπηρέτες του είπε να τον ντύσουν με τα καλύτερα ρούχα, να του φορέσουν δαχτυλίδι και να ετοιμάσουν γιορτινό τραπέζι για την επιστροφή του.

Ο μεγαλύτερος γιος όμως θύμωσε και είπε στον πατέρα του: «Για τον αδελφό μου που μας παράτησε κάνεις τέτοιο πανηγύρι;». Κι ο πατέρας απάντησε με στοργή: «Παιδί μου, πρέπει να γλεντήσουμε και να χαρούμε, γιατί ο αδελφός σου ήταν σαν νεκρός που αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε».

Ο Χριστός στην παραβολή αυτή εννοούσε ως πατέρα τον Θεό που αγαπά όλους μας. Περιμένει να γυρίσουν κοντά του και αυτοί που νομίζουν ότι μπορούν να ζήσουν μακριά, όπως ο άσωτος γιος. Ο μεγαλύτερος γιος μοιάζει με όσους πραγματικά δε συγχωρούν και δεν αγαπούν κανέναν πέρα από τον εαυτό τους.

Γι' αυτό ο Χριστός μάς δίδαξε στην «Κυριακή Προσευχή» (Πάτερ ημών) να λέμε: «**καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν**»*. Ο άνθρωπος που προσεύχεται καταλαβαίνει τις αδυναμίες και τα λάθη του. Παρακαλεί, λοιπόν, τον Θεό να τον συγχωρέσει. Αισθάνεται όμως την αγάπη του Θεού, όταν κι αυτός συγχωρεί τους συνανθρώπους του.

Συγχωρούμε τους άλλους

Μαθαίνω τις λέξεις

μετανοούν (μετανιώ): Αλλάζουν τρόπο σκέψης και ζωής όταν αναγνωρίζουν τα λάθη τους.

παραβολή: Μικρή ιστορία με διδακτικό περιεχόμενο που κρύβει μεγάλες αλήθειες για τη Βασιλεία του Θεού, οι οποίες είναι σημαντικές για τη ζωή του ανθρώπου.

μερίδιο: Κομμάτι από κάτι ολόκληρο.

περιουσία: Όλα τα αγαθά που έχει κάποιος άνθρωπος δικά του.

άσωτα: Να ξοδεύει κάποιος την περιουσία του, χωρίς να σκέφτεται.

σπλαχνίστηκε (σπλαχνίζομαι): Ένιωσε λύπη και συμπόνεσε.

Η μεσοστιχίδα του ΑΣΩΤΟΥ

— A — — — —	Ο Θεός είναι αυτό το πρόσωπο της παραβολής.
— — — — — Σ — —	Ο μικρότερος γιος ζήτησε μερίδιο από αυτήν.
— — — — — Ω — — — —	Ο Θεός θέλει να... τα λάθη των συνανθρώπων μας.
— — T — — — —	Αναγνωρίζω τα λάθη μου και αλλάζω πορεία.
— — — — — O — — —	Οι ιστορίες που έλεγε ο Ιησούς.
— — — — — Σ — — — —	Όταν ο πατέρας είδε το γιο, τον...

Με λίγα λόγια

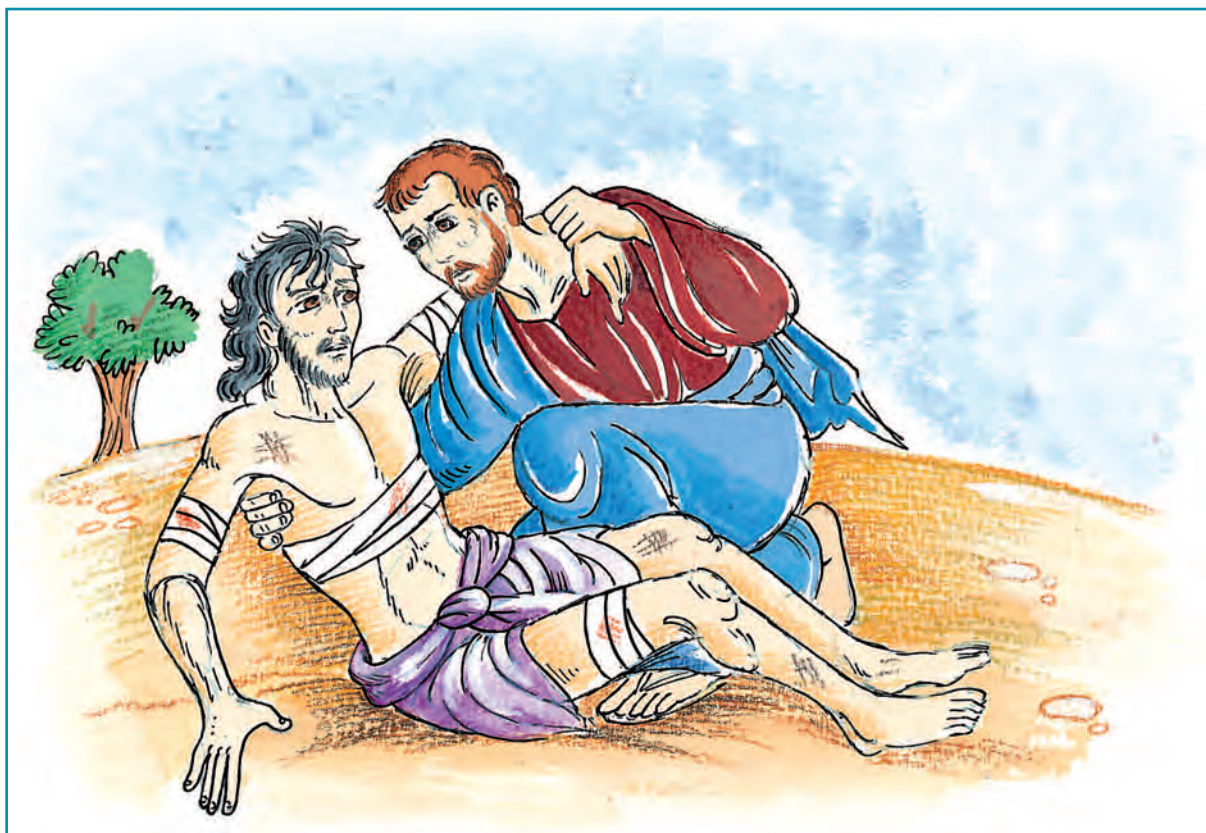
- Με την παραβολή του άσωτου γιου και του σπλαχνικού πατέρα ο Χριστός θέλησε να δείξει πόσο μεγάλη είναι η αγάπη του Θεού.
- Ο πατέρας της παραβολής είναι ο Θεός. Ο άσωτος γιος είναι ο άνθρωπος που ξεφεύγει από τον δρόμο του, αλλά μετανοεί. Ο μεγαλύτερος γιος μοιάζει με τους ανθρώπους που δε συγχωρούν και δεν αγαπούν κανέναν παρά μόνο τον εαυτό τους.
- Ο Χριστός μάς δίδαξε στην «Κυριακή Προσευχή» να παρακαλούμε τον Θεό να μας συγχωρέσει, αφού έχουμε όμως συγχωρέσει κι εμείς τα λάθη των άλλων.

Με μία φράση

Όπως συγχωρεί εμάς ο Θεός, ας συγχωρούμε κι εμείς τους άλλους.

* Συγχώρεσε τα λάθη μας όπως και εμείς συγχωρούμε τα λάθη των άλλων.

Ο Θεός αγαπά και συγχωρεί όλους τους ανθρώπους. Οι άνθρωποι όμως αγαπιούνται μεταξύ τους; Μια παραβολή του Χριστού μάς δίνει το καλύτερο παράδειγμα αγάπης ενός ανθρώπου προς τον συνάνθρωπό του.

Ένας Ιουδαίος κάποτε έπεσε στα χέρια των ληστών. Αυτοί, αφού τον χτύπησαν, τον λήστεψαν, του πήραν τα ρούχα και τον παράτησαν εκεί μισοπεθαμένο. Μετά από λίγο πέρασαν δυο συμπατριώτες του Ιουδαίοι. Ο ένας ήταν **Λευίτης** και ο άλλος ιερέας. Τον είδαν, αλλά δεν τον βοήθησαν. Κατόπιν πέρασε ένας ξένος, ένας **Σαμαρείτης**. Οι Ιουδαίοι βρίσκονταν σε έχθρα με τους Σαμαρείτες, γιατί τους θεωρούσαν ειδωλολάτρες. Ο Σαμαρείτης λοιπόν χωρίς καθόλου να σκεφτεί ότι ο πληγωμένος ήταν Ιουδαίος, τον πλησίασε, του καθάρισε και του έδεσε τις πληγές, τον ανέβασε στο ζώο του και τον πήγε σ' ένα **πανδοχείο**, για να τον περιποιηθούν. Πλήρωσε τον ξενοδόχο για τη διαμονή και τη φροντίδα του πληγωμένου. Την άλλη μέρα φεύγοντας είπε στον ξενοδόχο: «Ό,τι παραπάνω ξοδέψεις θα σου το δώσω, όταν ξαναπεράσω».

Αγάπη προς τον πλησίον

Ο Σαμαρείτης συμπόνεσε και **ελέησε** τον άνθρωπο που συνάντησε πληγωμένο στον δρόμο. Δεν τον ενδιέφερε αν ήταν συμπατριώτης του, αν είχαν την ίδια πίστη ή αν μιλούσαν την ίδια γλώσσα. Ο Χριστός ενδιαφέρεται, αγαπά και φροντίζει όλους τους ανθρώπους. Κάνοντας κι εμείς το ίδιο ο κόσμος μας γίνεται πιο όμορφος.

Η αληθινή αγάπη

Μαθαίνω τις λέξεις

πλησίον: Σημαίνει ο κοντινός, ο δικός μας. «Πλησίον» για τους χριστιανούς είναι κάθε συνάνθρωπος ανεξάρτητα από φυλή, θρησκεία, γλώσσα.

Λευίτης: Βοηθός του ιερέα στον ναό των Ιεροσολύμων.

Σαμαρείτης: Ο κάτοικος της Σαμάρειας (μια πόλη στο βόρειο μέρος της Παλαιστίνης, βλ. χάρτη σελ. 84).

πανδοχείο: Μικρό ξενοδοχείο, μέρος που μπορεί κανείς να φάει και να κοιμηθεί.

ελέησε (ελεώ): Έδειξε συμπόνια βοηθώντας.

Η αγάπη δεν έχει χρώμα!

Πολλοί άνθρωποι έχουν ανάγκη την αγάπη και τη βοήθειά μας. Κάποιοι απ' αυτούς μπορεί να βρίσκονται δίπλα μας. Όμως εμείς πολλές φορές δεν τους αποδεχόμαστε, γιατί είναι διαφορετικοί από εμάς. Ίσως είναι από άλλη χώρα ή έχουν άλλο χρώμα ή μιλούν άλλη γλώσσα ή έχουν μια αναπηρία. Έχεις σκεφτεί ποτέ πως η αγάπη δεν έχει χρώμα και μιλά πάντα την ίδια γλώσσα;

Σκέψου και συζήτησε με τους συμμαθητές σου το θέμα αυτό. Να αναφέρεις «καλούς Σαμαρείτες» που έχεις γνωρίσει στη γειτονιά σου, στην ενορία σου ή στο χωριό των γονιών σου ή που άκουσες ή που διάβασες γι' αυτούς.

«Την αγάπη σαν προσφέρεις
δε ζητάς ανταμοιβή.
Η αγάπη αγάπη ψάχνει
και χορταίνει, όταν τη βρει».
«Παραμύθια της Καλαβρίας», Π. Ζούρας

Με λίγα λόγια

- Κάθε άνθρωπος είναι πλησίον μας.
- Μπορούμε κι εμείς να βοηθάμε κάθε άνθρωπο που έχει ανάγκη, σε όποια φυλή ή θρησκεία κι αν ανήκει, κι έτσι γινόμαστε καλοί Σαμαρείτες.
- Η αγάπη προς όλους τους ανθρώπους ομορφαίνει τη ζωή.

Με μία φράση

Όπως ο Χριστός αγαπά και φροντίζει όλους τους ανθρώπους, έτσι κι εμείς αγαπούμε τους συνανθρώπους μας και κάνουμε τη ζωή μας πιο όμορφη.

Η Αγία Φιλοθέη: Παράδειγμα καλοσύνης

Η Αγία Φιλοθέη έζησε στην Αθήνα την εποχή που η πατρίδα μας ήταν σκλαβωμένη στους Τούρκους. Καταγόταν από πλούσια και αρχοντική οικογένεια. Από μικρή έδειχνε έναν χαρακτήρα γεμάτο καλοσύνη και ευαισθησία.

Η αρχόντισσα με την ευγενική ψυχή

Όταν μεγάλωσε, ζούσε ζωή ασκητική, με προσευχή και ελεημοσύνη. Κάποια στιγμή η μεγάλη αγάπη προς τον Θεό την οδήγησε στην απόφαση να χτίσει μοναστήρι με δικά της χρήματα. Ένα άλλο μέρος της περιουσίας της το διέθεσε στους φτωχούς. Μετά από λίγο καιρό έγινε μοναχή και πήρε το όνομα Φιλοθέη. Το μοναστήρι όμως της Φιλοθέης ήταν διαφορετικό από τ' άλλα. Μέσα σ' αυτό στεγάζονταν σχολείο για να μαθαίνουν γράμματα τα ελληνόπουλα, νοσοκομείο, ορφανοτροφείο, γηροκομείο και **επαγγελματικό εργαστήριο**. Εκεί οι νεαρές κοπέλες μάθαιναν να υφαίνουν, να πλέκουν και να ράβουν. Μαζί με την επαγγελματική εκπαίδευση η Φιλοθέη δίδασκε στα νεαρά κορίτσια τον λόγο του Θεού και συμπαραστεκόταν σε κάθε πρόβλημά τους.

Οι Τούρκοι όμως ζητούσαν αφορμή να της κάνουν κακό. Τη συνέλαβαν ξαφνικά με την κατηγορία πως προστάτευε στο μοναστήρι αιχμάλωτες γυναίκες. Τελικά, την άφησαν ελεύθερη.

Το μαρτύριο της Αγίας Φιλοθέης

Μετά από λίγο καιρό σε ώρα **αγρυπνίας**, οπλισμένοι Τούρκοι μπήκαν στον ναό και ξυλοκόπησαν άγρια την Αγία. Την άφησαν βαριά τραυματισμένη, ενώ καταπικραμένες οι υπόλοιπες μοναχές αγωνίστηκαν να τη συνεφέρουν και να την ανακουφίσουν από τους πόνους της. Μετά από πέντε μήνες η Αγία παρέδωσε την ψυχή της στον αγαπημένο της Ιησού.

Το μοναστήρι της βρισκόταν στην Αθήνα, στα Πατήσια, όπου διατηρείται ακόμη και σήμερα το εκκληράκι του Αγίου Ανδρέα. Ένα άλλο εκκληράκι της βρισκόταν στο προάστιο Φιλοθέη, που πήρε από την Αγία το όνομά του. Η Εκκλησία μας τιμά τη μνήμη της στις 19 Φεβρουαρίου. Το τίμιο λείψανό της φυλάσσεται στον Μητροπολιτικό ναό των Αθηνών.

Μαθαίνω τις ηέξεις

επαγγελματικό εργαστήρι: Χώρος όπου οι άνθρωποι μαθαίνουν κάποια τέχνη.

αγρυπνία: Νυκτερινή Ακολουθία.

μαρτύριο: Θάνατος μετά από βασανιστήρια.

Απολυτίκιο της Αγίας Φιλοθέης

«Αθηναίων ή πόλις ή περιώνυμος Φιλοθέην τιμᾷ τήν όσιομάρτυρα καί ασπάζεται αὐτῆς τὸ θεῖον λείψανον, ὅτι ἐβίωσε σεμνῶς καί μετήλθαξε τὸ ζῆν ἀθλήσει καί μαρτυρίῳ, καί νῦν πρεσβεύει πρὸς τὸν Σωτῆρα διδόναι πᾶσι τὸ θεῖον ἔλεος».

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Η φημισμένη πόλη της Αθήνας τιμά τη Φιλοθέη, την οσία* και μάρτυρα, και ασπάζεται το θείο της λείψανο, διότι έζησε με σεμνότητα και έδωσε τη ζωή της για τον Χριστό. Και τώρα προσεύχεται για μας στον Σωτήρα να δίνει σε όλους μας το θεϊκό του έλεος.

Συζητώ και γράφω:

1. Τι ήταν εκείνο που έκανε το μοναστήρι της Αγίας Φιλοθέης να ξεχωρίζει από τ' άλλα;
2. Ποιοι Άγιοι είναι προστάτες της οικογένειάς σας και της περιοχής όπου ζείτε; Τι ξέρετε για τη ζωή και την προσφορά τους;

Με λίγα λόγια

- Η Αγία Φιλοθέη αγάπησε από παιδί τον Χριστό.
- Αφιέρωσε τη ζωή της με καλοσύνη στην υπηρεσία των φτωχών και στην εκπαίδευση των παιδιών, αγοριών και κοριτσιών.
- Στο τέλος της ζωής της μαρτύρησε για τον Χριστό.

Με μία φράση

Η Αγία Φιλοθέη αγάπησε τους ανθρώπους και τον Χριστό και έδωσε γι' αυτόν και τη ζωή της.

* οσία: Μοναχή που ζει αγία ζωή.

Το κακό ασχημίζει τη ζωή

Ο

Χριστός μιλούσε κάποτε στους ανθρώπους για τα εμπόδια που εμφανίζονται ξαφνικά μπροστά μας, όπως τα **ζιζάνια** φυτρώνουν στα χωράφια ανάμεσα στα σιτάρια. Έλεγε πως μαζί με τους

Το σιτάρι και τα ζιζάνια

Φώτης Κόντογλου, Ο καιρός του θερισμού (λεπτομέρεια).

καλούς σπόρους **ριζώνουν** στη γη και σπόροι που δε χρειάζονται και μάλιστα μεγαλώνουν προσπαθώντας να καταστρέψουν τα στάχνα! Έτσι γίνεται και στη ζωή μας, όταν εμφανίζονται άνθρωποι που θέλουν να μας απομακρύνουν από τον Θεό.

Ο πόλεμος, ένα μεγάλο κακό

Υπάρχουν άνθρωποι που μόνο τη δυστυχία των άλλων έχουν στο μυαλό τους. Ανάμεσα σ' αυτούς είναι κι εκείνοι που προκαλούν τους πολέμους. Μοιάζουν με τα ζιζάνια που **κυριεύουν** τα πάντα και εμποδίζουν την πρόοδο και ευτυχία των συνανθρώπων τους.

Ο πόλεμος είναι ίσως το μεγαλύτερο κακό που μπορεί να εμφανιστεί στη ζωή μας και στο περιβάλλον. Άνθρωποι αθώοι χάνουν τη ζωή τους, παιδιά μένουν ορφανά και η πείνα απλώνεται παντού. Όμως με τις καταστροφές που προκαλούν στο τέλος καταστρέφονται ακόμα και τα ίδια, τα ζιζάνια, γιατί η φωτιά του πολέμου δεν είναι σίγουρο ότι θα χτυπήσει και θα κάψει μόνο τα στάχνα. Ο πόλεμος κάνει να υποφέρουν ακόμα κι αυτοί που ξεκίνησαν το κακό.

Αν κάθε άνθρωπος φυτέψει τον σπόρο της ειρήνης μέσα στην καρδιά του, θα μπορέσει σιγά σιγά να νικήσει τα ζιζάνια που βρίσκονται γύρω του. Γιατί η αγάπη και η ειρήνη είναι πάντα πιο δυνατές.

Μαθαίνω τις λέξεις

ζιζάνια: Άγρια χόρτα στα χωράφια.

ριζώνουν (ριζώνω): Βγάζουν ρίζες.

κυριεύουν (κυριεύω): Γίνονται κυρίαρχα, νικούν.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Βρίσκω σε εφημερίδες φωτογραφίες ή άρθρα σχετικά με πολέμους που γίνονται στον πλανήτη μας. Εκφράζω τα συναισθήματά μου για όσα βλέπω και διαβάζω.

Πόλεμος και Ειρήνη

Με το υλικό που μάζεψα φτιάχνω ένα φωτογραφικό κολάζ για τον πόλεμο. Φτιάχνω ένα ακόμη με ζωγραφιές για την ειρήνη. Στο σπίτι, ζητώ από έναν μεγαλύτερο (παππού, γιαγιά), να μου πει τι θυμάται από κάποιον πόλεμο που ίσως έζησε. Ανακοινώνω στην τάξη τη συνέντευξή μου.

Ο Πόλεμος είναι ίσως το μεγαλύτερο κακό στη ζωή του ανθρώπου

Πηγή φωτ.: Ημερολόγιο 1998, Ιερά Μονή Ξενοφώντος.

Σκηνή της «Αποκάλυψης», τοιχογραφία εξωνάρθηκα (1637). Μονή Ξενοφώντος, Άγιο Όρος.

Με λίγα λόγια

- Όπως στα χωράφια φυτρώνουν τα ζιζάνια, έτσι και στον δρόμο μας εμφανίζονται κάθε φορά άνθρωποι που θέλουν να μας απομακρύνουν από τον δρόμο του Θεού.
- Ο πόλεμος είναι ίσως το μεγαλύτερο κακό που μπορεί να εμφανιστεί στη ζωή μας.

Με μία φράση

Οι άνθρωποι και το περιβάλλον κινδυνεύουν από το κακό που υπάρχει στον κόσμο.

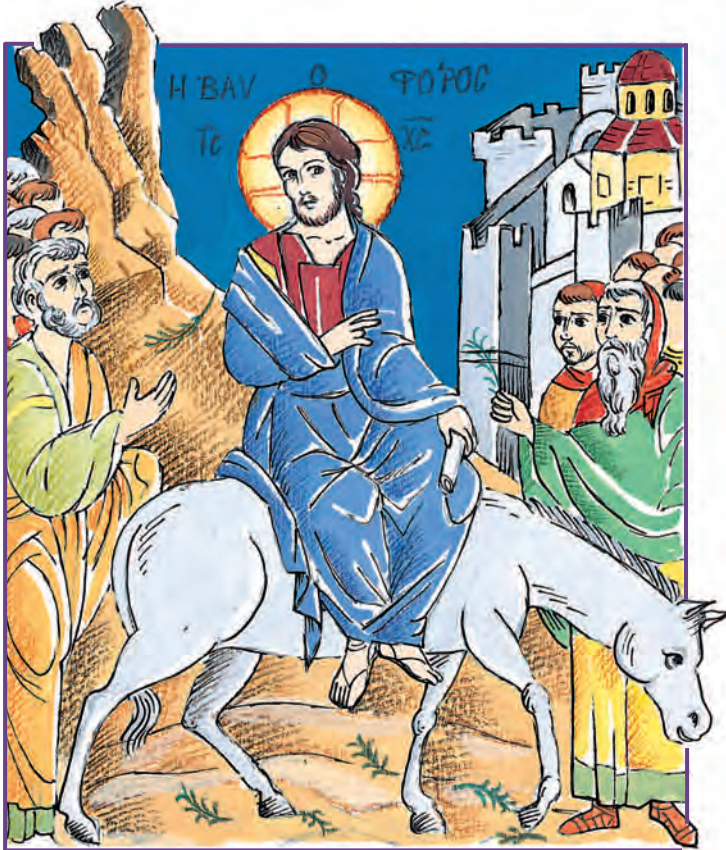
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

Τα Πάθη και η Ανάσταση του Χριστού

35

Αρχίζουν τα Πάθη του Χριστού

Η είσοδος του Χριστού στα Ιεροσόλυμα

Μετά την ανάσταση του Λαζάρου, ο Ιησούς ήρθε στα Ιεροσόλυμα, για να γιορτάσει το **Πάσχα** με τους μαθητές του. Ο λαός τον περίμενε και τον υποδέχθηκε με κλαδιά φοινικιάς, φωνάζοντας: «Ευλογημένος είσαι εσύ που έρχεσαι από τον Θεό». Όλοι πανηγύριζαν εκτός από τους Γραμματείς και τους Φαρισαίους που αποφάσισαν να τον συλλάβουν και να τον θανατώσουν, χωρίς άλλη αναβολή.

Ο Μυστικός Δείπνος και η προδοσία

Στον Μυστικό Δείπνο ο Ιησούς παρέδωσε το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας στους μαθητές του. Πριν από το Δείπνο ο Κύριος έπλυνε τα πόδια τους, για να τους δείξει ότι πρέπει να είναι ταπεινοί και να υπηρετούν τους αδελφούς τους.

Ενώ έτρωγαν, ο Χριστός είπε ότι κάποιος απ' αυτούς θα τον προδώσει. Αφού πήρε ένα κομμάτι ψωμί και το βούτηξε στο **κοινό πιάτο**, το έδωσε στον Ιούδα και του είπε να κάνει γρήγορα αυτό που σκέφτεται. Γιατί ο Ιησούς ήξερε πως ο Ιούδας θα τον παρέδιδε στους **αρχιερείς** για **τριάντα αργύρια**.

Μετά τον Δείπνο πήγαν στο Όρος των Ελαιών και ο Ιησούς προσευχήθηκε με πόνο και λύπη γνωρίζοντας ότι είχε φθάσει η ώρα για τη μεγάλη θυσία του. Πράγματι μετά από λίγο φάνηκε ο Ιούδας μαζί με Ρωμαίους στρατιώτες οι οποίοι τον συνέλαβαν.

Η προσευχή και η σύλληψη του Ιησού

Πρώτα έφεραν τον Ιησού στον αρχιερέα για να τον δικάσει. Εκεί προσπάθησαν να βρουν κάτι εναντίον του. Του έκαναν ερωτήσεις, για να τον παγιδέψουν, ενώ παρουσίασαν

ψευδομάρτυρες που τον κατηγορήσαν ότι μιλούσε με μεγάλη ασέβεια για τον Θεό. Στο τέλος ο αρχιερέας ρώτησε τον Χριστό αν είναι ο Μεσσίας, ο Υιός του Θεού. Ο Ιησούς απάντησε: «Εσύ, μόνος σου το είπες» και τότε βρήκαν την αιτία που γύρευαν. Τον χτύπησαν, τον έβρισαν και την άλλη μέρα τον οδήγησαν στον Πιλάτο, τον Ρωμαίο διοικητή, για να **εγκρίνει** την απόφαση των Αρχιερέων.

Οι αρχιερείς και ο Πιλάτος δικάζουν τον Χριστό

Ο Πιλάτος εξέτασε τον Ιησού, αλλά κατάλαβε ότι ήταν αθώος. Επειδή ήταν έθιμο να ελευθερώνεται ένας φυλακισμένος το Πάσχα, παρουσίασε στον λαό τον Βαραββά, έναν φοβερό ληστή, και τον Χριστό. Κάλεσε τότε τους συγκεντρωμένους να αποφασίσουν ποιον θέλουν να απελευθερώσει. Το εξαγριωμένο πλήθος ζήτησε να απελευθερώσει τον Βαραββά, ενώ τον Ιησού να τον σταυρώσει. Για να δείξει ο Πιλάτος ότι δεν είναι υπεύθυνος για την καταδίκη του Ιησού, έπλυνε τα χέρια του μπροστά τους και παρέδωσε τον Ιησού, για να σταυρωθεί.

Μαθαίνω τις λέξεις

Πάθη του Χριστού: Τα μαρτύρια που υπέμεινε ο Κύριός μας από τη σύλληψή του ως τον θάνατό του πάνω στον Σταυρό.

Πάσχα: Γιορτή των Ιουδαίων για να θυμούνται την απελευθέρωσή τους από τους Αιγυπτίους.

κοινό πιάτο: Το ίδιο πιάτο από το οποίο έτρωγαν όλοι.

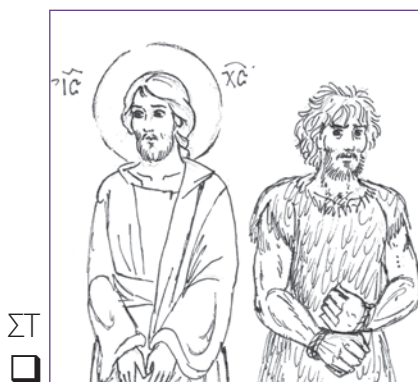
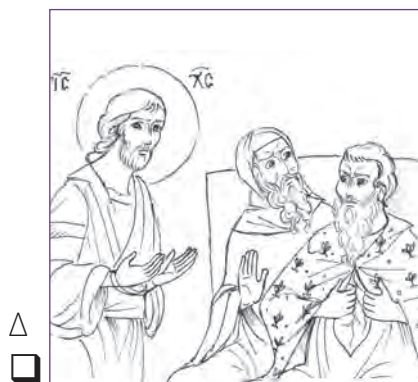
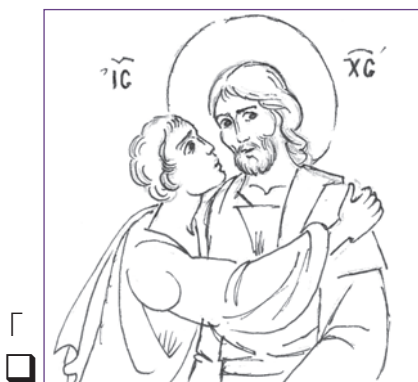
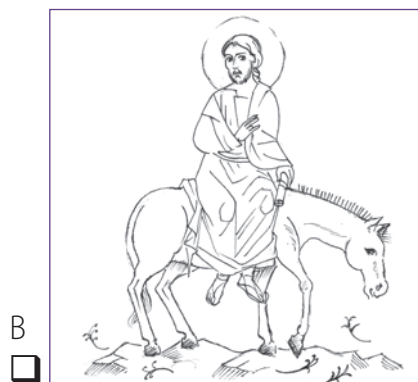
αρχιερέας: Θρησκευτικός αρχηγός των Ιουδαίων.

τριάντα αργύρια: Τα χρήματα που έλαβε ο Ιούδας από τους αρχιερείς.

ψευδομάρτυρας: Αυτός που λέει ψέματα στο δικαστήριο.

εγκρίνει (εγκρίνω): Δέχεται μια απόφαση.

Βάζω στη σωστή χρονολογική σειρά τις εικόνες και χρωματίζω

Με λίγα λόγια

- Ο λαός υποδέχτηκε τον Ιησού στα Ιεροσόλυμα ως Μεσσία.
- Λίγο πριν από τον Μυστικό Δείπνο ο Χριστός έπλυνε τα πόδια των μαθητών του, για να τους δείξει την ταπείνωση.
- Ο Ιούδας οδήγησε τους στρατιώτες στο Όρος των Ελαιών όπου ο Ιησούς προσευχόταν και εκεί τον συνέλαβαν.
- Οι αρχιερείς καταδίκασαν σε θάνατο τον Ιησού με ψεύτικες κατηγορίες.
- Ο Πιλάτος κατάλαβε ότι ο Ιησούς ήταν αθώος, αλλά τον παρέδωσε να σταυρωθεί, αφού ο λαός αυτό ήθελε να γίνει.

Με μία φράση

Με την είσοδο του Χριστού στα Ιεροσόλυμα αρχίζει η πορεία του προς τη μεγάλη θυσία, αφού μετά από λίγο συλλαμβάνεται και καταδικάζεται να σταυρωθεί.

Μ

ετά την καταδίκη του Ιησού άρχισε και το μαρτύριό του. Οι στρατιώτες τον έντυσαν με κόκκινο μανδύα, του φόρεσαν αγκάθινο στεφάνι στο κεφάλι και του έδωσαν να κρατά ένα κα-

Η Σταύρωση του Χριστού

λάμι. Ήθελαν έτσι να τον κοροϊδέψουν και φώναζαν χτυπώντας τον: «Ζήτω ο βασιλιάς των Ιουδαίων».

Ο Χριστός υπέμεινε σιωπηλός μέχρι την ώρα που τον πήραν για να τον θανατώσουν. Σήκωσε τον σταυρό του ως τον λόφο του Γολγοθά, όπου θα γινόταν η Σταύρωση. Όταν έφτασαν, οι στρατιώτες έβγαλαν τα ρούχα του Ιησού και τον σταύρωσαν μαζί με δύο ληστές. Κατόπιν μοιράστηκαν τα ρούχα του και συνέχισαν να τον περιγελούν λέγοντας: «Αφού είσαι γιος του Θεού, γιατί δεν κατεβαίνεις από τον σταυρό?».

Ο Ιησούς όμως φανέρωσε ακόμη μια φορά την αγάπη του στους ανθρώπους, συγχωρώντας τους σταυρωτές του λέγοντας: «*Πάτερ, άφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι*».*

Ο Χριστός και οι δυο ληστές

Ο ένας από τους δύο ληστές κορόιδευε κι αυτός τον Ιησού. Τότε ο άλλος ληστής

του είπε: «Εμείς δίκαια τιμωρούμαστε, αυτός όμως είναι αθώος». Έπειτα τον παρακάλεσε να μην τον ξεχάσει στη Βασιλεία του. Και ο Κύριος τον βεβαίωσε ότι θα είναι μαζί του στον Παράδεισο.

Αργότερα ο Ιησούς ψιθύρισε: «Διψώ...». Ένας στρατιώτης βούτηξε ένα σφουγγάρι σε ξίδι και μ' ένα καλάμι το έφερε στα χείλη του Κυρίου. Αμέσως μετά παρέδωσε το πνεύμα του λέγοντας: «**Τετέλεσται**».

Ο Θάνατος του Ιησού

* «Πάτερ, άφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι»: «Πατέρα μου, συγχώρεσέ τους, δεν ξέρουν τι κάνουν».

Όσο ο Ιησούς ήταν πάνω στον σταυρό, σκοτάδι είχε σκεπάσει τη γη. Με τον θάνατό του έγινε ένας φοβερός σεισμός. Η φύση συμμετείχε έτσι στον θάνατο του Δημιουργού της. Όλοι κατάλαβαν ότι ο Χριστός δεν ήταν σαν τους άλλους ανθρώπους. Ένας Ρωμαίος αξιωματικός τρόμαξε και είπε: «Αλήθεια! Ο άνθρωπος αυτός ήταν γιος του Θεού».

Μαθαίνω τις λέξεις

Τετέλεσται: Με τη φράση αυτή ο Ιησούς εννοούσε ότι τελείωσαν όλα όσα είχε να κάνει, για να βρουν οι άνθρωποι τον δρόμο τους και να σωθούν.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Συγκεντρώνω υλικό από τους Αγίους Τόπους (φωτογραφίες, κάρτες, διαδίκτυο, εγκυκλοπαίδεια). Το παρουσιάζω στην τάξη και συζητούμε.

Κρυπτόλεξο

Βρίσκω 5 λέξεις από το μάθημα που είναι κρυμμένες.

Π	Κ	Ν	Φ	Η	Ξ	Ψ	Δ	Ρ	Ι	Λ	Κ
Ζ	Η	Δ	Ε	Ρ	Η	Σ	Ι	Θ	Τ	Σ	Π
Ν	Υ	Μ	Ε	Ρ	Κ	Χ	Ψ	Ρ	Κ	Ε	Α
Σ	Λ	Σ	Τ	Α	Υ	Ρ	Ω	Σ	Η	Φ	Λ
Ω	Ν	Μ	Η	Ξ	Γ	Ι	Π	Μ	Τ	Ε	Σ
Τ	Ε	Τ	Ε	Λ	Ε	Σ	Τ	Α	Ι	Κ	Ν
Β	Η	Ν	Φ	Ρ	Υ	Τ	Κ	Ν	Ε	Σ	Ω
Σ	Δ	Γ	Ο	Λ	Γ	Ο	Θ	Α	Σ	Ζ	Α
Ξ	Υ	Τ	Ν	Σ	Ζ	Σ	Π	Ν	Ε	Γ	Υ

Με λίγα λόγια

- Ο Χριστός υπέμεινε σιωπηλός το μαρτύριό του και συγχώρεσε τους σταυρωτές του που τον κορόιδευαν.
- Ο Κύριος βεβαίωσε τον ληστή που μετανόησε ότι θα είναι μαζί του στον Παράδεισο.
- Η φύση συμμετείχε θαυμαστά στη λύπη για τον θάνατο του Κυρίου και πολλοί άνθρωποι κατάλαβαν ότι αυτός είναι ο Υιός του Θεού.

Με μία φράση

Με τη σταυρική του θυσία ο Χριστός έδειξε τη μεγάλη αγάπη του για τους ανθρώπους.

Μεγάλη Παρασκευή: «Ἡ Ζωή ἐν τάφῳ»*

Πλησίαζε το βράδυ και οι Ιουδαίοι ζήτησαν από τον Πιλάτο να απομακρύνει τους σταυρωμένους από τον λόφο. Τότε παρουσιάστηκαν

στον Πιλάτο ο Ιωσήφ από την Αριμαθαία και ο Νικόδημος, δύο κρυφοί μαθητές του Χριστού. Ζήτησαν το σώμα του και μαζί τον κατέβασαν από τον σταυρό. Τον τύλιξαν με καθαρό σεντόνι και τον άλειψαν με αρώματα. Κατόπιν τον τοποθέτησαν στον καινούριο τάφο που ο Ιωσήφ είχε ετοιμάσει για τον εαυτό του. Έκλεισαν τον τάφο μ' ένα μεγάλο λιθάρι κι έφυγαν.

Όμως οι αρχιερείς είχαν τον φόβο μήπως οι μαθητές του Ιησού κλέψουν το σώμα του δασκάλου τους και ύστερα διαδώσουν πως αναστήθηκε. Ζήτησαν λοιπόν από τον Πιλάτο να στείλει στρατιώτες, για να τον φυλάξουν. Έγινε κι αυτή τους η επιθυμία και για μεγαλύτερη σιγουριά **σφράγισαν** τον τάφο.

*Η Αποκαδήλωση
και η Ταφή του Χριστού*

* Ἡ Ζωή ἐν τάφῳ: Η ζωή μέσα στον τάφο.

Ο λαός μας ζει αυτή την ημέρα με ξεχωριστή συγκίνηση και ευλάβεια. Το πρωί γίνεται

η Ακολουθία της Αποκαθήλωσης. Προς το τέλος της ο ιερέας κατεβάζει το σώμα του Κυρίου μας από τον σταυρό, το τυλίγει με ένα κάτασπρο σεντόνι και μπαίνει στο Άγιο Βήμα. Μετά από λίγο βγαίνει κρατώντας χρυσοκέντητο ύφασμα. Το τοποθετεί στον **Επιτάφιο**, που τον στολίζουν από τη Μ. Πέμπτη το βράδυ τα κορίτσια της ενορίας με λουλούδια, για να είναι πολύχρωμος και ευωδιαστός. Κατά τη διάρκεια του στολισμού ψάλλουν ύμνους της Αποκαθήλωσης ή το **μοιρολόι** της Παναγίας που είναι διαφορετικό από τόπο σε τόπο.

Το απόγευμα αρχίζει η Ακολουθία του Επιταφίου και όταν νυχτώσει γίνεται η **περιφορά** του. Μπροστά πηγαίνει ο Σταυρός, τα εξαπτέρυγα, ο Επιτάφιος και οι ιερείς με τους ψάλτες. Ο λαός που ακολουθεί ψάλλει τα **εγκώμια**, κρατώντας αναμμένες λαμπάδες. Στα σταυροδρόμια και στις πλατείες η **πομπή** σταματά και οι ιερείς κάνουν **δεήσεις**. Όταν ο Επιτάφιος γυρίσει στον ναό και τελειώσει η Ακολουθία, ο ιερέας δίνει για ευλογία στους πιστούς από ένα λουλούδι του Επιταφίου και όλοι φεύγουν με την **προσμονή της Ανάστασης**.

Πηγή: Οι θησαυροί του Αγ. Όρους, Εκδοτική Αθηνών.

Μαθαίνω τις λέξεις

Αποκαθήλωση: Αφαίρεση των καρφιών από το νεκρό σώμα του Ιησού και κατέβασμά του από τον σταυρό.

σφράγισαν (σφραγίζω): Έκλεισαν πολύ καλά.

Επιτάφιος: Ξύλινη ανθοστόλιστη κατασκευή που συμβολίζει τον τάφο του Χριστού και συνηθίζεται να λέγεται Επιτάφιος.

μοιρολόι: Λυπηρό τραγούδι για τον θάνατο κάποιου ανθρώπου.

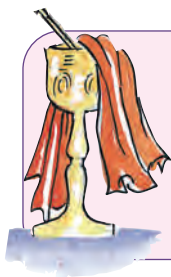
περιφορά: Το πέραςμα του Επιταφίου από τις γειτονιές της ενορίας.

εγκώμια: Ύμνοι της Εκκλησίας για τον Ιησού που βρίσκεται στον τάφο.

πομπή: Πορεία πολλών ανθρώπων μαζί.

δεήσεις: Θερμές προσευχές.

προσμονή της Ανάστασης: Ανυπομονησία για να έρθει η μέρα της Ανάστασης.

Ἡ νηστεία και η εργασία κατά την ημέρα της Μ. Παρασκευής

Ὅπως ὅλη τη Μεγάλη Εβδομάδα, ιδιαίτερα αὐτὴν τὴν ἡμέρα τῆς ταφῆς τοῦ Κυρίου νηστεύουμε. Δηλαδή τρώμε λίγο φαγητό χωρίς λάδι ὁμως. Ἀλλά και οἱ εργασίες που κάνουν οἱ ἄνθρωποι περιορίζονται στὶς ἀπαραίτητες.

Εγκώμια

Αἱ γενεαὶ πάσαι, ὕμνον τῇ ταφῇ σου προσφέρουσι, Χριστέ μου.
Ὡ γλυκύ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου τέκνον, ποῦ ἔδου σου τό κάλλος;

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Ὅλες οἱ γενιές τῶν ἀνθρώπων λένε ὕμνους γιὰ τὴν ταφή σου, Χριστέ μου.
Γλυκιά μου ἀνοιξη, ολόγλυκο παιδί μου, ποῦ χάθηκε ἡ ομορφιά σου;

Δραστηριότητα

Διαβάζω τὸ παρακάτω μοιρολόι ἀπὸ τὴ Μικρά Ἀσία καὶ συζητῶ στὴν τάξη γι' αὐτὰ που λέει. Κατόπιν βρίσκω καὶ ἐγὼ μοιρολόγια τῆς Μ. Παρασκευῆς ἀπὸ διάφορα μέρη καὶ τα παρουσιάζω στὴν τάξη.

Σήμερα μαύρος ουρανός, σήμερα μαύρη μέρα,
σήμερ' ἀγγέλοι, ἀρχάγγελοι, ὅλοι μαυροφοροῦνε,
σήμερα ὅλοι θλίβονται καὶ τὰ βουνὰ λυποῦνται,
σήμερα πάνε καὶ ἐρχονται στὴς Παναγίας τὴν πόρτα...

Με ἡίγα ῥόγια

- Ο Ἰωσήφ ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαία καὶ ὁ Νικόδημος ἀποκαθήλωσαν καὶ ἔθαψαν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
- Οἱ ἀρχιερεῖς τοποθέτησαν στρατιῶτες με τὴν ἀδεία τοῦ Πιλάτου γιὰ νὰ φυλάξουν τὸν τάφο καὶ τὸν σφράγισαν.
- Τὸ πρωὶ τῆς Μεγάλῃς Παρασκευῆς στοὺς ναοὺς γίνεται ἡ Ἀκολουθία τῆς Ἀποκαθήλωσης.
- Τὸ βράδυ τῆς Μεγάλῃς Παρασκευῆς κατὰ τὴν περὶφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου στοὺς δρόμους τῆς ἐνορίας, ψάλλονται τὰ εγκώμια.

Με μία φράση

Τὴ Μεγάλῃ Παρασκευῇ, που εἶναι ἡμέρα τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ, ὁ λαός μας συμμετέχει με εὐλάβεια στὶς Ἀκολουθίες που γίνονται στοὺς ναοὺς, ἀκολουθώντας τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου τοῦ.

«Χριστός Ἀνέστη!»

Τρεις μέρες είχαν περάσει από την ταφή του Ιησού. Τρεις αφοσιωμένες μαθήτριες του Χριστού, η Μαρία η Μαγδαληνή, η Σαλώμη και η Μαρία του Ιακώβου, επισκέφτηκαν το μνήμα, για να αλείψουν το σώμα του νεκρού με **μύρα**, όπως ήταν το έθιμο. Φτάνοντας όμως εκεί βρήκαν τον τάφο ανοικτό και το σώμα του αγαπημένου τους δασκάλου έλειπε. Κι ενώ οι απορίες βούιζαν σαν μέλισσες στο κεφάλι τους, ένας άγγελος εμφανίστηκε μπροστά τους. Το πρόσωπό του ήταν φωτεινό σαν αστραπή και ο χιτώνας του άσπρος σαν το χιόνι.

Οι μυροφόρες στον τάφο του Χριστού

– Μη φοβάστε! τους είπε. Ξέρω ότι ψάχνετε τον Ιησού που σταυρώθηκε. Όμως γιατί ζητάτε τον ζωντανό ανάμεσα στους νεκρούς; Ο Κύριος αναστήθηκε, όπως σας το είχε πει. Πηγαίστε γρήγορα λοιπόν να αναγγείλετε την Ανάσταση στους μαθητές του. Πείτε τους να πάνε στη Γαλιλαία. Ο Ιησούς θα τους συναντήσει εκεί!

Οι μυροφόρες γεμάτες χαρά έτρεξαν ν' αναγγείλουν στους μαθητές το μήνυμα της Ανάστασης. Καθώς πήγαιναν εμφανίστηκε μπροστά τους ο Κύριος λέγοντάς τους:

– Χαίρετε!

Εκείνες έπεσαν στα πόδια και τον προσκύνησαν.

Ο Ιησούς, που κατάλαβε ότι οι γυναίκες ταραχτήκαν, είπε να μη φοβούνται, αλλά να ειδοποιήσουν γρήγορα τους μαθητές του ότι θα τους συναντήσει στη Γαλιλαία.

Η Ανάσταση του Χριστού είναι η πιο σημαντική γιορτή της Εκκλησίας μας. Ο θάνατος νικήθηκε! Τον νίκησε η ζωή! Όπως το φως νικάει το σκοτάδι! Ο Χριστός είναι το Φως και η Ζωή που μέσα μας γίνεται δύναμη, για να νικήσουμε τον θάνατο. Ο θάνατος είναι κάτι **πρόσκαιρο** σαν τον ύπνο. Γι' αυτό οι χριστιανοί τα νεκροταφεία τα λένε κοιμητήρια. Εκεί οι αγαπημένοι μας **αναπαύονται** και περιμένουν μαζί με όλους μας τη δική τους ανάσταση.

Ο Χριστός νίκησε τον θάνατο

Μαθαίνω τις λέξεις

μυροφόρες: Οι γυναίκες που πήγαν στον τάφο του Ιησού, για να αλείψουν το σώμα του με αρώματα, όπως ήταν το έθιμο.

μύρα: Αρώματα.

πρόσκαιρο: Προσωρινό.

αναπαύονται (αναπαύομαι): Ξεκουράζονται.

Ο Πασχαλινός χαιρετισμός

Χριστός Ἀνέστη!
Ἀληθῶς Ἀνέστη!

Πηγή φωτ: ΕΕΕ. Εκδοτική Αθηνών

Κωνσταντίνος Παρθένης, «Η Ανάστασις» (1917)
Ελαιογραφία (Αθήνα, Εθνική Πινακοθήκη).

Συζητώ μέσα στην τάξη

Τροπάριο

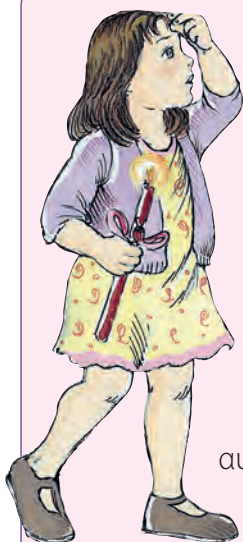
Χριστός Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν
θανάτῳ θάνατον πατήσας
καί τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι
ζωὴν χαρισάμενος.

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Ο Χριστός αναστήθηκε από τους νεκρούς, νίκησε τον θάνατο και μας χάρισε την αιώνια ζωή.

Το βράδυ της Ανάστασης ψέλνουμε όλοι μαζί στην εκκλησία το τροπάριο αυτό. Συζήτησε με τους συμμαθητές σου πώς καταλαβαίνεις κάθε στίχο. Συζητήστε ακόμη πώς περνάτε την Ανάσταση με τις οικογένειές σας.

Λόγια Πατέρων της Εκκλησίας

«Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι γιορτὴ τῆς γῆς καὶ τ' οὐρανοῦ. Οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἀρχάγγελοι χαίρονται καὶ μαζί μ' αὐτοὺς χαίρεται καὶ γιορτάζει ὁ Κύριος καὶ Θεός μας».

Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

Στην ἐκκλῆσιά για τὴν Ἀνάστασι!

Χρωματίζω καὶ στολίζω τὴν ἐκκλῆσιά για να εἶναι ἑτοιμὴ τὸ βράδυ τῆς Ἀνάστασης.

Με λίγα λόγια

- Πρώτες οἱ μυροφόρες πληροφορήθηκαν ἀπὸ ἓναν ἄγγελο τὴ χαρούμενη εἶδηση τῆς Ἀνάστασης τοῦ Κυρίου.
- Ὁ Χριστὸς με τὴν Ἀνάστασή του νίκησε τὸν θάνατο καὶ μας χάρισε τὴν ἐλπίδα για τὴν αἰώνια ζωή.

Με μία φράση

Ὁ Χριστὸς με τὴν Ἀνάστασή του νίκησε τὸν θάνατο καὶ χάρισε σε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἐλπίδα για τὴν αἰώνια ζωή.

Λαμπρή, μέρα ξέχωρης χαράς!

ρούμε το **Άγιο Φως** από τον ιερέα για ν' ανάψουμε τις λαμπάδες μας και να πούμε το *Χριστός Ανέστη*.

Σε όλη την Ελλάδα οι πιστοί γιορτάζουν την Ανάσταση σύμφωνα με τις συνήθειες κάθε τόπου. Όσοι έχουν διαφορές μεταξύ τους συμφιλιώνονται μέσα στην εκκλησία και, αμέσως μετά τη Θεία Λειτουργία, δίνουν, όπως όλοι οι χριστιανοί, το φιλί της αγάπης. Με το φως που μεταφέρουν στο σπίτι σχηματίζουν το σχήμα του σταυρού στο **ανώφλι** της εξώπορτας. Την Κυριακή του Πάσχα ψήνουν το αρνί, τσουγκρίζουν τα κόκκινα αυγά και σε πολλά μέρη της Ελλάδας στήνουν χορό στο προαύλιο της εκκλησίας.

Είναι τόσο λαμπρές και σπουδαίες οι μέρες που γιορτάζουμε την Ανάσταση του Χριστού, που συνηθίζουμε να τις λέμε αναστάσιμες μέρες ή, με μια λέξη, Λαμπρή.

«Μέρα Λαμπρή, μέρα γιορτή, μέρα λουλουδιασμένη...», τραγουδάνε οι χριστιανοί, για να γιορτάσουν την ωραιότερη μέρα της χριστιανισμής. Ο Χριστός με την Ανάστασή του φέρνει την άνοιξη, την ελπίδα για μια καινούρια ζωή, για μια νέα αρχή. Το Μεγάλο Σάββατο όλα είναι διαφορετικά μέσα στον ναό. Φοράμε τα γιορτινά μας ρούχα και περιμένουμε να πά-

Η Ανάσταση σε διάφορα μέρη της Ελλάδας

Μαθαίνω τις ηέξεις

Άγιο Φως: Η φλόγα που ο ιερέας δίνει στους πιστούς το βράδυ της Ανάστασης η οποία προέρχεται από τον ναό της Αναστάσεως στα Ιεροσόλυμα.

ανώφλι: Το πάνω μέρος της πόρτας.

Τα κόκκινα αυγά

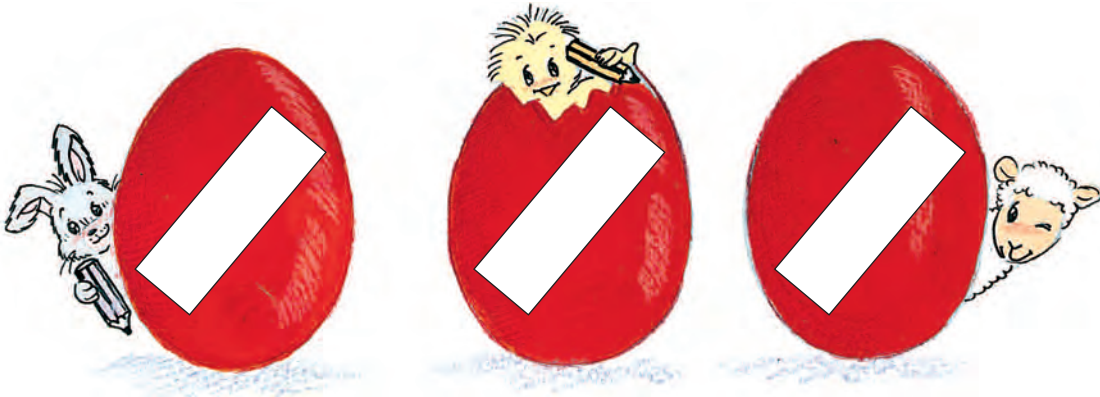

Λένε πως, όταν αναστήθηκε ο Χριστός, μια γυναίκα που κρατούσε ένα καλάθι με αυγά δεν πίστευε πως θα μπορούσε κάτι τέτοιο να έχει συμβεί. Είπε λοιπόν πως, αν ήταν αλήθεια, τότε τα αυγά που κρατούσε θα έπρεπε να γίνουν κόκκινα. Το θαύμα έγινε και τα αυγά κοκκίνισαν. Λένε ακόμη πως τα αυγά τα βάφουμε κόκκινα, γιατί μας θυμίζουν το αίμα του Χριστού πάνω στον σταυρό.

Ζωγράφισε κι εσύ τα δικά σου κόκκινα αυγά και στόλισέ τα με το σχέδιο που θέλεις.

Γεμίζω τα αυγά με τις λέξεις της Λαμπρής

Ανάσταση, Ευαγγελισμός, Λαμπρή, Σαρακοστή, Πάσχα, Επιτάφιος.

Και μην ξεχάσεις!

Φτιάξε ένα λεύκωμα με παραδοσιακές λαμπριάτικες συνταγές στην τάξη σου, απ' όλα τα μέρη της Ελλάδας ή και του κόσμου! Μάζεψε συνταγές για κουλουράκια και βάψε όμορφα τα αυγά σου! Καλή επιτυχία!

Με λίγα λόγια

- Ο Χριστός με την Ανάστασή του έφερε την ελπίδα για μια νέα αρχή, μια νέα ζωή.
- Το βράδυ της Ανάστασης στην εκκλησία οι χριστιανοί ανάβουν με το Άγιο φως τις λαμπάδες τους, ψέλνουν το Χριστός Ανέστη και μετά τη Θεία Λειτουργία δίνουν το φιλί της αγάπης.
- Τα έθιμα της Λαμπρής είναι πολλά και διαφορετικά σε κάθε περιοχή της Ελλάδας, όπως το βάψιμο και το τσούγκρισμα των αυγών ή το γλέντι της Κυριακής.

Με μία φράση

Το φιλί της αγάπης, τα κόκκινα αυγά και τα πασχαλινά κουλούρια είναι μερικά από τα πολλά έθιμα που έχουμε στον τόπο μας τη μέρα της Λαμπρής.

ΧΕΙΡ Π. ΠΟΥΡΚΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

Γιορτές μετά το Πάσχα

Το βράδυ της μέρας εκείνης που οι μαθητές του Χριστού έμαθαν από τις μυροφόρες τη χαρούμενη είδηση της Ανάστασης, ο Κύριος εμφανίστηκε ανάμεσά τους. Φοβισμένοι, με τα παράθυρα και τις πόρτες του σπιτιού κλειστά συζητούσαν αυτά που είχαν συμβεί. Τότε ήταν που φανερώθηκε μπροστά τους! Τους είπε: «**Ειρήνη ὑμῖν**». Η χαρά και η συγκίνηση των μαθητών ήταν μεγάλη. Η πίστη τους δυνάμωσε και πάλι. Ο Δάσκαλός τους αναστήθηκε όπως τους το είχε πει.

Ο Ιησούς εμφανίζεται στους μαθητές του

Ένας όμως από τους μαθητές, ο Θωμάς, δεν ήταν εκεί. Όταν οι μαθητές τού μετέφεραν γεμάτοι χαρά την είδηση για την εμφάνιση του Δασκάλου, αυτός δεν τους πίστεψε και τους είπε:

Η δυσπιστία του Θωμά

– Αν δε δω στα χέρια του τα σημάδια από τα καρφιά κι αν δε βάλω τα δάχτυλά μου πάνω στη λοχισμένη του πλευρά, δεν το πιστεύω!

Και να που ο Κύριος φανερώθηκε πάλι μετά από οχτώ μέρες, με τον ίδιο τρόπο, την ώρα που βρισκόταν εκεί κι ο Θωμάς! Ξαναείπε τη γνώριμη φράση «**Ειρήνη ὑμῖν**» και πλησιάζοντας τον Θωμά του λέει:

«Ο Κύριός μου και Θεός μου»

– Έλα και άγγιξε με το χέρι σου τα σημάδια από τα καρφιά. Σταμάτα να αμφιβάλεις και πίστεψε. Τότε ο Θωμάς αναγνώρισε τον Ιησού και είπε συγκλονισμένος:

– Εσύ είσαι ο Κύριός μου και Θεός μου!

Κι ο Ιησούς του απάντησε:

– Εσύ πίστεψες, γιατί με είδες. Ευτυχισμένοι όμως είναι εκείνοι που θα πιστέψουν χωρίς να με έχουν δει.

Με τη φράση αυτή εννοούσε τους λαούς που θα πίστευαν αργότερα στον Χριστό. Μετά από αυτό το γεγονός ο Θωμάς από **δύσπιστος** έγινε **φλογερός κήρυκας** του Λόγου του Θεού και έφτασε μέχρι τη μακρινή Ινδία. Στο τέλος μαρτύρησε για τον Χριστό.

Μαθαίνω τις ηέξεις

Ειρήνη ύμν: Σας φέρνω την ειρήνη.

δυσπιστία-δύσπιστος: Αυτός που πιστεύει δύσκολα σε κάτι. Ο Θωμάς δυσκολεύτηκε να πιστέψει στην Ανάσταση του Χριστού.

φλογερός κήρυκας: Αυτός που κηρύττει με ενθουσιασμό και με χαρά.

Λόγια Πατέρων της Εκκλησίας

«Αυτή είναι η αληθινή πίστη: Όταν δε βλέπουμε μόνο με τα μάτια του σώματος αλλά και με τα μάτια της ψυχής».

Ιωάννης ο Χρυσόστομος

Συζητώ και γράφω

1. Τι ήταν αυτό που έκανε τον Θωμά δύσπιστο;
2. Πώς αντέδρασε ο Θωμάς βλέποντας ξανά τον Ιησού;
3. Τι σήμαινε η τελευταία φράση του Χριστού «Ευτυχισμένοι αυτοί που θα πιστέψουν χωρίς να με έχουν δει»;

Με λίγα λόγια

- Ο Θωμάς, όταν έμαθε ότι ο Ιησούς εμφανίστηκε στους μαθητές, έδειξε αμφιβολία και δυσπιστία.
- Ο Κύριος εμφανίστηκε πάλι στους μαθητές και ζήτησε από τον Θωμά να πιστέψει.
- Ο Θωμάς πίστεψε κι έγινε φλογερός κήρυκας του λόγου του Θεού.

Με μία φράση

Ο δύσπιστος στην αρχή Θωμάς πιστεύει τελικά στην Ανάσταση του Ιησού και γίνεται κήρυκας του λόγου του Θεού.

Ο Άγιος Γεώργιος

Ο Άγιος Γεώργιος γεννήθηκε στην Καππαδοκία της Μ. Ασίας. Ορφάνεψε μικρός από πατέρα. Η μητέρα του που ήταν χριστιανή τον ανέθρεψε με μεγάλη φροντίδα. Όταν μεγάλωσε, κατατάχτηκε στον στρατό στα χρόνια του αυτοκράτορα Διοκλητιανού, ενός μεγάλου διώκτη των χριστιανών. Γρήγορα έφτασε στο αξίωμα του **χιλίαρχου**. Ως αξιωματικός ελευθέρωσε αιχμαλώτους και υπερασπίστηκε τους φτωχούς.

Κάποτε ο Γεώργιος διατάχτηκε να συλλάβει, να φυλακίσει και να βασανίσει χριστιανούς. Όμως

Ο στρατιώτης που ήταν χριστιανός

αρνήθηκε και ομολόγησε με θάρρος μπροστά στον αυτοκράτορα τη δική του πίστη και την επιθυμία να μαρτυρήσει ο ίδιος για τον Ιησού. Έτσι άρχισαν για τον Γεώργιο μεγάλες ταλαιπωρίες και βασανιστήρια, που όμως δεν του άλλαξαν γνώμη. Τα υπέμεινε με θερμή προσευχή.

Το τέλος του Αγίου

Ο Γεώργιος παρά τα φοβερά μαρτύρια θεραπεύτηκε θαυματουργικά από τον Θεό. Ήταν το **τρόπαιο** του Χριστού για την υπομονή, το θάρρος και την αγάπη του Γεωργίου προς αυτόν. Το γεγονός αυτό είχε ένα ακόμη θαυμαστό αποτέλεσμα. Η σύζυγος του Διοκλητιανού Αλεξάνδρα και μερικοί άρχοντες πίστεψαν στον Χριστό και ομολόγησαν την πίστη τους. Ντρο-

πιασμένος τότε ο αυτοκράτορας διέταξε να αποκεφαλισθεί ο Άγιος που πλησίασε το μαρτύριο με χαρά στην ψυχή λέγοντας μια φράση από τους ψαλμούς του Δαβίδ: «*Ας είναι ευλογημένο το όνομα του Κυρίου που δεν άφησε την ψυχή μας να γίνει τροφή στα δόντια των εχθρών μας*».

Ο Άγιος Γεώργιος ονομάστηκε από την Εκκλησία **Τροπαιοφόρος**. Η μνήμη του τιμάται στις 23 Απριλίου και είναι πολύ αγαπητός Άγιος.

Μαθαίνω τις λέξεις

χιλίαρχος: Αξιωματικός, διοικητής στρατιωτικού σώματος χιλίων ανδρών.

τρόπαιο: Βραβείο.

Τροπαιοφόρος: Αυτός που κρατάει το τρόπαιο, ο νικητής.

Αριθμώ τα γεγονότα της ζωής του Αγίου με τη σωστή χρονολογική σειρά:

- ☐ Φτάνει στον βαθμό του χιλίαρχου.
- ☐ Βασανίζεται για να αρνηθεί την πίστη του.
- ☐ Διατάζεται να συλλάβει χριστιανούς.
- ☐ Οδηγείται στο μαρτύριο.
- ☐ Η σύζυγος του αυτοκράτορα γίνεται χριστιανή.
- ☐ Ομολογεί την πίστη του.

Με λίγα λόγια

- Ο Άγιος Γεώργιος γνώρισε την πίστη στον αληθινό Θεό από τη μητέρα του.
- Ως αξιωματικός του στρατού αρνείται να συλλάβει και να κακομεταχειρισθεί χριστιανούς.
- Ομολογεί την πίστη του και γι' αυτό βασανίζεται φρικτά.
- Θεραπεύεται θαυματουργικά από τον Θεό και το γεγονός αυτό κάνει τη σύζυγο του αυτοκράτορα χριστιανή.
- Με χαρά προχωρεί προς το μαρτύριο.

Με μία φράση

Ο Άγιος Γεώργιος με την αγάπη στον Χριστό και την υπομονή του βγαίνει νικητής από τα βασανιστήρια, οδηγεί άλλους στον Χριστό και φθάνει με χαρά στο μαρτύριο.

Σαράντα ημέρες μετά την Ανάστασή του ο Ιησούς συνάντησε τους μαθητές του στο Όρος των Ελαιών. Τους μίλησε με πολλή αγάπη· «θα είμαι μαζί σας πάντα» τους είπε. Και ακόμα τους διαβεβαίωσε ότι το Άγιο Πνεύμα θα έρθει και θα τους φωτίσει τον νου, για να κηρύξουν τον λόγο του. Τους κάλεσε ακόμη να πάνε σε όλα τα μέρη της γης, για να διδάξουν και να βαπτίσουν στο όνομά του όσους πίστευαν.

Όταν τα είπε αυτά, άρχισε να ανυψώνεται προς τον ουρανό ευλογώντας τους μαθητές και μια **νεφέλη** τον έκρυψε από τα μάτια τους. Ενώ τον κοιτούσαν που ανέβαινε προς τον ουρανό, εμφανίστηκαν ξαφνικά μπροστά τους δυο λευκοντυμένοι άνδρες και τους είπαν:

«Γαλιλαίοι, τι σταθήκατε και κοιτάτε στον ουρανό; Ο Ιησούς, που αναλήφθηκε στον ουρανό, αυτός ο ίδιος θα ξανάρθει, με τον ίδιο τρόπο που τον είδατε να πηγαίνει εκεί».

Οι μαθητές γύρισαν στην Ιερουσαλήμ. Και τι παράξενο πράγμα! Παρόλο που δε θα έβλεπαν πια τον Κύριο, η ψυχή τους ήταν γεμάτη χαρά. Είχαν τη σιγουριά της παρουσίας του δίπλα τους, όπως τους το υποσχέθηκε. Αποτραβήχτηκαν στο σπίτι που έμεναν και ζούσαν με πολλή προσευχή περιμένοντας τον ερχομό του Αγίου Πνεύματος να φωτίσει τις καρδιές τους.

Η **Ανάληψη** του Χριστού γιορτάζεται από την Εκκλησία μας σαράντα μέρες μετά το Πάσχα. Η παραμονή της Ανάληψης είναι η τελευταία μέρα της αναστάσιμης περιόδου που λέμε στην προσευχή μας το «Χριστός Ανέστη!».

Μαθαίνω τις λέξεις**νεφέλη:** Σύννεφο**Ανάληψη:** Ύψωση στον ουρανό.**Απολυτίκιο της Αναλήψεως**

Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, χαροποιήσας τοὺς μαθητάς, τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· βεβαιωθέντων αὐτῶν διὰ τῆς εὐλογίας, ὅτι σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου.

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Αναλήφθηκες ἔνδοξα, Χριστέ Θεέ μας, και γέμισες χαρά τους μαθητές με την υπόσχεση ὅτι θα στείλεις το Πνεῦμα το Ἅγιο. Ακόμη τους βεβαίωσες ευλογώντας τους ὅτι εσὺ εἶσαι ὁ Υἱὸς του Θεοῦ, ὁ λυτρωτής του κόσμου.

Η ακροστιχίδα της Ανάληψης

1. Α — — —	1. Ο Κύριος υποσχέθηκε ὅτι θα ἔλθει στους μαθητές το Πνεῦμα το...
2. Ν — — — —	2. Το σύννεφο που ἔκρυψε τον Ιησοῦ.
3. Α — — — — — — —	3. Ὑμνος της Εκκλησίας.
4. Λ — — — — — —	4. Ουσιαστικό στο απολυτίκιο, που αναφέρεται στον Ιησοῦ.
5. Η — — — — — — — —	5. Η πόλη στην οποία γύρισαν οἱ μαθητές (με ἄρθρο).
6. Ψ — — —	6. Η... τους γέμιζε χαρά.
7. Η — — — — — —	7. Την... της Ανάληψης ψέλνουμε τελευταία μέρα το «Χριστὸς Ἀνέστη» (αντίστροφα).

Με λίγα λόγια

- Στην τελευταία συνάντηση του Ιησοῦ με τους μαθητές, ὁ Κύριος τους διαβεβαίωσε ὅτι θα εἶναι πάντα μαζί τους και ὅτι θα λάβουν Πνεῦμα Ἅγιο, για να κηρύξουν τον λόγο του στα πέρατα της γῆς.
- Ἀργότερα ὁ Ιησοῦς ανυψώθηκε στους ουρανοὺς ευλογώντας τους μαθητές και μια φωτεινὴ νεφέλη τον ἔκρυψε.
- Οἱ μαθητές ἔφυγαν με χαρά στην ψυχὴ τους ἔχοντας τη σιγουριά της παρουσίας του Χριστοῦ στη ζωὴ τους.

Με μία φράση

Ο Ιησοῦς στην τελευταία συνάντηση με τους μαθητές υποσχέθηκε ὅτι θα εἶναι πάντα δίπλα τους και ἀναλήφθηκε στους ουρανοὺς σκορπώντας την ἐλπίδα στις καρδιές τους και σε ολόκληρο τον κόσμο.

Κοσμάς και Δαμιανός: Ανάργυροι ιατροί

Ο Κοσμάς και ο Δαμιανός ήταν δυο αδέρφια, χριστιανοί, ιατροί στο επάγγελμα, που ζούσαν στη Ρώμη. Για την αγιότητα της ζωής τους, ο Κύριος τους αξίωσε να θεραπεύουν θαυματουργικά πολλούς ασθενείς. Τους μιλούσαν για τον Χριστό και πολλοί από αυτούς βαφτίζονταν χριστιανοί. Φρόντιζαν με αγάπη και καλοσύνη τους αρρώστους χωρίς να παίρνουν αμοιβή σε χρήμα, χρυσάφι ή ασήμι (άργυρο). Γι' αυτό ονομάστηκαν **Ανάργυροι**.

Η αγάπη του λαού προς τους Αγίους ενοχλούσε τους άλλους ιατρούς. Τους **συκοφάντησαν** λοιπόν στον αυτοκράτορα ότι κάνουν θεραπείες και θαύματα με μαγική τέχνη. Οι Άγιοι παρουσιάστηκαν στον αυτοκράτορα και ομολόγησαν την πίστη τους, λέγοντας πως θεράπευαν με τη δύναμη του Ιησού Χριστού. Αυτός τους απείλησε με βασανιστήρια και θάνατο. Όταν όμως αρρώστησε σοβαρά και οι Άγιοι τον θεράπευσαν μπροστά στα έκπληκτα μάτια των συγγενών, διέταξε να τους αφήσουν ελεύθερους.

Ότι όμως δεν έκανε ο αυτοκράτορας το έκανε ο άνθρωπος που είχε διδάξει την ιατρική στους Αγίους. Συνεννοήθηκε με άλλους ειδωλολάτρες ιατρούς της Ρώμης και τους θανάτωσαν με λιθοβολισμό. Η Εκκλησία μας τιμά τη μνήμη τους την *1η Ιουλίου*.

Μαθαίνω τις λέξεις

Ανάργυροι (ιατροί): Ιατροί που θεραπεύουν χωρίς να παίρνουν αμοιβή.
συκοφάντησαν (συκοφαντώ): Είπαν και διέδωσαν ψεύτικες κατηγορίες εναντίον κάποιου.

Και άλλοι Ανάργυροι

Άλλα δυο αδέρφια με τα ονόματα Κοσμάς και Δαμιανός, που ήταν χριστιανοί ιατροί και κατάγονταν από την Ασία, ονόμασε η Εκκλησία μας Αναργύρους. Την πίστη στον αληθινό Θεό τη διδάχτηκαν από τη μητέρα τους Θεοδότη. Θεράπευαν δωρεάν τους ανθρώπους και τους μιλούσαν για τον Χριστό. Ανάμεσα στα πολλά θαύματα αναφέρεται η θεραπεία της Παλλαδίας, μιας γυναίκας που ζούσε για πολλά χρόνια κατάκοιτη. Τη μνήμη τους η Εκκλησία μας τιμά την 1η Νοεμβρίου.

Βάζω τα γεγονότα στη σωστή χρονική σειρά:

- ☐ Ο αυτοκράτορας απείλησε ότι θα τους θανατώσει.
- ☐ Φρόντιζαν και θεράπευαν δωρεάν τους ασθενείς.
- ☐ Θεράπευσαν τον αυτοκράτορα από σοβαρή ασθένεια.
- ☐ Λιθοβολήθηκαν από ανθρώπους που τους φθονούσαν*.
- ☐ Συκοφαντήθηκαν ότι έκαναν θεραπείες με τη μαγική τέχνη.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Βρίσκω, συγκεντρώνω και παρουσιάζω στοιχεία στην τάξη για την ιατρική δράση του **Αλβέρτου Σβάιτσερ**. Στη συνέχεια συζητώ με τους συμμαθητές μου τις εντυπώσεις μου.

Με λίγα λόγια

- Οι Άγιοι Ανάργυροι ήταν χριστιανοί γιατροί που θεράπευαν δωρεάν τους ασθενείς και πολλές φορές θαυματοουργούσαν.
- Ομολόγησαν την πίστη τους στον αυτοκράτορα, τον οποίο θεράπευσαν από σοβαρή ασθένεια.
- Η ζωή τους τελείωσε με μαρτυρικό τρόπο, εξαιτίας του φθόνου των ειδωλολατρών.

Με μία φράση

Οι Άγιοι Ανάργυροι έζησαν μία ζωή κοντά στον Χριστό και υπηρέτησαν με αγάπη κι αφοσίωση τους ανθρώπους, αφού αξιώθηκαν να πραγματοποιούν και θαύματα στο όνομά του.

* φθονώ: ζηλεύω πολύ, μισώ.

Αγία Γραφή 48

Άγιο Μύρο 73
Άγιο Φως 113
αγιασμός 9
αγρυπνία 98
αδιαφορία 26
Ακολουθία 9
αλληλοκατανόηση 89
Ανάληψη 121
αναπαύονται 111
Ανάργυροι ιατροί 123
ανέλπιστη 51
ανήμερα 74
ανώφλι 113
άπληστος 48
απογραφούν 61
Αποκαθήλωση 108
αρμονικά 25
άρτοι 77
Αρχάγγελος 58
αρχιερέας 103
ασπαζόμαστε 74
άσωτα 94
άτεκνη 58

Βασιλεία του Θεού 14

Βασιλεία των Ουρανών 67
Βηθανία 91

Δεήσεις 108

Δεκάλογος – Δέκα Εντολές 45
δημόσιο 67
διεθνείς οργανισμοί 31
δοκιμασία 51
δυσπιστία-δύσπιστος 117

Εγκώμια 108

εγκρίνει 103
εγωιστής 48
εθελοντικές οργανώσεις 31

έθιμα 64

ειδωλολάτρης 21
Ειρήνη υμίν 117
εκλεκτός 67
εκπληρώθηκαν 54
ελέησε 96
έμπιστος 51
ενορίτες 77
εξοντώσει 91
επικοινωνία 16
Επιτάφιος 108
εργαστήρι (επαγγελματικό) 98
ευλογεί 73
ευχαριστία 16
Ευχολόγιο 9
εφόδια 37

Ζιζάνια 100

ζωή γεμάτη αγάπη και αρετή 74

Θαύμα της γέννησης 26

θαυμαστός 23
Θεία Λειτουργία 68
θλίψη 29
θυσία 51

Ιεράρχης 82

ισορροπία 23

Καταγωγή 61

κοινό πιάτο 103
κυριεύουν 100

Λευίτης 96

λιτάνευση (της εικόνας) 77
Λυτρωτής 54

Μεγάλος Αγιασμός 68

μερίδιο 94
Μεσσίας 54

μεταλαμβάνουμε 80
μετανοούν 94
μοιρολοί 108
μύρα 111
μυροφόρες 111

νεφέλη 121
νόμος 45

Πάθη του Χριστού 103
Παναγία 54
πανδοχείο 96
πανηγυρικά 68
παραβολή 94
παραδόσεις 64
παράκληση 16
παράλογο 51
παραμονή 68
παρηγορήσει 14
Πάσχα 103
«Πάτερ ημών» 29
περιβάλλον 25
περιουσία 94
περιφορά 108
«Πιστεύω» 73
πλησίον 96
πνοή 34
πολιτισμός 39
πομπή 108
πορευόταν 42
Πρόδρομος 67
προσευχή 16
πρόσκαιρο 111
προσμονή 64, προσμονή της Ανάστασης 108
πρόσφορο 74

προσφυγιά 29
προφητεία 54

ριζώνουν 100

Σαμαρείτης 96
σοφία 23
σπλαχνίστηκε 94
συγκρούσεις 89
συκοφάντησαν 123
συμβίωση 87
σύμβολο 11
συμφωνία 45
συνεργάζονται 87
συσσίτια 82
σφράγισαν 108

Τετέλεσται 106
τριάντα αργύρια 103
τρόπαιο 119
Τροπαιοφόρος 119

υμνωδός 21

φάτνη 61
Φιλισταίοι 21
φλογερός κήρυκας 117
φροντίδα 26
χαρίσματα 37
χαρμόσυνη αγγελία 58

χιλιάρχος 119

ψευδομάρτυρας 103

ωράρια 80

ΠΗΓΕΣ ΕΙΚΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

- Αθήνα 2004, Επίσημο Αναμνηστικό Λεύκωμα.
- Ελλάς, 1992 ΕΟΤ.
- Οι Θησαυροί του Αγίου Όρους, Εικονογραφημένα Χειρόγραφα, Εκδοτική Αθηνών.
- Βυζαντινές Εικόνες της Βέροιας, εκδ. Ακρίτας.
- Σινά, Οι Θησαυροί της Μονής, Εκδοτική Αθηνών.
- Βυζαντινό Μουσείο, Τα νέα αποκτήματα (1986-1996).
- Οι Παραβολές του Κυρίου, μτφρ. Άγγ. Βλάχου, Αποστολική Διακονία.
- Ημερολόγιο 1998, Ιερά Μονή Ξενοφώντος, Αγίου Όρους.
- Ελληνική Εκπαιδευτική Εγκυκλοπαίδεια, Εκδοτική Αθηνών.
- Προσωπικό φωτογραφικό αρχείο του π. Κων/νου Τσίλη από την Ιεραποστολή στην Ανατολική Ασία.
- Γ. Ζυμαράκη, slide του έργου του «Θεοφάνια στη Χίο».
- Άγγελος, slide του έργου του «Περιστέρια Ειρήνης».
- Τζούλιετ Χέτζεγουντ, Γνωριμία με τον Πικάσσο, μτφ. Άννα Κοντολέων, Πατάκης, 1992.

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

